

CIHANNÜMA DERGİ

www.cihannumadergi.com | SAYI 15 | 2023

NEHİRDEN DENİZE ÖZGÜR FİLİSTİN

Gündem

Gazze!

Dosya

İsrail'in İşini
Kim Kolaylaştırdı?

Analiz

İsrail'in Şiddet Politikası ve
Yahudi Kutsal Metinleri

Söyleşi

Mehmet Akif
ERSOY

*ruhumun
ruhu*

#ÖzgürFilistin

Sunuş

Prof. Dr. Salih KESGİN

Genel Yayın Yönetmeni

... Anne! Babamı bir kez daha görebilecek miyim?
Yoksa, yoksa kıyamete kadar bir daha göremeyecek miyim?
Yoksa annemin gözyaşları, kıyamete kadar akacak mı? Baba neredesin! Neredesin!
Topraklarımız işgal ediliyor, Filistin'in çiçekleri koparılıyor,
Babamı hiç öpmedim, güneş doğduğundan beri...
Her sabah çocuklarını öpen babalar! Her sabah çocuklarını öpen babalar!
Çok şey mi istiyorum?
Utanın... Utanın... Utanın...
Babamı istiyorum... Babamı istiyorum... Babamı istiyorum..."
(Filistinli Bir Kız Çocuğunun Haykırışı - 2002)

Bir asırdır Filistin'de yaşananlar; coğrafi bir ihtilafın ya da toprak sahipliği mücadelesinin değil esasen bölgede zorla tesis edilen bir inanç ve kimlik ayrışmasının yansımasıdır.

Bu ayrışmaya dair ve Filistin'de, Gazze'de yapılan saldırıların mahiyetine ilişkin ne kadar stratejik tahliller yapılırsa yapılsın hepsini açıkta bırakan acı bir gerçekle, bir insanlık dramıyla karşı karşıyayız. "Çölün kıyısında, Mısır yolu üzerinde büyük bir şehirdir, Gazze. Mutlaka görülmesi gereken büyük bir eser olarak bu beldede Halife Ömer adına yapılmış Gazze Büyük Camii vardır." ifadeleriyle onuncu yüzyılın meşhur coğrafya âlimi Makdisi (v.390/1000) tarafından tasvir edilen Gazze, bugün bütün insanlık için turnusol kağıdı işlevini taşıyor.

7 Ekim'den bugüne, yaklaşık yirmi yıl evvel üniversite öğrencilik yıllarımızda Filistinli bir kız çocuğunun kalbimize kazınan ve yukarıda aktardığım, "Üridü ebi (Babamı istiyorum)" seslenişinden ve "Ârrun aleyküm (Kendinizden utanın)" çağrısından bugüne ne değişti hayatımda diye kendimi hesaba çekerken vardığım acı netice, maalesef bu imtihanın kişisel hayatımda da farkında olmadığım pek çok boyutunu yüzüme çarpıyor...

On bir bini çocuk, yedi bin beş yüzü kadın olmak üzere yirmi beş binden fazla şehide, yetmiş binden fazla yaralıya ulaşan, camilerin, kiliselerin ardından hastaneleri de muhatap alan, İsrail saldırıları modern dönem insan hakları söylemlerinin ne kadar da tek taraflı olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor. Bununla birlikte dünyanın dört bir yanında organize edilen milyonlarca kişilik gösteriler hala daha halklar ve bireyler nezdinde umutvar olmamızı salık veriyor.

Bugün; yeryüzünün neresinde yaşıyor olursa olsun, erdem sahibi herkesin; yok edilmek istenenin sadece bir bölgede yaşayan, bir inanca sahip kişiler olmadığını; esasen insanlığın tâ kendisinin hedef alındığını idrak etmesi ve buna göre tavır alması asli sorumluluğudur.

Tam da bu nedenle, kalemimiz kurumuş, dilimiz yaşananları anlatmakta aciz kalmış durumda bile olsa tarihe tanıklığımızı ifa etmek ve Gazze'de bulunan al-Awdah hastanesi için İsrail tarafından verilen boşaltma emrine hastanede görev yapan sağlık çalışanlarının "Burada kalacağız/Acıların bitmesi için/Biz burada yaşayacağız/Melodiler daha güzel olacak" dizelerine kalemimizle eşlik ederek zulme karşı elimizle mücadelenin bir nişanesi olması için *Nehirden Denize Kadar Özgür Filistin* temalı sayımızı ilginize emanet ediyoruz.

Bu vesileyle gerçekleştirdiğimiz röportajda beraber olduğumuz gazeteci Mehmet Akif ERSOY, başta olmak üzere bu sayıda dergimize yazılan ile katkıda bulunan bütün yazarlarımıza ve derginin bütün süreçlerinde emeği geçen tüm dostlarımıza, yayın ve danışma kurulumuza yürekten teşekkür ediyoruz.

En kalbi muhabbetlerimizle...

CIHANNÜMA DERGİ

4

DOSYA

Prof. Dr.
Kemal İNAT
İsrail'in "İşini"
Kim Kolaylaştırdı?

28

RÖPORTAJ

Gazeteci
Mehmet Akif ERSOY
Topraklarımızı Bombalayıp
Sonra "Çok Öfkelisiniz"
Diyorlar!

22

ANALİZ

Prof. Dr.
Mahmut AYDIN
Yahudi Kutsal Metinleri
Üzerinden İsrail'in Şiddet
Politikasını Okumak

84

İNCELEME

Dr.
İbrahim MEKKİ
Filistinliler
Toprak mı Sattı?

*Eğer benim ölmem gerekiyorsa,
Sen yaşamalısın,
Hikayemi anlatmak için.
Rıfat el-Arır*

İçindekiler

10 Prof. Dr. Mustafa Kemal ŞAN
Son Soykırım Karşısında Türkiye Gerçeği...

40 Dr. Mehmet RAKİPOĞLU
İsrail'in Gazze Saldırıları Karşısında Çin ve Rusya'nın Politikaları

46 Cavit TATLI
Uluslararası Savaş Suçları Kapsamında Siyonist İşgali

52 Dr. Abdurrahman EL-FERRA
Aksa Tufanı Operasyonu ve Filistin Direnişinin Durumu Yansıması

60 Dr. Mehmet ALİ YÜKSEL
7 Ekim ve İslam İşbirliği Teşkilatı Tecrübesinden Bakmak

68 Prof. Dr. Abdulvahap ÖZSOY
Vefatının 40. Yılında Necip Fazıl Kısakürek Sempozyumu

72 Doç. Dr. Eldar HASANOĞLU
Her Yahudi Siyonist midir?

76 Prof. Dr. Ahmet UYSAL
Türkiye-Arap Dünyası İlişkileri: Yüz Yılda Ne Değişti?

80 Abdülhamit GÜLER
Sinemada Siyonist Etki ve Filistin

88 Dr. Hüseyin İLTER
AHİ-SOY 2023 Kırşehir Sağlık Okuryazarlığı Çalıştayı

92 Turan KIŞLAKÇI
"Ey Müslümanlar Neredesiniz?"

96 Recep TEZGEL
Dr. Öğt. Üyesi Cihat ÖZTÜRK
Buğday ile Koyun, Gerisi Oyun: Niğde Tarım Çalıştayı

100 Yvonne RIDLEY
İsrail'in Yalan İmparatorluğu Çöktü

106 Prof. Dr. Adnan ÇALIK
Bulgaristan Gezi Notları: "Kökü Mazide Atiyiz"

CIHANNUMA DERGİ

Cihannüma Dayanışma ve İşbirliği Derneği Adına
İmtiyaz Sahibi
Rıza YORULMAZ

Genel Yayın Yönetmeni
Prof. Dr. Salih KESGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mustafa KARAHANCI

Editör
Miraç ÇÖLGEZER

Cihannüma Dergi Yayın Kurulu
A. Yunus SARIYILDIZ (Dr.)
Ahmet KESGİN (Prof. Dr.)
Fatih YARDIMCIOĞLU (Prof. Dr.)
Hasan SAYILAN
Mahmut BİLEN (Prof. Dr.)
Mehmet Ali YÜKSEL (Dr.)
Mustafa BOLAT
Mustafa ÇUHADAR
Nurettin MENTEŞ (Doç. Dr.)
Semi OKUMUŞ
Tahsin HAZIRBULAN (Dr.)
Yavuz Selim KURT

Danışma Kurulu
Ahmet AKÇA
Ali ÖZTÜRK
Bayram Ali ERSOY (Prof. Dr.)
Biro AKGÜN (Prof. Dr.)
Ebubekir CEYLAN (Doç. Dr.)
Erol ERDOĞAN
Fatih SAVAŞAN (Prof. Dr.)
Hasan TAŞÇI (Dr.)
Kemal ŞAMLIOĞLU (Doç. Dr.)
Ömer Faruk YELKENCİ (Dr.)
Şenel KIZILCA
Vatan KARAKAYA (Prof. Dr.)
Yusuf TEKİN (Prof. Dr.)

Lojistik
Erdem MÜHİRCİ

Dağıtım
Mehmet ALMALI

ISSN 2687-6647

Tasarım
Ceyhun AKGÜN
ben@ceyhunakgun.com

Hacı Bayram Mah. Haşimi (Kutlu) Sk.
No. 12 Altındağ - ANKARA
info@cihannuma.org
www.cihannuma.org
www.cihannumadergi.com

Baskı: **USTA OFSET**
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit.
B Blok No. 382 Topkapı,
Zeytinburnu İstanbul

İsrail'in "İşini" Kim Kolaylaştırdı?

PROF. DR. KEMAL İNAT

Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi

DOSYA

7 Ekim'de Hamas'ın işgal altındaki Filistin topraklarında kurulan İsrail yerleşim yerlerine karşı gerçekleştirdiği saldırının ardından İsrail'in Gazze halkına yönelik katliamlarında ölen insanların sayısı 16 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 18.800'ü geçti. Saldırıları nedeniyle yıkılan binaların enkazı altında kalan ve imkansızlıklar ya da İsrail ordusunun izin vermemesi nedeniyle çıkarılmayan kayıpların eklenmesiyle birlikte bu sayının 26.000'e ulaştığı tahmin ediliyor. Gazze Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanan rakamlara göre öldürülenlerin 8.000'den fazlasını çocuklar ve 6.200'ünü ise kadınlar oluşturuyor. Yine ölenler arasında 89 gazeteci ve 300 sağlık personeli bulunuyor. Mezarlıklarda yer olmadığı ya da İsrail saldırıları nedeniyle mezarlıklara ulaşma imkanı olmadığı için ölen insanların bir kısmı şehir içerisinde açık alanlarda oluşturulan toplu mezarlara gömülüyor.

Dünyanın gözü önünde bir halkın bir kısmı katledilip geri kalanları sürgüne, açlığa ve hastalıklara mahkum edilirken dünya ülkelerinin bu soykırım boyutuna ulaşan katliamlara tepkileri de farklılıklar gösteriyor. Batı dünyasına mensup ülkelerin büyük bir çoğunluğu ve onların nüfuzu altındaki bazı devletler katliamın ilk iki ayında İsrail'in kendini savunma hakkı söylemiyle Siyonistlerin katliamlarına destek verirken Netanyahu'nun isteği doğrultusunda ateşkese karşı çıktılar. Bu ülkeler, akan çocuk kanlarının yeterli miktara ulaştığını ve İsrail ve dünyadaki Siyonist lobinin intikam dürtüsünün doygunluk noktasına geldiğini

düşündükleri zaman önce ateşkes çağrılarında bulunacaklar, ardından İsrail'i ateşkese "ikna edecekler" ve sonrasında Netanyahu hükümetinden kurtulup yeni bir "barış inisiyatifi" başlatıp İsrail'i aklamaya çalışacaklar. Böylece İsrail'in Filistinlilere yönelik "etnik temizlik" kampanyasının bu aşaması da tamamlanmış olacak ve bundan sonraki dalgayı bekleyecekler.

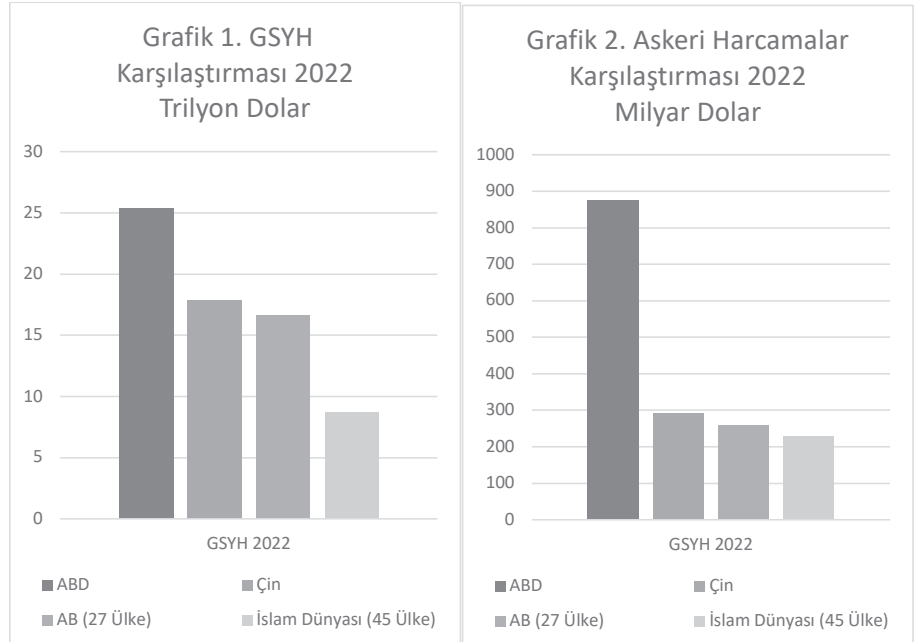
Dünyadaki ülkelerin büyük bir çoğunluğu ise İsrail'in Gazze'deki katliamlarına karşı çıkan, bunu bir insanlık suçu olarak gören fakat Siyonistleri durdurma konusunda harekete geçecek gücü ya da isteği olmayan devletlerden oluşuyor. Bunları da iki gruba ayırmak gerekiyor. Birinci grupta Çin ve Rusya gibi, böyle bir saldırganlığın kendi nüfuz alanına karşı yapılmasına müsaade etmeyecek düzeyde güce sahip olan ülkeler, yani dünyadaki İsrail ve ABD merkezli Siyonist imparatorluğu askeri ya da ekonomik olarak dengeleyebilecek güçteki ülkeler yer alıyor. İkinci grupta ise askeri ve ekonomik açıdan bu Siyonist imparatorluğu dengeleyebilecek güçten çok uzak olan Müslüman ülkeler var. İsrail ve ona destek veren Batılı ülkelerin Gazze halkına yönelik saldırganlığının bu düzeyde pervasız olmasının ve kendilerinden hesap sorulmayacağına dair düşünceleri de bundan kaynaklanıyor. Gazze'ye saldırmakla, Çin ve Rusya gibi kendilerine karşı koyabilecek güçlerin çıkarlarını doğrudan hedef almadıkları için bu ülkelere kendilerini rahatsız edecek bir reaksiyon beklemiyorlar, Kudüs ve Müslümanların saldırıya uğraması yüzünden kendilerinin de hedef alındığını düşünebilecek Müslüman ülkeler ise ya bu saldırılara karşı koyabilecek güce sahip değiller ya da meseleyi kendi meseleleri olarak görmek istemiyorlar.

Güç Dengesizliği Kaynaklı Çaresizlik

Küresel ekonomik ve askeri güç dengelerine bakıldığında İslam dünyasının, bir bütün halinde hareket etmesi durumunda bile ABD, AB ve Çin gibi küresel güçlerle karşılaştırıldığında kapasitesinin ne kadar düşük olduğu görülür. 2022 verilerine göre, nüfusunun çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu 45 ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) toplamının ABD'nin ancak üçte biri, Çin ve AB'nin ise sadece yarısı kadar olduğu görülüyor (Grafik 1). Aynı yılda söz konusu Müslüman ülkelerin toplam askeri harcamaları da ABD'nin askeri harcamalarının yalnızca yaklaşık dörtte biri seviyesindeydi (Grafik 2). Aradaki bu aşırı güç dengesizliği İsrail'in Gazze halkına yönelik katliamlarının başladığı günlerde ABD'nin iki uçak gemisini bölgeye gönderip bu katliamlara askeri yöntemlerle karşı çıkması muhtemel ülke ve grupların gözünü korkutmak için yeterli oldu.

Dünyadaki ülkelerin büyük bir çoğunluğu İsrail'in Gazze'deki katliamlarına karşı çıkan, bunu bir insanlık suçu olarak gören fakat Siyonistleri durdurma konusunda harekete geçecek gücü ya da isteği olmayan devletlerden oluşuyor.

İslam ülkelerinin küresel güç mücadelesinde bu kadar geri kalmış olması İsrail ve ABD merkezli Siyonist imparatorluğun saldırıları karşısında onları savunmasız kılıyor.

İslam ülkelerinin küresel güç mücadelesinde bu kadar geri kalmış olması İsrail ve ABD merkezli Siyonist imparatorluğun saldırıları karşısında onları savunmasız kılıyor. Halbuki dünya tarihi bize uluslararası ilişkilerin şekillenmesinde esas olanın hukuk değil güç olduğunu ve başka ülkelerden gelen saldırılara karşı korunmanın en iyi yolunun en az onlar kadar güçlü olmaktan geçtiğini söylüyor. Buna rağmen İslam dünyasının yaklaşık 200 yıldır süren Batı'nın ekonomik ve askeri üstünlüğüne karşı etkili bir reaksiyon gösterememiş olması Gazze katliamı gibi saldırılarla karşılaştığında çaresiz kalmasının en önemli nedenini oluşturuyor. Bu çaresizliği aşmak için İslam ülkelerinin atması gereken en önemli adım, Batı dünyası ve şimdi de Doğu Asya ile arasındaki bu askeri ve ekonomik güç dengesizliğini gidermek için çok ciddi şekilde çaba sarf etmektir. Böyle bir çabaya rağmen aradaki farkın kısa sürede kapanmayacağı da altı çizilmesi gereken bir başka gerçektir. Ancak Türkiye, Endonezya, Suudi Arabistan gibi bazı İslam ülkelerinin son yirmi yılda kat ettikleri yola bakıldığında ve geldikleri nokta 50 ya da 100 yıl önceki durumlarıyla karşılaştırıldığında göreceli bir iyileşmeden bahsedilebilir. Fakat bu iyileşmeye rağmen, İsrail ve ABD merkezli Siyonist imparatorluğun Gazze halkına karşı gerçekleştirdiği katliamları durdurma konusunda adım atamamaları İslam ülkelerinin güç dengesini sağlama konusunda daha almaları gereken çok yol olduğunu ortaya koyuyor.

Batı dünyası, onu kendi çıkarları doğrultusunda kullanan Siyonist imparatorluk ve yeni yükselen güçler Çin ve Hindistan karşısında İslam ülkelerinin kendi çıkarlarını koruyacak bir güce sahip olmaları oldukça

fazla zaman alacaktır, fakat uluslararası sistemin bu güçlü aktörlerini dengeleme konusunda İslam dünyasının daha kısa vadede yapabileceği şeyler de var kuşkusuz. Uluslararası İlişkiler disiplininin öne çıkan teorilerinden olan *realist geleneğin* tespitleri üzerinden ifade etmek gerekirse, karşı tarafın gücünü kendi gücünü artırmak yoluyla dengeleyemeyen ülkelerin yapması gereken en doğru davranış ittifak kurmaktır. Buna göre, küresel sistemin başta ABD olmak üzere güçlü aktörleri karşısında askeri ve ekonomik kapasiteleri yetersiz olan İslam ülkelerinin kendi aralarında ittifak yapmaları en doğru davranış olacaktır. Böyle bir ittifak arayışına giderken bu girişimin mevcut küresel güçler tarafından hoş karşılanmayacağı ve engellenmek isteneceğini de bilmek, ona göre temkinli olmak ve gerekli savunma mekanizmalarını da oluşturmak gereklidir.

Bir an için Türkiye, İran, Pakistan, Suudi Arabistan ve Mısır arasında Avrupa Birliği benzeri bir entegrasyon olsaydı İsrail ve ABD merkezli Siyonist imparatorluk Gazze halkına karşı katliamı bu kadar kolay yapabilir miydi, diye kendimize soralım. Böyle bir entegrasyonun 20 yıllık geçmiş olduğunu da düşünerek bu soruyu soralım. Dünya petrol rezervlerinin yüzde 28'ine, doğalgaz rezervlerinin yüzde 23'üne, nükleer silahlara ve yaklaşık 500 milyon nüfusa sahip böyle bir birliğin hem Ortadoğu hem de dünya siyasetinde ciddi etkisi olurdu. İslam ülkelerinin sadece saydığımız beş tanesinin katılımıyla oluşturulacak bir birlik bile İsrail ve ona destek veren ülkelerin Gazze halkına yönelik katliamını engellemeye yeterdi. Bu yüzden, böyle bir birliğin oluşturulmamış olması ve aksine bölgedeki İslam ülkelerinin aralarındaki ilişkinin sürekli çatışma ve gerginlik üzerinden şekillenmesi Gazze katliamının nedenlerinin en başında gelir. İsrail'in yanı başındaki Suriye'de on yılı aşkın süredir birbirlerini katleden Müslümanlar aslında İsrail'in Gazze

halkına yönelik katliamlarının zeminini hazırladılar. Yemen'de, Libya'da ve Sudan'da yaşanan iç savaşlarda birbirlerini öldüren ve ülkelerini felakete sürükleyip zayıflığa mahkum eden Müslümanlar da İsrail'e cesaret verdiler.

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da Son 50 Yılda Müslümanlar Arası Çatışmalar:

Lübnan İç Savaşı 1975-1990

İran-İrak Savaşı 1980-1988

İrak'ın Kuveyt'i İşgali 1990-1991

Cezayir İç Savaşı 1991-2002

El Fetih - Hamas Çatışması 2007

Yemen İç Savaşı 1972,1979,1994,2009- ...

Libya İç Savaşı 2011- ...

Yemen-S.Arabistan/BAE Savaşı 2015- ...

Suriye İç Savaşı 2011- ...

Mısır Darbesi ve Adeviye Katliamı 2013

Sudan İç Savaşı 2023- ...

Müslüman Ülkeler Ne Zaman İttifak Kuracak?

Gelinen noktada sorulması gereken kritik sorudur: Mevcut küresel sistemdeki zayıflıkları ve parçalanmışlıkları yüzünden İsrail ve ABD merkezli Siyonist imparatorluğun Gazze'de 8000 çocuğu katletmesini seyreden İslam ülkeleri, bir sonraki Gazze katliamını ya da Kudüs katliamını ya da El-Halil katliamını ya da Arakan katliamını ya da Mescid-i Aksa'nın yıkılmasını ya da Kabe'nin yıkılmasını da çaresiz bir şekilde mi seyredecekler yoksa artık akıllarını başlarına toplayıp Avrupa Birliği ya da Batı İttifakı gibi bir birlik mi kuracaklar? Bu sorunun cevabı için sorulması gerekli yan sorular da vardır: İslam ülkeleri böyle bir birlik kurmayı tahayyül edebilecek aydınlara, siyasetçilere ve toplumlara sahip midir? Böyle bir adım atıldığında buna karşı dışarıdan ve içeriden gelecek ve her türlü aracın kullanılacağı engelleme girişimine karşı gerekli direnç mevcut mudur?

İslam ülkeleri AB benzeri bir birlik kuramayacaksa ve uluslararası siyasal sistemdeki kendileri aleyhine olan güç dengesizliğini düzeltmek için ellerinden geleni yapmayacaklarsa kimsenin Gazze için ve yarın Mescid-i Aksa için ağlamaya da hakkı yoktur.

1914-1945 arasında dünyanın en büyük savaşlarını yaşamış, bunun öncesinde de sürekli savaş halinde olmuş Avrupalıların, geçmiş düşmanlıkların üzerine sünger çekip kurdukları Avrupa Birliği benzeri bir birliğin günümüz Ortadoğu'sunda hayalini bile kurmak mümkün değil maalesef. Avrupa ülkeleri, Avrupa Birliği sayesinde 70 yıldır birbirleriyle savaşmıyorken, çatışmasızlığın ve ekonomik işbirliğinin kendilerine küresel sistemde sağladığı etkinin avantajını yaşarken Ortadoğu'daki İslam ülkelerinin, birliğe en fazla ihtiyaç duydukları bir dönemde bile bunun hayalini bile kuramamalarının sorumlusu kimlerdir?

Bu sorumluların ortaya çıkarılması, Araplarla Farmlar, Türklerle Kürtler, Sünnilerle Şiiler, Türkiye ile Suriye, İran ile Suudi Arabistan, Türkiye ile Mısır asla ortaklık kuramazlar düşüncesini kafalara kazıyanların yanlış yolda olduklarının ve aslında bu şekilde bilerek ya da bilmeden başkalarına hizmet ettiklerinin gösterilmesi İslam dünyasında bundan sonra Gazze benzeri katliamların yaşanmasını önlemenin ilk adımındır. İslam ülkelerinin en azından bazılarının birliğinin sağlanması sonrasında atılacak ikinci adım ise uluslararası siyasal sistemdeki ABD, Çin ve AB gibi küresel güçlerle aradaki ekonomik ve askeri kapasite farkının ortadan kaldırılması için uzun bir çabaya girişmektir. Bu yolda karşılaşılabilecek engelleme girişimlerine karşı ise, Batı ittifakında ABD'nin, Avrupa Birliği'nde önce Fransa sonra da Almanya'nın oynadığı role benzer şekilde bir ülkenin öne çıkması ve liderlik yapması önemlidir. Böyle bir lider çıkmayacaksa, İslam ülkeleri AB benzeri bir birlik kuramayacaksa ve uluslararası siyasal sistemdeki kendileri aleyhine olan güç dengesizliğini düzeltmek için ellerinden geleni yapmayacaklarsa kimsenin Gazze için ve yarın Mescid-i Aksa için ağlamaya da hakkı yoktur.

Son Soykırım Karşısında Türkiye Gerçeği: Sessiz, Mahcup ve Edilgen

PROF. DR. MUSTAFA KEMAL ŞAN

Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi

İnsanlar toplum içinde yaşarlar zira sadece tehlike ve kötülüklerden emin olmak ve maişetlerini temin etmek için değil doğaları gereği medenî varlıklar oldukları için diğer insanlarla ünsiyet kurmak isterler. Dolayısıyla insan doğası bir yandan uzlete eğilimli iken diğer yandan da ünsiyete eğilimlidir. Zaten kelime kökenine bakıldığında insan kelimesi, ünsiyet ile ilişkilidir ve bir şeye uyum sağlamak, alışmak ve yakınlaşmak gibi anlamlarla da ilişkilidir. Buna paralel olarak insan bir yanıyla son derece bencil, kıyıcı ve hemcinslerine karşı son derece zalimane olacak kadar acımasız olurken ya da başkasının acılarına kayıtsız kalabilirken kimi zaman da insanüstü bir şekilde, melekten daha merhametli ve şefkatli ve başkalarının haliyle hemhal olabilen bir varlıktır. Tarih boyunca birçok filozof insanın bu ikircikli durumunu ele alırken iki yönünden birine ağırlık vererek değerlendirmiştir.

Bazı filozoflar insanın doğasının habis ve kötücül tarafını vurgulayıp “insan insanın kurdudur” derken, bazıları ise insanın daha çok iyi tarafını öne çıkarmış onu eşref-i mahlukat olarak tanımlayarak eğer özgürlüklere sahip olursa aklın rehberliğinde doğru yolu bulacağını vurgulamıştır. İki felsefi yaklaşım da kendi perspektifine göre haklıdır. İnsanlar hayatlarını bir yandan belirli haklar ve özgürlüklere sahip olarak ve diğer yandan da birtakım sorumluluklar ve ödevler yüklenerek yaşarlar. Hayatın sadece hak ve özgürlüklerine talip olup sorumluluklarından ve

Hayatın sadece hak ve özgürlüklerine talip olup sorumluluklarından ve ödevlerinden kaçınmak mümkün olmadığı gibi hiçbir hak ve hürriyete sahip olmadan hep sorumluluk yüklenmek de imkânsızdır.

ödevlerinden kaçınmak mümkün olmadığı gibi hiçbir hak ve hürriyete sahip olmadan hep sorumluluk yüklenmek de imkânsızdır.

Aslında insanın bu bencilliği ve diğer insanlara karşı bigâneliği veya kıyıcılığı insanlığın ilk zamanlarına, Habil ve Kabil kıssasına kadar dayanmaktadır. İnsanlık bu iki kardeş arasındaki cinayetten bu yana bu kıyıcılık ve bigânelikten muzdariptir. Oysa ki Şeyh Sâdî'nin deyimiyle "Âdemoğulları bir vücudun âzâları gibidirler. Çünkü hepsi aynı cevherden yaratılmışlardır." Bu yüzden insanlar 'kardeşimden bana ne', 'ben kardeşimin bekçisi miyim' demeden mutlak değer anlayışıyla hareket etmelidir. Fakat bilhassa modernliğin yükselişiyle birlikte, tarihte hiç görülmemiş seviyelerde katliam üreten insanlık, birbirlerinin ölümüne, sefaletine ve acılarına karşı da duyarsız kalmaktadır. Bugün de bunun en uç örneklerinden birini ve en zalımanesini yaşıyoruz.

Gazze Yanıyor

Bu yazı kaleme alınmaya başladığında Gazze'nin İsrail güçleri tarafından yerle bir edilmeye başlanmasının üzerinden iki aydan fazla bir zaman geçmiş bulunuyordu. 7 Ekim 2023'te HAMAS'ın attığı stratejik bir adım sonrasında Gazze'de yaşanan yıkım daha şimdiden uygulanış biçimi itibariyle ikinci dünya savaşında Nazilerin Holocaust yöntemleri ile Auschwitz toplama kampında yaptıkları soykırıma eşit düzeyde ilerliyor. Evet henüz Holocaust düzeyinde bir insan yok edilmesi yaşanmadı. Ama unutulmamalı ki Almanların soykırım yaptıkları dönemde bir dünya savaşı vardı ve Almanların uyguladıkları iğrenç yöntemleri ancak olayın üzerinden çok zaman geçtikten sonra öğrenebildik. O zaman ne canlı yayın yapan TV kanalları, ne de sürekli bilgi akışı sağlayan sosyal medya ağları ile yaptıkları her adımı kayıt altına alan internet vardır.

Oysaki İsrail'in Gazze'de giriştiği soykırım çok şeffaf bir şekilde tüm insanlığın gözünün içine bakarak yapılıyor. 2,5 milyonluk kapalı bir hapisane görünümünde olan Gazze 7 Ekim 2023 tarihi itibariyle başlayan süreç içinde bir mezbaha görünümü aldı. Uluslararası sistemin önemli güç merkezlerinin açık desteği ve sahip olduğu askeri üstünlüğüne dayanan İsrail hiçbir uluslararası kurum, kuruluş ve siyasal yapının kendisini durdurmayacağından aldığı güçle kurulduğu yıldan beri alışık olduğumuz bir tarz ile en hunhar yöntemleri kullanarak kadın, çocuk, sivil ayrımı yapmadan kolektif bir cezalandırma eylemine girişti. ABD, Avrupa Birliği gibi dünyanın iki önemli güç merkezi 7 Ekim sabahında İsrail'in yanında olduklarını açıkladıklarında İsrail henüz Gazze halkı üzerinde uygulayacağı soykırıma başlamamıştı.

Oysaki İsrail'in Gazze'de giriştiği soykırım çok şeffaf bir şekilde tüm insanlığın gözünün içine bakarak yapılıyor. 2,5 milyonluk kapalı bir hapisane görünümünde olan Gazze 7 Ekim 2023 tarihi itibariyle başlayan süreç içinde bir mezbaha görünümü aldı.

Zira İsrail Devleti'nin varlığı ABD için adeta itikadi gerekçelerle, AB için tarihlerinin ödemek zorunda oldukları en büyük bedel olan antisemitizm suçları ve Nazi Soykırım günahının bedeli olarak gördükleri bir konuydu.

Esasında 7 Ekim 2023 tarihinde Arap-İsrail ihtilafında çok az alışık olduğu vech ile ilk defa savaşı başlatma imtiyazı Filistinlilerin eline geçmişti. 1967'de Mısır, Ürdün, Suriye ve diğer Arap ülke ittifaklarını (*Irak, Suudi Arabistan, Sudan, Tunus, Fas, Cezayir*) altı gün içinde tarumar eden İsrail güçleri bu sefer Gazze insanı için tek kurtuluş umudu olarak beliren HAMAS güçleri tarafından Filistin'in işgal altındaki topraklarına bir saldırı girişimini önleyemedi. En azından şimdilik bildiğimiz kadar olan bu.

Alınan esirler ve daha sonra İsrail'in Hanibal doktrini olarak ifade edilen kendi insanı ile HAMAS militanlarının karışık bir biçimde olması ayrımı yapmadan hava kuvvetleri ile vurması sonucunda 700 civarında bir İsraili işgalci yerleşimcinin hayatını kaybettiği ve 250 civarında da yerleşimcinin HAMAS tarafından esir alındığı haberi uluslararası medyaya bomba gibi düştü. İsrail'in vurulması şimdiye kadar tanık olunabilecek bir gerçeklik gibi görünmüyordu. O yere göge sığdıramayan İron Dom/ Demir Kubbe basit alet edevatla delinmiş gibiydi. Bu çok ciddi bir güvenlik açığı ve paranoya halini de beraberinde getirdi. Batılı devletlerin büyük bir çoğunluğu derin müttefikleri olarak gördükleri, dünya sisteminin şımarık çocuğu İsrail'in yanında hizalandılar. Onlara göre İsrail elbette kendini savunma hakkına sahipti. Bu kararlılığı ifade etmek için başta ABD olmak üzere AB yönetimin başları ve birçok Batılı Devlet başkanı ve başbakanı İsrail'e acil ziyaretler yaparak desteklerini en güçlü ve en üst düzeyde verme yarışına girdiler. Bu kadarında elbette şaşılacak bir durum yoktu. Zira İsrail Devleti'nin varlığı ABD için adeta itikadi gerekçelerle, AB için tarihlerinin ödemek zorunda oldukları en büyük bedel olan antisemitizm suçları ve Nazi Soykırım günahının bedeli olarak gördükleri bir konuydu. Elbette İsrail'in yanında ve arkasında olacaklardı. Ancak İsrail'in belli bir planlama çerçevesinden sonra gökten ölüm olarak yağmaya, sivilleri ve çocukları hunharca vurmasına, hatta hiçbir savaş hukuku gözetmeden hastaneleri bile hedef almaya başlamasından sonra da ABD, AB gibi güç merkezlerinde en ufak bir geri adım emaresine rastlanmaması insanlık nezdine çok travmatik bir etki yarattı. Bu süreçte İsrail birçok hastane vurdu, hala da vurmaya devam ediyor. Oysa ki 17 Ekim 2023 tarihinde El-Ehli Baptist Hastanesini içindeki yaralı ve sağlık çalışanları yanı sıra İsrail tarafından vurulmayacak güvenli bir yer olarak kabul edildiği için sığınan insanlarla birlikte çoğu çocuk 500 sivil katletmesinden sona bir değişim olması beklentisi vardı. Hastane olayından sonra ABD başkanı yaptığı ziyaretinde bu olayın suçunu da HAMAS'a yıkarak İsrail'in her hâlükârda kendini savunma hakkına atıfta bulunurken AB Komisyonu başkanı Ursula von der Leyen de benzer açıklamalarda bulunmaya devam ettiler. Belli ki İsrail yer yüzünü

ortadan ikiye ayırmaya kalksa bu güç merkezlerinin İsrail'e herhangi bir eleştiri getirmeyecekleri, hiçbir koşul ve şart altında İsrail'i desteklemekten vaz geçemeyecekleri anlaşılmıştı. Bunu anlamak için zaten 7 Ekim tarihini beklemeye de gerek yoktu. Batılı devletler 1948'den beri İsrail'in işlemiş olduğu her türlü savaş suçları ve acımasızlıklarla dolu tarihinde bizzat rollere sahiplerdi.

Bugün yaşanan gelişmeler dünya sisteminin karar vericilerinin her ne pahasına olursa olsun büyük bir zorbalık çağını daha açmakta ısrarcı olduğu gösteriyor ve bunun işaretini de Gazze'de yaşanan soykırımla vermeye devam ediyorlar. Dünyada ne devletler ne de toplumlar nezdinde İsrail zulmünü caydırıcı bir gücün olduğuna dair ciddi bir işaret bulunmuyor. Yine de buna rağmen Filistin'deki vahşi katliamla ilgili bütün dünyada insanlık vicdanının tamamen sükût etmediğini ispatlayan yaygın gösteriler insana dair umudumuzu yeşertmeye imkân verdi.

Işık Batıdan Yükseliyor

Batılı devletlerin İsrail'in yanında sıralanmasının bizleri şaşırtan bir yanı olmadığı son Gazze savaşında bir ilk de yaşandı. Tüm bu olup bitenler içinde iki durum bizi büyük şaşkınlığa uğrattı. Bunlardan ilki daha önce hiç alışık ve tanık olmadığımız bir şekilde Batıdan özellikle Latin Amerika bölgesi başta olmak üzere Gazze'ye gelen güçlü desteğin yanı sıra Avrupa ve Amerika'nın sivil toplumunun harekete geçerek İsrail'in artık hiçbir sınır tanımayan alçak ve aşağılık katliamlarına doğrudan sesini yükselten geniş halk kesimlerinin ortaya çıkmış olmasıydı. Bu iki ay süre içinde İsrail'in kendini savunmak gibi bir niyetinin olmadığı tam aksine yapılanın düpedüz bir soykırım girişimi olduğunu anlayan onur ve haysiyet sahibi bu insanlar İsrail'in en büyük destekçisi olan ABD'nin Washington DC, Almanya'nın Berlin, İngiltere'nin Londra'sında mobilize olup sel olup aktılar. Hava şartlarının iyice soğuğa döndüğü Stockholm, Oslo gibi Avrupa başkentlerine, bu saldırılarda en çok İsrail karşıtı bir konum alan İspanya ve İrlanda devletlerinin hükümetlerinin desteği yanı sıra geniş halk kitleleri de Gazze halkı yanında büyük bir sorumluk örneği göstererek saf tuttular. ABD'nin geniş bir Yahudi İsrail Lobisi yanı sıra İsrail karşıtı Yahudi vatandaşları da New York, Washington DC gibi kentlerde ciddi eylemlerde bulundular.

Başta Harvard, MIT, Pennsylvania, Colombia gibi birçok Amerikan üniversitesinde geniş öğrenci hareketleri yaşandı. Hollywood sinemasından usta isimler, Susan Sarandon, John Cusack, Dwayne Johnson, Jason Statham gibi oyuncular, İngiltere, İrlanda, İspanya'dan politikacılar hemen her gün yaşanan soykırıma dur demek için gece gündüz

İsrail saldırıları neticesinde kitlesel sivil ölümlerin hızla artmaya başlaması ve ölümlerin çoğunluğunu da çocukların oluşturması Türk kamuoyunda İsrail'e ve onu desteklediğini açıkça deklare eden marka ve ürünlere karşı boykot seçeneğini gündeme getirdi.

Gazze olayları yaşadığımız dünyaya ilişkin sonuçları uzun süre etkili olacak büyük bir Batı-dışı aydınlanmanın kapısını aralayacak farkındalıkların oluşmasını sağladı.

demedi mücadele verdiler. Sosyal medyada her gün onlarca, toplamda binlerce paylaşım yaparak ülkelerinin liderlerini AB'nin sorumlu üyelerini harekete geçirmeye gayret ettiler. Hala da bu çabalarına devam ediyorlar. Mick Wallace, Clara Daly gibi İrlanda'lı, Lone Belarra gibi İspanyol, Jeremy Corby gibi İngiliz siyasetçilerin İsrail'in uyguladığı vahşet ve soykırıma karşı desteği tüm dünyada hissedilir düzeyde oldu. Bu ülkeler, siyasetçisi ile sivil toplumu ile Filistin insanı için umut olmaya çalıştı. İspanya'nın en ünlü üç büyük futbol kulübünden biri olan Deportivo La Coruna takımının oyuncularını La Liga maçına boyunlarında Filistin poşusu, sırtlarına Filistin bayraklı eşofmanla çıkmış olmaları insanlık onuru adına gerçekten şükran duyulması güzel bir jest oluşturuyordu.

Arap Dünyası Bildiğimiz Gibi

Ancak öte yandan bizi Gazze'de yaşanan soykırım hadisesi karşısında en çok şaşırtan durum ise Avrupa, Latin Amerika ve ABD sivil toplumunun bu şekilde verdiği güçlü destek yanında İslam Dünyası diye tabir edilen ama esasında siyasal anlamda böyle bir tanımlamayı hiç de doğru ve haklı çıkarmayan ve bu nedenle de burada halkı Müslüman toplumlar olarak tabir edilen dünyada yaşanan sessizlikti. Bu yaşanan sessizlik kimi zaman Devletlerin de ortaya koydukları vurdumduymaz tavırla birleşince iyice kahredici bir durum haline geldi. Bu krizde Arap dünyası dersini iyi çalışmış olmanın verdiği bilgelikle sessizliğini bozmamakta kararlı olduğunu gösteriyordu. Ne de olsa 1967'de yaşanan Arap-İsrail savaşında topunu altı günde en alçaltıcı bir hezimete uğratan bir İsrail gerçeği orta yerdeydi. Bu eli öpmesini bileceklerdi. Ülkelerin almış olduğu bu tavır alış zaten sivil alanların hemen hemen hiç olmadığı bu Arap ülkelerinde herhangi bir halk direnişinden de söz açılmasını imkânsız kılıyordu. Ürdün gibi nüfusunun neredeyse tamamının Filistinlerden oluştuğu bir iki ülkede halk sokaklara dökülse de direniş Batı başkentleri ile kıyaslanacak bir boyutta değildi. Katliam ve soykırımın dolu dizgin devam ettiği ikinci ayın sonunda da zengin Körfez monarşilerinin İsrail'in saldırılarının durmasını sağlayacak en stratejik silahları petrolü kullanmaya niyetli olmadıklarını, hatta Gazze'de yaşanan olayların Körfez monarşileri ile İsrail arasında daha önceden başlamış olan normalleşmeye herhangi bir hanel getirmeyeceğinin de işaretlerini vermeye devam ediyorlardı. Gazze için Arap Birliği ve İslam İşbirliği Teşkilatı olağanüstü toplanma kararını alırken bile hiç aceleci görünmüyordu. Kadın, çocuk sivil ayrımı yapmadan seri katil soğuk kanlılığı ile İsrail işini icra ederken toplantı günü için belirlenen tarih geldiğinde ise toplandılar ve dağıldılar. Başka bir ifadeyi haklı kılacak bir detaya

ihtiyaç duymayacak derecede önemsiz yapılar olduklarını bir kez daha ortaya koydular. Ortada ne Arapların birbirlerinin sorunları ile ilgilendiği bir Arap Birliği ne de iki buçuk milyar Müslümandan müteşekkil bir İslam dünyası vardı.

Türkiye’den Yükselen Kısık Ses: Utangaç ve Mahçup

Bu kahredici şeytani kötülük karşısında Türkiye Cumhuriyeti Devletinin de uluslararası güç dengelerinden bağımsız bir Don Quijote tavrını takınmasını beklememiz elbette reel politikte bağdaşmaz bir durum arz ediyor. Ama yine de Türkiye Cumhuriyeti Devleti bölgedeki tüm Arap ülkelerinden, halkı Müslüman ülkelerin tamamından çok daha aktif bir tutum alma gayreti içinde oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 29 Ocak 2009 Davos zirvesinde “*One Minute*” hadisesi olarak tarihe geçecek olan ve İsrail’in o zamanki Cumhurbaşkanı Şimon Peres’e Filistin konusundaki sert çıkışı yapmış ve bu çıkış onu Arap ve halkı Müslüman dünyada adeta bir kahramana dönüştürmüştü. Erdoğan, Simon Peres’in gözünün içine bakarak “*Öldürmeye gelince siz öldürmeyi çok iyi bilirsiniz!*” diyen bir lider olarak İsrail gerçeğine en pervasız karşı çıkışı yapan lider olmuştu. Davos zirvesinden çok kısa bir süre sonra yaşanacak Mavi Marmara olayında da Türkiye’nin başında yine Erdoğan vardı ve o süreçte de İsrail’e yönelik Gazze konusunda en net bir karşı koyuş çabası yine Türkiye’den gelmişti. Bu olayla birlikte İslam Dünyasında İsrail’i kurulur kurulmaz 1949 yılında tanımış halkı Müslüman ilk ülke olmasına rağmen Mavi Marmara olayı ile iki ülke arasında diplomatik ilişkiler kesildi ve ilişkiler yaklaşık on yıl sonra İsrail’in Türkiye’den resmi özür dilemesi ve saldırıda öldürülen 10 Türk vatandaşının ailelerine 20 milyon dolar tazminat ödemesi karşılığında kurulabilmişti.

7 Ekim 2023 sabahı ortaya çıkan hadise karşısında Türk Hükümeti her iki tarafın da sivillere yönelik can kayıpları oluşturmasının endişe ile izlendiği yolunda bir mesaj verdi. Ama İsrail’in ilk yaşadığı şoktan sonra uyguladığı ölçsüz şiddet ve soykırıma varan saldırıları Türk hükümeti ve lideri Erdoğan’ı İsrail’in yaptığı vahşete karşı sert mesajlar vermeye başlamasına yol açtı. Bu süreçte Erdoğan, İsrail’e destek veren ABD ve AB’nin HAMAS yapılanmasını terör örgütü olarak tanımlamasına karşı çıkarak, HAMAS’ın bir ulusal kurtuluş örgütü olduğu ve işgal altındaki ülkeleri Filistin’i kurtarmaya çaba harcayan “*mücahitler grubu*” olduğunu vurguladı. Erdoğan bu süreçte saldırıların iyice şiddetlendiği, sivil ve çocuk kayıplarının her geçen gün arttığı bir ortamda İstanbul’da büyük bir kalabalığın toplandığı, neredeyse bir buçuk milyon insanın alana geldiği bir miting düzenledi. Daha önceki Erdoğan mitingleri ile

kıyaslandığında bu mitingin çok düşük bir heyecan içerisinde ve oldukça kısa sürmüş olması dikkatlerden kaçmadı. Ancak Erdoğan burada yine de İsrail'e yönelik sert mesajlar vermeyi sürdürdü. Bu iki ay içinde Erdoğan hemen tüm kamusal konuşmalarının bir yerinde İsrail'in Filistin Gazze'de yaptığı saldırıları eleştiri konusu yaptı; İsrail Başbakanı'nı savaş suçlusunu olarak Uluslararası Ceza Mahkemesine şikayet edip mahkum ettirmekten, İsrail'in savaş suçu işlediğinden söz etmeye gayret etti. Bir İsrail bakanının gerekirse Gazze'ye yönelik nükleer silah dahi kullanılabileceği tehdidine karşı da Erdoğan bu iddiaların ve İsrail'in nükleer kapasitesinin araştırılması için de uluslararası çağrıda bulundu.

Ancak bu süreç içinde İsrail'i durdurup durdurmayacağı belli olmasa da Türkiye'nin somut bir adım atmasına da tanık olunmadı. Türkiye bu süreçte ne diplomatik ilişkileri kesmek ne de Tel Aviv büyükelçisini kısmi süreliğine dahi olsa geri çekme kararı almazken Türk kamuoyu tarafından beklenen bu adımı İsrail tarafı atarak İsrail'in Ankara ve İstanbul misyonlarını geri çağırıldığını duyurdu. Yine Türkiye'nin İsrail ile süregelen ticaret kapasitesinin son on yılda ciddi derecede arttığı kamuoyunda çok konuşulan hususların başında geliyor. Ne var ki son saldırılarla ortaya çıkan durumun bu ticareti geriletmediği ortaya çıktı. Çok sayıda Türk ticaret gemileri İsrail limanlarına mal taşımaya devam etti.

Ancak bu süreçte bizi asıl şaşırtan durum Türkiye'de bu konuda halkın tepkisinin son derece cılız ve marjinal kalmış olmasıdır. İsrail saldırıları neticesinde kitlesel sivil ölümlerin hızla artmaya başlaması ve ölümlerin çoğunluğunu da çocukların oluşturması Türk kamuoyunda İsrail'e ve onu desteklediğini açıkça deklare eden marka ve ürünlere karşı boykot seçeneğini gündeme getirdi. İsrail'i durduracak, siyasi, askeri ve küresel seçeneklerin imkan dışı olması, İsrail vahşetine karşı kitlelerin yine de bir şeyler yaparak bu ateşe karınca kararınca da olsa su taşıma inisiyatifini gündeme getirdi. Ancak bu hususta da çok büyük bir başarı sağlanamadığı görüldü. İsrail menşeli ya da onu destekleyen markalar o kadar çok uzun listeler oluşturdu ki bu markalara direnmek neredeyse imkansız bir görünüm aldı. Ama sembolik düzeyde yapılan eylemlerde de bu eylemler yolu ile Filistinlilerin yanında yer almak istemeyen farklı Türk toplum kesimleri yapılan eylemlerle özel ve kişisel yaşamlarının sınırlandırılması gibi bir sonucu çıkararak bu boykot ve protestolara katılmamayı yeğledikleri gibi yer yer İsrail yanlısı bir tavır alışı varan bir çizgide konumlanmayı seçtiler.

Nitekim bu seküler Türk topluluklarına göre sanki bu konu bir avuç İslamcı grubun hassasiyet göstermesi gereken bir olaymış gibi kabul gördü. Oysaki bu yaşanan vahşet birinci derecede bir insanlık mese-

lesiydi. Fakat maalesef ülkemizde kimileri İslam düşmanlığı ve kimileri Arap düşmanlığı gibi saiklerle ya bu konuya tamamen duyarsız ya da meseleyi asılsız iddialarla çarpıtmak peşinde oldular. Gazze'deki katliamın daha en başında Filistinli Arapların bundan yüzyıl önce, güya Yahudilere sattığı iddia edilen toprakları konu eden koca koca profesörler adına hepimiz utandık. Vele ki o iddialar doğru olsun, bir zamanlar toprakların satılmış olması bugünkü katliamı temize mi çıkaracaktı? Kaldı ki, konunun gerçekten uzmanı olan tarihçilerimizin bu iddiaların doğru olmadığını ayan beyan ortaya koymalarına rağmen, bu iftira kampanyası hala yoğunlukla devam ediyor. Bu iddia kendi kaygısızlıklarını meşrulaştırmaya çalışanların payandası olmaya devam ediyor. Şüphesiz ki sosyal medya mecralarında bu gibi iddiaların yaygınlaştırılıp görünür kılınmasında Siyonist lobilerin önemli bir etkisi var ama şu daha can yakıcı bir gerçek ki ülkemizde bu Siyonist propagandalarına alet olmayı ve bunların gönüllü sözcülüğünü yapmayı iş edinmiş yüz binlercesi var.

Yine bu umursamazlığın bir başka boyutu da Arap ülkelerinin bu konudaki duyarsızlığını örnek göstererek *"Kendi milletleri olan Araplar bile sahip çıkmıyor biz neden sahip çikalım?"* şeklinde tezahür ediyor. Şüphesiz tarihsel olarak Türkiye'de Araplara karşı resmî ideolojideki hasmane tutum zaten yaklaşık yüz yıldır devam ediyor. Bu gerçeğe paralel olarak tıpkı Balkan milletlerinin ulus-devletlerinin tarih yazıcılığında olduğu gibi modern Arap tarihçiliğinde de yer yer keskin bir Osmanlı-Türk karşıtlığı olduğu gerçeği de bir sır değildir. Ama bu duruma da şaşırmaya gerek yok zira biz, ulusçuluk ve yeni bir ulus inşası adına, kendi nesillerimizi Osmanlı'ya düşman olarak yetiştirmişken Araplara ve Balkan milletlerine bu konuda sitem etmek anlamsız olacaktır. Sonuç itibarıyla, bütün bu karşılıklı düşmanca tutumların üstüne bir de son on yıldaki Suriyeli göçü de eklenince Arap düşmanlığının daha da kökleşerek mazlum Filistin halkını da kuşatacak boyutlara ulaşması ile neticelendi.

İşin özünü oluşturan husus toplumumuzun büyük bir kısmının kendilerini Arapların safında, Ortadoğulu, Doğulu vb. gibi kimlikler altıdan tanımlanmayı istemiyor olmalarıdır. Bu tavır alışın ardında da Türkiye Cumhuriyeti'nin erken döneminde alınan esaslı kararlar ve paradigmal dönüşümlerle kendini Avrupa/Batı uygarlığı eksenine konumlandığı seçim yatmaktadır. Türkiye, Osmanlı'nın yıkılması ile yeni kurulacak devlet olan Cumhuriyet Türkiye'si ile Doğu İslam uygarlığından adeta talak-ı selase ile ayrıldığını deklare etmiş bir ülkedir. Yapılan Batı seçimi ve Osmanlı'nın inkar edilmesi ile sorun Türkiye adına kapanmış görünmektedir. Ancak Cemil Meriç'in veciz şekilde ifade ettiği sözleri ile; *"Bütün Kur'an'ları yaksak, bütün camileri yıksak, Avrupalının gözünde Osmanlı-*

yız; Osmanlı, yani İslam. Karanlık, tehlikeli, düşman bir yığın!”¹ Bu bitip tükenmeyen kompleks hali içten içe bizi yiyip bitirmeye, kültürel köklerimiz olan uygarlıkla kesişme içinde olmaktan uzak tutmaya devam ediyor. İslam olmak, Osmanlı olmak toplumumuzun önemli bir kesiminde hala katlanılamayacak bir durum olarak addediliyor. Tıpkı Sezai Karakoç’un Doğu’nun yedinci oğlu meseline anlattığı gibi kendiliğimizi yitirip başkasına benzemek arzusundan kurtulamıyoruz. Üstelik böyle böyle artık kendimizi de yitirmiş bulunuyoruz. Bugün basitçe Filistin meselesi olarak tanımlanan ve sanki tipik bir Arap ulusal sorunuymuş gibi çarpıtılan olgunun esasında Osmanlı’nın, Türk’ün, Müslüman’ın davası olduğunu idrak edemeyecek kadar kaybedilmiş ve unutulmaya terk edilmiş zihinlerle karşı karşıyayız. Osmanlı güçlerinin Kudüs’ten çekildikleri dönemde yayımlanan Britanya gazeteleri “*Türkler Kudüs’ü teslim etti!*” diye manşet atarken, İngiliz general Allenby yüzyıllar öncesine seslenip “*Kalk Selahaddin, biz geldik!*” diyerek, Selahaddin Eyyubi’ye meydan okurken o toprakların hamisi ve sahibi olanın Türkler, Müslümanlar, Osmanlılar olduğunu gayet iyi biliyordu. Her ne kadar Birinci Dünya Savaşı’nda İngilizler Balfour Deklarasyonu’yla Filistin’de Yahudilere bir yurt verme taahhüdünde bulundularsa da bu plan belli sebeplerle 1948’e kadar geciktirildi ve büyük güçler arasındaki ikinci hesaplaşmadan (2. Dünya Savaşı’ndan) sonra şartlar olgunlaştırılarak, Holokost miti de inşa edilerek İsrail kuruldu.² İsrail’in kuruluşunun Türk milletinin aleyhine büyük bir hamle olduğunu görünmez kılmaya çalışıp 1949’da onu resmen tanıyanlar ve bugün yaptığı katliamları görünmez kılmaya çalışanlar aynı zihniyetin farklı yansımalarıdır. İnönü “*İsrail devleti ile siyasi münasebetler açılmıştır. Bu devletin yakın doğuda bir barış ve istikrar unsuru olacağını ümit ediyoruz*”³ derken aslında İngiltere’nin resmî görüşünü tek-

rar etmekten başka bir şey yapmıyordu. Sonuç itibarıyla meseleyi bir Arap ulusal sorunu olarak göstermeye çalışanlar dün de bugün de Anglo-Amerikan perspektifinden olaya bakmaktadırlar.

Bir de başka duyarlılıkları öne sürerek alternatif sözde-duyarlılıklarla meseleyi önemsizleştirmek isteyenleri görmekteyiz. “*Uygur Türklerine yapılan zulümleri niye gündeme getirmiyorsunuz, Karabağ’daki zulümlere niçin bu kadar ses çıkarımadınız!*” gibi güya milliyetçi hassasiyetleri kashımak isteyenler Siyonizm’in sosyal medyadaki manipülasyonlarına ya bilmeden alet oluyorlar ya da bilerek ve isteyerek bu ateşe odun taşıyorlar. Oysaki bahsi geçen zulümlere karşı gösterilen tepkilere de yine aynı ya da benzer hassasiyetlere sahip bir avuç insan sahip çıkmıştı. Bu söylemi benimseyenler aynı anda birkaç kurnazlığı birden yapmaya çalışıyorlar. Sanki Türkiye’de sadece seküler bir milliyetçilik akımı hâkim ve Türk milletinin meselelerine sadece bunlar titizleniyorlar da diğerleri yani muhafazakar milliyetçiler, İslamcılar ise bu meseleleri sahiplenmiyorlarmış gibi bir tavır ortaya koymaya çalışıyorlar. Oysa ki Uygurların uğradığı zulüm, Karabağ meselesi, Hocalı katliamı ve Filistin meselesi gibi sorunların hepsi Müslüman Türk milletinin ortak hassasiyetidir. Bu konulara büyük bir ayrışma yoktur. Ancak 7 Ekim’de başlayan bu son katliamlar karşısında alınan tavırlardan görüyoruz ki yoğun propagandalarla böyle bir ayrışma körüklenmeye çalışılmaktadır. Bu meyanda Gazze’deki durum, Türk milletiyle alakalı diğer konularda duyarsız gibi gösterilmeye çalışılan bir avuç İslamcının fantezisiymiş gibi yansıtılıyor.

Diğer bir husus da her şeyi devletten beklemekten kaynaklanan tavır alıştır. İsrail’in zulmüne karşı devlet katında ciddi bir yaptırım yoksa biz ne diye sokaklara çıkıp gösteri yapalım ya da başka bir inisiyatif alalım gibi bir zihniyet de kamuoyunda belirgin hale gelmiştir. Zaman zaman

sosyal medyada rastlanan “*Türk beklenendir, Türk yolu gözlenendir*” gibi Türk milletinin mazlum milletlerin umudu olduğuna dair söylemlerin anlamlı olabilmesi için bu gibi durumlarda Türkiye’nin devleti ve milletiyle topyekûn bir duruş sergilemesi gerekiyor. Ama maalesef ki Latin Amerika’da ya da Avrupa’da yükselen yoğun ve ciddi tepkilerin yanında ülkemizde çok büyük bir umursamazlık durumu kendini her şekilde ele veriyor. Türkiye’deki seküler kesimlerde yaşanan bu duyarsızlık hali konunun Ak Parti karşıtlığı üzerinden temellendirilmesi ile anlaşılabilir bir durum arz ettiği söylenebilir. Meseleyi Araplara ve Müslümanlara özgü bitip tükenmek bilmeyen bir savaş ve terör yumağı olarak gören, bölgeye ABD ve Avrupa’nın gözünden bakarak Ortadoğu bataklığı olarak gören bir yaklaşıma sahip olan bu kesimler nezdinde “*ne Şam’ın şekeri, ne Arab’ın yüzü*” söylemi geçerliliğini korumaktadır. Buna karşılık bunların dışında kalanlar ise “*madem ki iktidarda İslamcı bir parti var, gereğini yapsın*” gibi sinik bir anlayışa sahiptir. Türkiye’deki iktidarın konumu ve oluşum biçimi de bu konulardaki halk tepkisini bir şekilde kontrol altında tutuyor. Zira dindar ve muhafazakar kesim Erdoğan’ın Filistin politikasını desteklemekte ve onun yapıp ettiklerini samimi bulmaktadırlar. Bu nedenle de sokaklarda geniş gösterilere girişmeyi bir şekilde zait addediyorlar.

Sanat ve spor camiası gibi büyük kitlelere mesaj verebilme kabiliyetine sahip ünlüler topluluğu arasında ise sadece birkaç istisna hariç tam bir görmezden gelme hali söz konusudur. Hayvan hakları ya da lgbt gibi alanlarda ürettikleri sözde duyarlılık ve özgürlük söylemlerini gerçek bir katliamın üzerini kapatmak için kullanmaktan başka hiçbir şey yapmıyor olduklarını görmek gerçekten aydın sınıf adına yine bizi pek şaşırtmıyor. Bu bağlamda az sayıda seçkin sınıf mensubu insanın gösterdikleri çabalar da adeta rüşeym halinde boğulmaya çalışılıyor. Dünyada birçok meşhur sanatçı, film

yıldızı, şarkıcı ve sporcu, medyayı, reklamcılık pazarını ve kültür endüstrisinin büyük şirketlerini elinde tutan Siyonist lobilerin baskısına rağmen Filistin’deki katliamla ilgili farkındalığını cesurca yansıtırken ve yaşananları yüksek sesle protesto ederken bizim ülkemizdeki sanat ve gösteri dünyasına mensup olan isimlerden dikkate değer bir ses duyamadık. İşin asıl kötü olan tarafı bu kesimlerin Gazze’de yaşanan olaylara karşı tepki koyacak cesareti göstermek bir yana böyle bir meselelerinin olmadığı da açığa çıktı.

Gazze’den Sonra Yeni Bir Aydınlanma

Gazze olayları yaşadığımız dünyaya ilişkin sonuçları uzun süre etkili olacak büyük bir Batı-dışı aydınlanmanın kapısını aralayacak farkındalıkların oluşmasını sağladı. Artık bu katliamlardan sonra, Avrupa aydınlanmacılığının, sözüm ona evrensel değerlerin ve modernliğin savunuculuğunu yapan, özgürleştirici akıldan dem vurup araçsal aklı eleştiren düşünür ve sosyologların söylemlerinin de kocaman bir çöp yığınından ibaret hale geldiği görüldü. İsrail’in kendini savunma hakkı gibi söylemleri yaşanan katliamlara gerekçe olarak sunan rezil bir bildiriye imza atan çağımızın önde gelen filozofu Jürgen Habermas ve onun gibi Batılılar, bunun en bariz örneği olarak ortaya çıktı. Yaşanan bu acımasız süreçte İsrail, Batının öve öve bitiremediği hangi değer ve kurum varsa onları öylesine aşağı çekti ki artık bundan sonra düşülecek bir irtifa ancak çukur olacaktır. Oysa ki şimdiye kadar Batı sosyolojisinin üretmiş olduğu ötekine karşı bir arada yaşama, farklılıklara saygı, çokkültürcülük şampiyonu olan bu düşünürler Gazze gerçeği hakkında sus pus oldular.

Onlarca yıl bize adeta bir mit olarak sunulan Holocaust olayı etrafında geniş bir ortodoksi oluşturan tamamı Yahudi sosyologlardan oluşan Frankfurt Okulu düşünürleri, yine Yahudi Sosyo-

log Bauman'ın modernlik eleştirisi için kaleme aldığı *Modernite ve Holocaust*, *Modernlik ve Müphemlik* ve daha birçok eserinin sadece Yahudilerin uğradıkları soykırım ile sınırlı bir boyutta olduğunu, Batı-dışı insanlar için uygulanan soykırımların lafını etmeye değmediğini bir kez daha öğrenmiş olduk. Zira Batı bizi Bosna soykırımında da şaşırtmamıştı. Bugüne kadar Teodor Adorno'nun "*Auschwitz'den sonra şiir yazmak barbarlıktır*" aforizması Holocaust'un insanlığın karanlık tarihindeki önemli çukurlardan birisini oluşturduğuna işaret eder. Ama Batı uygarlığının öteki konusunda şimdiye kadar üretmiş olduğu tüm bu metinleri ve yazarları nedense söz konusu doğu toplumları, Batı-dışı, Müslüman toplumlar ve özelde de Filistin olunca gerçekliğin kaya gibi soğuk çehresine çarpıyor olduğunu gördük. Batı sosyolojisi ve felsefesinin Gazze'deki soykırımı inkar girişimlerinin bir benzeri 1982 yılında Beyrut'taki bir Filistin mülteci kampı olan Sabra ve Şatilla olayında da yaşanmıştı. Bu katliamda kadın ve çocukların da aralarında olduğu 3500 masum Filistinli sivilin katledilmesi olayı hakkında öteki felsefesinin Fransız Yahudi filozofu Emanuel Levinas Filistinliler için yaptığı tanımlamada etik yerine siyasetin devrede olduğunu ifade ederek yapılan bu katliamı onaylamış olduğu bilinir: "*Halkım ve akrabalarım benim komşularımdır. Yahudi'yi savunduğunuz zaman komşunuzu savunursunuz.*"⁴

Sonuçta Levinas ve Habermas'ın "*demokratik iletişim ve farklılık etiği*" alanında sağlam ve güçlü bir çekiciliği sahip olan ve alana felsefi temeller sunan liberal politika ve etik teorileri konu Filistin'e geldiğinde her ikisinin de fena halde tökezlediğini gördük. Aslında bu iki düşünür özelinde ortaya çıkan hadise bize Avrupa ve Batı felsefesinin kendi dışında olup biten hiçbir şeyle pek ilgili olmadığı gerçeğini tüm açıklığı ile ortaya sermesiydi. Bu nedenle bu felsefelerin kötü ni-

yetli uygulamalar olarak kabul edilebilir olduğunu rahatlıkla söylemek mümkündür. Bir yandan evrenselci bir dille konuşup Almanya, Avrupa ve Yahudi çıkar ve kimlikleri dışında herhangi bir somut gerçekliğin dikkate alınmamış olması ve sadece Batı çıkar ve gerçekliği ile sınırlı bir felsefe kötü niyetten de daha kötücül bir manzara arz ediyor. Karşı karşıya olduğumuz hadise düpedüz yeni bir ırkçılık türü olarak rahatlıkla tanımlanabilir. Batı nezdinde özelde Filistinli, genelde ise tüm batı dışı unsurlar insani ve etik bir özne meselesi olmadığını tüm açıklığı ile öğrenmiş olduk.

Bugün Batılı üniversitelerde Siyonizm'e karşı en ufak bir söz söylemek bile imkânsız hale gelmiştir. Bugün düşünce ve ifade özgürlüğü söyleminin koca bir yalandan ibaret olduğu açık görülmektedir. Belki bugün pek açıkça fark edilmiyor ama buna ses çıkarmayan bütün toplumlar tek başlarına birer insan olarak ve topluluk seviyesinde ise bir millet olarak yaşama özgürlüklerini kaybetmeyi göze aldılar demektir. Bunlar bilimi, aklı ve yüceltikleri bütün o diğer değerleri araçsallaştıran ve köleleştiren saldırgan ve insanlık düşmanı bir dünya düzeninin devamından yanadırlar. Adına kapitalizm, İngiliz-Yahudi medeniyeti, neo-liberalizm ya da ne dersek diyelim bu dünya düzeni insanı insan olarak görmeyen, onu aşağılayan, onu hiçleştiren bir Firavun düzenini temsil etmektedir ve bu katliamları bir şekilde "*İsrail'in kendini savunma hakkı*" adı altında meşrulaştırmaya çalışan herkes buna ortak. Maalesef bu konuda bizim akademyamız ve üniversitelerimizin de iyi bir sınav verdiğine tanık olamadık. Ne Üniversite yönetimleri ne de akademik kadroları işgal eden akademisyenler duyarlılık gösterme konusunda fazla bir çaba içine girmediler. Yayınlanan birkaç sınırlı bildiri haricinde Üniversitelerde de canlı bir tepkiye rastlamamak ilginç bir durum arz etti.

Bugün yaşanan şey soykırımın da ötesine geçmiş durumdadır. Bir halkın hafızası, mekanları, tarihi, coğrafyası kıyıma uğratılıyor. Yok edilmek istenen insanlığın ta kendisidir. Çocuklar ve kadınlar özellikle hedef alınıyor. İnsanlıktan çıkma noktasını aşan bu zulümlerin vardığı nokta beşeriyetin yeniden sorgulanması için de bir başlangıç noktası, bir imkân oluşturabilir. Modern dünyanın ve üzerinde durduğu temel kabullerin ne kadar kof ve köksüz olduğu; yani uzak geçmişten bugüne gelinceye kadar devasa bir ilerleme ve gelişmenin olduğu ve bunun da Yunan, Roma ve Yahudi-Hristiyan geleneğine dayanan tutarlı ve bütünlüklü bir uygarlık oluşturduğu düşüncesinin ne kadar büyük bir yalan ve yanılgı olduğu böylece açık ortaya çıkmış durumdadır.

Türkiye bugün gelinen noktada hemen her konuda bu bölünmüş ve aşırı polarize olmuş toplum yapısının perspektifinden olaylara bakmaktadır. Türkiye’de bu aşırı bölünmüşlük hemen her konuda karşımıza çıkmaktadır. Bir millet olmanın temeli ortak müştereklerde sağlanan mutabakat ile ortaya çıkmaktadır. Oysa ki Türkiye’de bu ortak mutabakat zemini çok zayıftır. Daha önce de belirttiğim gibi şimdiye kadar kendi tarihine, Osmanlı’ya düşman, dünyası sınırlı, ufku dar, içi boş resmî ideolojiye bağlı nesiller yetiştirdik. Büyük bir devlet fikri anlamında imparatorluk fikrini ya da cihan hakimiyeti mefkûresini haritada bile görüp idrak etmeyi bilmeyen bu nesilleri kazanmak için çok fazla umudumuz kalmadı. Asıl büyük tehlike, yeni nesillerin medyası ve eski ezberleriyle siyonizmin ve içimizdeki işbirlikçilerinin ürettiği yalanlara bağlanmaya teşne olmasıdır. İşte bu yüzden coğrafyayı ve tarihi kucaklamaya hazırlanacak, şuur sahibi nesiller yetiştirmek gerekiyor. Filistin davası ve konusunun 7 Ekim’deki Aksa Tufanıyla ya da İntifadayla başlamadığını bilen, konuyu Dünya Siyonist teşkilatının kuruluşuna ve hatta öncesine kadar

dayandırabilen, tarihin farkında, bugünün şartlarına hapsolmemiş bir nesil yetişmesi gerekiyor. Aksi takdirde Holokost endüstrisi gibi devasa bir endüstri üreten Siyonist aklın hakikati örtmeye çalışan yaklaşımı, bugün de yine anti-semitizm kalkanı etrafında örülmüş başka mitler yaratarak akıları esir almayı başaracaktır.

Böylece soykırımın ötesinde bellek kırımı ve tarih kırımı amacına ulaşmış olacaktır. Milletimizi son yüzyılda sağcı-solcu, faşist-komünist, laik-muhafazakâr, Türk-Kürt, seküler-dindar, Alevi-Sünni gibi sayısız yapay ayrımlar temelinde ayırtırmaya çalışan tasniflerin boşa çıkartılabilmesi için gerçekten milli bir eğitim programı ortaya koymalıyız. Her yıl ülkenin en zeki, en cevval, en atak, en becerikli, en cesur, en delidolu, en basiretli gençlerini yani bütün hepsini başka yerlerden esen rüzgarların etkisine terk edip bırakıyoruz. Son yüzyıllık hikayemizde en büyük meselemiz yirmi-otuz yılda bir kısır döngü şeklinde sürekli tekerrür ederek, nesillerimizi yabandan esen rüzgarlara kaptırmak değil de nedir? Her yeni çağın getirdiği çalkantılar karşısında yeni nesillerimize istikamet çizecek kapsayıcı bir yaklaşımdan mahrumuz ve onları böyle böyle kaybediyoruz. Gazze’deki katliam karşısında bugünkü duyarsızlığın gerçek bir bilince dönüşmesini istiyorsak yeni yetişen nesillere odaklanmalıyız. Aksi halde yanan bu ateş kapımıza dayandığında onu söndürecek güç ve takatten mahrum bulunacağız.

KAYNAKÇA:

1. Cemil Meriç, Jurnal, Cilt 1, İletişim Yayınları, 2. baskı, Eylül 1992, s. 383 vd.
2. Roger Garaudy, İsrail, Mitler ve Terör, Pınar Yayınları, 2005, s. 149.
3. Süleyman Özmen, İsrail ve Etnik Dini Çatışmalar, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2006, s. 286.
4. Emmanuel Levinas, Sonsuza Tanıklık, Metis yayınları, sh. 289, İstanbul, 2010.

Yahudi Kutsal Metinleri Üzerinden İsrail'in Şiddet Politikasını Okumak

PROF. DR. MAHMUT AYDIN

Samsun Üniversitesi Rektörü

7 Ekim 2023 Pazar günü dünya güne Hamas'ın silahlı kanadı Kassam Tugaylarının fırlattığı binlerce roketle İsrail'in havada uçan her şeyi yakalayan demir kubbe adını verdiği savunma sistemini geçtiği ve parmotorlarla havadan ve karadan İsrail sınırını geçerek yüzlerce sivil rehlin aldığı haberleriyle uyandı. Haberi görünce "Müslüman coğrafyanın başına yine bir çorap örülüyor, bakalım bu sefer amaç ne?" diye düşünmeden kendimi alamadım. Çünkü bu olay doğal olarak Amerika'nın II. Dünya Savaşına katılarak savaşın seyrinin değişmesine yol açan Pearl Harbor Saldırısı (1941) baskını, 1948 yılında İsrail Devletinin kurulmasında önemli katkısı olan Nazi Hitler tarafından gerçekleştirilen Yahudi Soykırımını/Holokostu, 1991 yılında kimyasal silaha sahip olduğu gerekçesiyle Irak'ın işgalini ve 11 Eylül 2001 saldırıları sonucunda Amerika'nın Afganistan'ı işgalini hatırlatmaktadır.

Batılı liderlerin ve Hristiyan siyonistlerin her şart altında İsrail hükümetinin genelde tüm Filistinlilere, özelde Gazze halkına yönelik 7 Ekim tarihinden itibaren yoğunlaştırdığı sivil katliamları karşısında Türkiye, Mısır ve Katar gibi devletlerin, bazı vicdan sahibi Batılı siyasetçilerin ve sivil toplum kuruluşlarının başını çektiği gruplar itirazlarını yüksek sesle dillendirince ve tüm ülkelerde vicdan sahibi insanlar sokakları doldurmaya başlayınca başta Netanyahu olmak üzere İsraili siyasetçiler ve fanatik din adamları kendi kamuoylarının desteğini almak ve sivil

Tüm ülkelerde vicdan sahibi insanlar sokakları doldurmaya başlayınca, başta Netanyahu olmak üzere İsraili siyasetçiler ve fanatik din adamları kendi kamuoylarının desteğini almak ve sivil katliamlara hız kesmeden devam eden İsrail askerlerini motive etmek için Tanah/Eski Ahit kitaplarından nakiller yapmaya başladılar.

katliamlara hız kesmeden devam eden İsrail askerlerini motive etmek için Tanah/Eski Ahit kitaplarından şu nakilleri yapmaya başladılar:

Git, İsrail ileri gelenlerini topla, onlara şöyle de: 'Atalarınız İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un Tanrısı Yahve bana görünerek şunları söyledi: Sizinle ve Mısır'da size yapılanlarla yakından ilgileniyorum. Söz verdim, sizi Mısır'da çektiğiniz sıkıntıdan kurtaracağım; Kenanlılar'ın, Hititler'in, Amorlular'ın, Perizliler'in, Hivliler'in, Yevuslular'ın ülkesine, süt ve bal ülkesine götüreceğim (Çıkış, 3:16-17).

Siz Mısır'dan çıktıktan sonra Amalekliler'in yolda size neler yaptığını anımsayın. Siz yorgun ve bitkinken yolda size saldırdılar; geride kalan bütün güçsüzleri öldürdüler. Tanrı'dan korkmadılar. Tanrınız RAB mülk edinmek için miras olarak size vereceği ülkede sizi çevrenizdeki bütün düşmanlardan kurtarıp rahata kavuşturunca, Amalekliler'in anısını gökler altından sileceksiniz. Bunu unutmayın! (Tesniye, 25:17-19).

Ülkenden şiddet, sınır boylarından soygun ve yıkım haberleri duyulmayacak artık. Surlarına Kurtuluş, kapılarına Övgü adını vereceksin (İşaya, 60: 18).

... Amalekliler'e saldır. Onlara ait her şeyi tamamen yok et, hiçbir şeyi esirgeme. Erkek, kadın, çoluk çocuk, öküz, koyun, deve, eşek hepsini öldür (I. Samuel 15:2-3).

İsrail devletinin 1948 yılında kurulmasını müteakip iş başına gelen İsrail hükümetlerinin ve onları destekleyen Hristiyan Siyonistlerin başta yukarıda naklettiğimiz kutsal kitap ifadeleri olmak üzere Eski Ahitte sıkça karşılaştığımız kehanetlerin gerçekleşmesi Filistin halkına yönelik şiddet, baskı ve katliamlarını her gün biraz daha artırarak Grace Hallsell'in ifadesiyle "Tanrı'yı Kıyamete" zorladıklarına şahit olmaktayız. Bu yazıda Hz. Musa sonrası dönemde yaklaşık 1000 yıllık bir sürede oluşturulan ve mahiyeti itibarıyla Tanrı Yahve ile İsrailoğullarının ilişkilerini anlatan Yahudi kutsal kitabı Tanah/Eski Ahit üzerinden İsrail'in ve onu destekleyen Hristiyan Siyonistlerin Filistinlilere daha doğrusu Yahudilerce "Vaat Edilmiş Topraklar" olarak adlandırılan bölgede yaşayan Yahudi olmayanlara yönelik şiddet ve baskı politikası okunmaya çalışılacaktır.

Hz. Musa vasıtasıyla Mısır esaretinden kurtulan İsrailoğulları Davut döneminde Kudüs'ün başkent olduğu Büyük İsrail Krallığına ve Süleyman döneminde de dini hayatlarının merkezi olan Süleyman Mabedine kavuşarak dünyevi emellerine ulaşırlar.

Babil Sürgünü hem Yahudi tarihi hem de Yahudi dini için en önemli dönüm noktalarının başında gelmektedir. Çünkü İsrailoğullarının siyasi ve dini düşüncesi tamamen Babil Sürgünü'nün yarattığı travma çerçevesinde şekillenmiştir.

Tanrı'nın " Sözde " Öz Halkı İsrail

Hz. Yusuf döneminde Mısır'a göç eden İsrailoğulları zamanla Mısır'da hatırı sayılır bir topluluk dolayısıyla da güç olunca dönemin Mısırlı idarecileri/Firavunlar, İsrailoğullarının gücünü kırmak için önce onları köle yani Mısır'ın iş gücünü gören sınıfı yaptılar sonra da nüfuslarının artışı- nı durdurmak için doğan erkek çocuklarının öldürülmesi emrini verdiler. Böyle bir emrin uygulandığı dönemde dünyaya gelen Hz. Musa'nın yolu, öldürülmekten kurtarmak için annesinin onu bir sepete koyup nehre salması sonucu Firavun'un sarayına düşer. Firavun'un sarayında bir prens olarak yetiştirilen Hz. Musa, şehirde yol açtığı bir öldürme olayı sonrasında kimliğinin deşifre olmasından dolayı Mısır'ı terk etmek zorunda kalır. Mısır'ı terk eden Hz. Musa'nın yolu Allah tarafından kendisine verilecek İsrailoğullarını kurtarıcılık ve peygamberlik görevi nedeniyle Hz. Şuayb peygamberin yaşadığı Medyen'e düşürülür.

Burada Hz. Şuayb Peygamberin manevi eğitiminden geçen Hz. Musa, bir süre sonra Allah'tan Mısır'a dönüp İsrailoğullarını Mısır esaretinden kurtarmak için Firavun'a gitmesi talimatını alır. Bu talimat doğrultusunda Mısır'a dönen Hz. Musa kardeşi Harun ile birlikte Firavun'a gider. Ancak Firavun İsrailoğullarının Mısır'dan çıkmasına müsaade etmez. Bunun üzerine hem Yahudi kutsal metinlerinde hem de Kur'an'da anlatıldığı üzere Tanrı İsrailoğullarıyla dayanışma içine girerek Firavun ve avanesinin başına duçar ettiği şu musibetlerle Firavunu Hz. Musa'ya ve kavmine Mısır'dan çıkmak için izin vermeye zorlar:

- Nil'in sularının kana dönüşmesi,
- Her tarafı kurbağaların, tatarcıkların, at sineklerinin basması,
- Mısırlıların hayvanların ölmesi,
- İnsanların bedenlerinde çıbanlar çıkması,
- Dolu yağması,
- Mısır'ı çekirge sürülerinin istila etmesi,
- Üç gün süren karanlık ve nihayetinde de Mısırlıların ilk doğanlarının ölü doğması.

(Bkz., Tanah, Çıkış, 7-13 bölümler; Kur'an, Arâf, 133)

Firavun'un İsrailoğullarının nüfusunu azaltmak için başlattığı erkek çocuklarının öldürülmesi girişimine Tanrı'nın Mısırlıların ilk doğanlarının ölü doğması uygulamasıyla karşılık vermesi İsrailoğullarının Hz. Musa vasıtasıyla esaretten kurtarılmasının ilk adımı olur. Hz. Musa ve kardeşi Harun önderliğinde Mısır'dan çıkan İsrailoğulları çölde bir müddet yaşadıkten sonra bugünkü Suriye ve Filistin topraklarını içine alan bölgeyi yurt edinmek için bölgede yaşayan halklarla savaşıyor ve neticede

I. Samuel 15:2-3'de ifade edildiği üzere Tanrı'nın şu sözde emri doğrultusunda bölgenin önemli bir kısmını ele geçirirler. "...Amalekliler'e saldır. Onlara ait her şeyi tamamen yok et, hiçbir şeyi esirgeme. Erkek, kadın, çoluk çocuk, öküz, koyun, deve, eşek hepsini öldür."

Babil Sürgünü ve Yahudi Kutsal Metinleri

Bir müddet kabilelerden oluşan federasyon şeklinde bir yönetim anlayışıyla yola devam eden İsrailoğulları Hz. Davut'un kral olmasıyla yeni bir sürece girerler. Bu süreçte Hz. Davut federasyon çatısı altındaki İsrailoğulları kabilelerini Kudüs şehrinin başkenti yapıldığı İsrail Krallığı altında birleştirerek düşlenen Büyük İsrail Krallığı'nı kurar. Hz. Davut sonrası dönemde yönetimi devralan oğlu Hz. Süleyman döneminde de Süleyman Mabedi olarak bilinen Bet Hemiktaş adlı Yahudi mabedi inşa edilir. Hz. Musa vasıtasıyla Mısır esaretinden kurtulan İsrailoğulları Davut döneminde Kudüs'ün başkent olduğu Büyük İsrail Krallığı'na ve Süleyman döneminde de dini hayatlarının merkezi olan Süleyman Mabedine kavuşarak dünyevi emellerine ulaşırlar. Hz. Süleyman'ın ölümünden sonra oğulları arasında yaşanan taht kavgaları sonucunda İsrail Krallığı Kuzey ve Güney olarak ikiye bölünür. 10 kabileden oluşan Kuzey krallığı MÖ 722'de Asurlular tarafından yıkılarak burada yaşayan kabileler, işgalci güçler tarafından asimile edilir. Yahuda ve Bünyamin kabilelerinin oluşturduğu Kudüs merkezli Güney Krallığı da MÖ 586 yılında Babilliler tarafından sadece işgal edilmekle kalmaz, Kudüs ve Süleyman Mabedi de yerle bir edilir. Dahası toplumun önde gelenleri de Babil'e sürgün edilir. Bu olay hem Yahudi tarihi hem de Yahudi dini için en önemli dönüm noktalarının başında gelmektedir. Çünkü İsrailoğullarının siyasi ve dini düşüncesi tamamen Babil Sürgünü'nün yarattığı travma çerçevesinde şekillenmiştir.

Babil'de sürgündeyken boş durmayan İsrailoğulları İran kralı Hüsrev'e destek vererek onun Babillileri yenmesini sağlayınca Kudüs'ü ele geçiren İran kralı Hüsrev İsrailoğullarının Kudüs'e dönmelerine izin verir. Bunun üzerine Ezra ve Nehemya önderliğinde Babil'den Kudüs'e geri dönen İsrailoğullarının ilk işi, MÖ 520-515 dolaylarında dinî merkez olarak Süleyman Mabedini tekrar inşa etmek olmuştur. Devamında da mabet ve din adamı merkezli bir Yahudi toplumu oluşturmak için tüm İsrailoğulları için bağlayıcı bir kutsal metin külliyatı oluşturulmak adına Ezra ve Nehemya'nın gayretleriyle bugünkü Yahudiliğin temel kutsal metni olan Tanah'ın ilk kısmını oluşturan Hz. Musa'ya verildiği iddia edilen beş kitaptan müteşekkil Torah oluşturulur.

Mevcut Yahudi kutsal metinleri Tanrı'nın Hz. Musa'ya ve diğer İsrailoğlu peygamberlerine iletilen vahiyleri değil de tarihsel süreçte İsrailoğullarının yaşadıkları olaylar karşısında onların durumlarını anlatan, beklentilerini ve umutlarını tazeleyen ve canlı tutan yazılar bütünüdür.

Sonrasında da İsrailoğullarının Musa sonrası Yeşu liderliğinde kendilerine vaat edildiğini iddia ettikleri kutsal topraklara girişlerinden Babil Sürgünü ve İkinci Mabedin inşasına kadar ki tarihi, dini ve ahlaki konuların ağırlıklı olarak işlendiği sekiz kitaptan oluşan Neviim/Peygamberler bölümü ile farklı dönemlere ait hikmet geleneği türünde felsefi ve ahlaki konuların işlendiği on kitaptan oluşan Ketuvim (*Yazılar*) bölümleri oluşturulmuştur. Bu şekilde oluşan Torah, Neviim ve Ketuvim bölümleri MS 90 yılı dolaylarında toplanan Yemnia/Yavne konsilinde resmi olarak onanarak Yahudi yazılı kutsal metni Tanah'ı meydana getirmiştir.

Kitabı Mukaddes uzmanlarının 1800'ü yıllardan sonra yaptıkları çalışmalarla ortaya çıkan bu Yahudi kutsal metninin Tanrı kelamı bir kutsal metin değil, Babil Sürgününün İsrailoğulları üzerinde yarattığı derin travmaların etkisiyle kaleme alınmış farklı metinlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş, Tanrı ile İsrailoğullarının ilişkisini anlatan kutsal bir tarih olduğunu açıkça ortaya koymuşlardır. Nitekim Yahudi kutsal metninin ilk kitabı olan Tekvin'de (*Yaratılış*) ilk olarak İsrailoğulları diğer kavimlerden ayrıştırılarak soyundan gelenen ata/patriyark olarak kabul edilen İbrahim Peygamber, oğlu İshak, onun oğlu Yakup ve Yakup'un on iki oğlu üzerinden Tanrı ile özel bir ilişki içinde olan kutsal bir ırk oluşturulur. Çıkış kitabında Mısır esareti ve Tanrı tarafından Musa Peygamber vasıtasıyla bu esareten kurtuluş öyküsü anlatıldıktan sonra Levililer ve Sayılar kitaplarında esareten kurtuluş sonrası çöldeki yaşam ve bu süreçte Tanrı'nın İsrailoğullarına uymaları için gönderdikleri emirlere ve ibadetlere yer verilir.

İlk kısmın son kitabı olan Tesniye'de ise ilk dört kitapta yer verilen bilgiler adeta özetlenerek İsrailoğullarının zihnine kazınmaya çalışılır. Neviim kısmında yer alan Yeşu, Hakimler, Samuel kitaplarında İsrailoğullarının Kenan diyarı olarak adlandırılan bugünkü Suriye ve Filistin top-

raklarını içine alan bölgeye yerleşmeleri ve bu süreçte İsrailoğullarının savaştıkları kavimlere uyguladıkları şiddet ve soykırım olarak nitelendirilebilecek uygulamalarına yer verilmektedir. Bu kısmın en önemli kitapları olarak kabul edilen Neşideler Neşidesi, İşaya, Yeremya ve Hezekiel gibi Babil Sürgünü döneminde yazılan metinler, Davut peygamberin kurduğu Büyük İsrail Krallığının yıkılmasından sonra dünyanın dört bir tarafına dağılmış olan Yahudilerin yaklaşık 2500 yıl sonra nasıl bugünkü İsrail devletini kurduğu ve bu devleti Davut peygamber dönemindeki sınırlarına ulaştırmak için Filistinlilere yaptıkları baskı ve zulmü ve bu zulmü yapanların zihin dünyasını almak için oldukça önem arz etmektedir. Bu kutsal metinler, Büyük İsrail Krallığının yıkılmasından sonra Tanrı'nın öz halkına yapılan baskı ve zulümler, İsrailoğullarının haddi aşarak Tanrı'dan yüz çevirmelerinin sonucuydu. Keza bu metinlerde İsrailoğullarına, eğer Tanrı'nın öz halkı olduğu bilinciyle hareket edip Tanrı'nın onlara vaat ettiğine inandıkları topraklara sahip çıkarlarsa süreç içinde kendilerine yapılanın misliyle hatta çok daha fazlasını diğer kavimlere ve elbette Filistin yurdunda yaşayanlara yapacakları bildirilmektedir. Dolayısıyla mevcut Yahudi kutsal metinleri Tanrı'nın Hz. Musa'ya ve diğer İsrailoğullu peygamberlerine iletilen vahiyleri değil de tarihsel süreçte İsrailoğullarının yaşadıkları olaylar karşısında onların durumlarını anlatan, beklentilerini ve umutlarını tazeleyen ve canlı tutan yazılar bütünüdür.

İşgalle Yapılan Sınır Genişletme Ne Zaman Son Bulacak?

Bilindiği üzere dünya üzerinde sınırları belli olmadan kurulan tek devlet olan İsrail, 1948 yılında kurulmasından sonra her fırsatta Filistinlilerin yaşadıkları yerleri işgal edip kendi topraklarına katarak sürekli sınırlarını genişletmektedir. İsrail

il'in işgallerle yaptığı bu sınır genişletme ne zaman son bulacaktır? Bu sorunun yanıtı yukarıda ifade ettiğimiz üzere MÖ 586'da yaşanan Babil Sürgünü sonrasında sürgünün yarattığı çöküntü ve travma ekseninde oluşturulan Yahudi kutsal metinlerinde yatmaktadır. Örneğin İsrailoğullarının diğer kavimlerden farklılığını ve üstünlüğünü ortaya koyacak şekilde derlenen Tanah'ın (*Eski Ahit*) ilk kitabı Yaratılış (*Tekvin*) kitabında Tanrı Yahve, İsrailoğullarının ilk kurucu atası olarak kabul edilen İbrahim Peygamberle ahitleşir ve bu ahit karşılığında "Mısır Irmağı'ndan büyük Fırat Irmağı'na kadar uzanan topraklar..." (*Yaratılış, 15: 18-21*) yani günümüzdeki ifadesiyle Nil nehrinden Fırat nehrine kadar uzanan geniş coğrafyayı İbrahim peygamberin soyuna vereceğini vaat ettiği iddia edilmektedir. Nitekim günümüzdeki siyonist İsrail devleti ve İsa-Masih'in ikinci gelişinin gerçekleşmesi için Büyük İsrail Krallığının ve Süleyman Mabedi'nin tekrar inşa edilmesi gerektiğine inanan Hristiyan Siyonistler Hz. İbrahim'e ve soyuna vaat edildiğine inanılan bu toprakların Yahudilerin kontrolünde olması için ellerinden geleni yapmaktadır.

Sonuç olarak şunu rahatlıkla ifade edebiliriz. Kur'an-ı Kerim toplum inşa eden bir kutsal metinken, Yahudi kutsal metinleri Babil Sürgünü sonrası kaybettikleri Büyük İsrail Krallığını ve yıkılan Süleyman Mabedini tekrar inşa etme idealinde olan Yahudi toplumu tarafından oluşturulmuştur. Yani Kur'an toplum inşa ederken, Yahudi kutsal metinleri ise oluşan toplumun idealleri, beklentileri, arzuları ve kendileri dışındakilerle ilişkilerini içine alacak şekilde toplum tarafından oluşturulmuşlardır. Yahudi kutsal metinleri Yahudi idealleri doğrultusunda şekillendirildiğinden 1948'den itibaren İsrail devletinin Filistin yurdunu işgali ve Filistinlilere yönelik baskı, şiddet ve zulüm politikası ile Filistin yurdunda yeni yerleşim yerleri kurarak ilerlemesi de dahil bugün Gazze'de uygulanan soykırım doğal olarak

kutsal kitaplarından yapılan referanslarla meşrulaştırılarak haklı çıkarılmaktadır.

Buraya kadar ana hatlarıyla ifade ettiğimiz tarihsel süreç eleştirel bir bakış açısıyla ele alındığında şu sonuçlar çıkarılabilir:

- (1) Süleyman Peygamber sonrası Büyük İsrail Krallığının ikiye bölünmesi ve sonrasında birbiri peşi sıra söz konusu iki krallığın ve buna bağlı olarak Kudüs ve Süleyman Mabedinin yıkılması ve yaşanan Babil Sürgünü İsrailoğullarının kendilerinden olmayanları düşman öteki olarak konumlandırmasına ve devamında da hastalıklı bir öteki politikası geliştirilmesine yol açmıştır.
- (2) Temel Yahudi kutsal metinlerinin başında yer alan ve Siyonistlerin Filistinlilere yönelik soykırıma varan şiddet politikasını meşrulaştırmak için kullanılan Tanah metinleri, MÖ 586'daki Babil Sürgünü İsrailoğulları üzerinde oluşturduğu sürgün psikoloji çerçevesinde üretilmiştir.
- (3) Günümüz siyonist Yahudileri ve onları destekleyen Hristiyan siyonistlerin Tanah kitaplarını tarihsel şartlar sonucu ortaya çıkmış metinler olarak algılamadığı sürece Nil ve Fırat nehirleri arasındaki bölgeyi kendilerine vaat edilen kutsal topraklar olarak görececek ve bu topraklara sahip olmak için de kendilerinden olmayan halklara her türlü baskı ve şiddeti uygulamaya devam edecektir.
- (4) Siyonist Yahudilerin baskı ve şiddetine direnmenin en önemli yollarından biri Yahudi kutsal metinlerinin en ince ayrıntısına kadar analiz edilip Yahudilerin kutsal toprak, mabet ve seçilmiş kavim inançlarının deşifre edilerek karşıt politikalar oluşturulması artık sadece bir gereklilik değil bizler için aynı zamanda bir zorunluluktur.

Topraklarımızı Bombalayıp Sonra Çok Öfkелisiniz Diyorlar!

Mehmet Akif ERSOY

Gazeteci

Öncelikle kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederiz Akif Bey. Malumunuz olduğu üzere 7 Ekim'de başlayan Aksa Tufanı bizleri silkeleyen, ne haldeyiz dedirten bir süreç oldu. Tabii sizler de bizzat bölgeye giderek hadiseye tanıklık ettiniz. Bu tanıklığa, bir de gözlemci-gazeteci bakışının eklenmesi bölgeyi ve olanları okumamız açısından ciddi önem arz etmekte.

Aksa Tufanı sonrası Filistin'e gitme kararınızın arka planında ne vardı? Geçmişten gelen kurulmuş bir bağ sebebiyle miydi bu?

Benim çocukluk hikayem, babamla ilgili. Evimizde bir Kudüs fotoğrafı vardı. Biz çok küçük yaşlardan itibaren Kudüs meselesiyle büyüdük, ister istemez. Zeytin Dağı'nda kolları kırılan

çocukların videolarını izlediğimizi hatırlıyorum. Ramallah'ta, Batı Şeria'da yaşananları, Sabra ve Şatilla katliamlarından bahsedilen zamanları, birinci intifada sürecini... Bunlar biz küçükken yaşandı, sonra bize anlatıldı ve bununla ilgili görüntüler, videolar, yazılan yazılar, gidenler, gelenler... Böyle bir iklimde büyüdüm ben. Yani Filistin meselesinin çok yoğun konuşulduğu bir ailede ve çevrede büyüdüm. Büyüdüğüm zaman gazeteci olduğum için tabii ki "ne oluyor burada" deyip merak edip gittiğim coğrafyalardan biriydi.

Savaş muhabirliği de yaptınız, değil mi?

Evet, yani savaş muhabirliği yaptığım süreçte, savaşa da gittim. İki savaşta Gazze'deydim. 2012'de yanılmıyorsam Kasım ayında yapılan bir operasyonda ve 2014'te uzun süren kara operasyonları esnasında TRT'de görevliyken gitmiştim.

2014'teki tecrübelerinizi paylaşır mısınız? Bugün yaşananlar ile kıyasladığımızda neler olmuştu?

2014'te gittiğimde İsrail o zaman geçişlere izin veriyordu; ama bir kağıt imzalattıyordu, can güvenliğimizle ilgili. "Ulusal ve uluslararası mahkemelerde İsrail aleyhine bir dava açmayacağımı, can güvenliğim olmadığını bildiğimi, Gazze'de yaşayacağım herhangi bir sorun karşısında hiçbir şekilde İsrail yetkililerini bundan sorumlu tutmayacağımı taahhüt ediyorum" diye bir kağıt imzalıyordunuz. Sadece basın, gazetecilerin geçişine izin veriliyordu. Zaten Batılı gazetecilerin büyük bir çoğunluğu, neredeyse tamamı oradan çıkmışlardı. Yellere veriyorlar o zaman işleri.

Peki ülkemizden gazeteciler yok muydu? Siz neler yaptınız?

Türkiye'den de kimse yoktu. Ben girdiğimde çok uzun süre kaldım. Kimse de gelemedi zaten

bir daha. 2014'te savaş 51 gün sürmüştü. Kara operasyonu başlamadan önce gittim ve 40 küsur gün kaldım. Daha sonra da savaş bitmek üzereyken çıktım. Artık bir insani ateşkes olmuştu. Sonra kalıcı ateşkese dönme süreci yaşandı. Gazze'de İsrail tanklarını falan çekmişim ben. Hamas'ın bulunduğu bölgeden çıkıp Gazze içindeki İsrail tanklarını çekip geri gitme gibi uygulamalar yapıyorduk. Türkiye'deyken gidemediğimiz için, Gazze'de olmadığımız için bu savaşı tabii algılamamız kolay değildi. Benim gitme motivasyonum da çocukluk hikayemin bir parçası olarak konuya vakıf olma durumum. Çünkü çok sinir bozucu bir mesele. Bu konu Orta Doğu içerisinde çok çözümsüz bir mesele haline döndü. Her geçen yıl daha da çözümsüz geçti.

“

Filistin meselesinin çok yoğun konuşulduğu bir ailede ve çevrede büyüdüm. Büyüdüğüm zaman gazeteci olduğum için tabii ki "ne oluyor burada" deyip merak edip gittiğim coğrafyalardan biriydi.

”
Benim iki tane
oğlum var.
Emir’i Gazze’ye
götürmüştüm bir
buçuk yaşındayken
tünellerden.
O zaman
kafamdaki şeydu,
babam beni
Filistin meselesiyle
büyüttü. Ben de
Yusuf Emir’in
burayla bir bağı
olsun diye filme
çekmiştim onu.

Savaş durumu gördüğümüz kadarıyla oldukça karmaşık ve sivil katliamlarına varan boyutları bulunuyor. İsrail’in yaptığı sivil katliamları, daha doğrusu soykırımları, nasıl algılanmalı?

Savaş muhabirliği yaptım ve şunu söyleyebilirim: Elinde silah olan herkes savaşta ölebilir. Çok tabii bir durum. Haklı haksız fark etmeksizin savaşa girdiğiniz zaman kavgada yumruk sayılmaz; artık orada kimin haklı olduğu da anlamsızlaşır. Bundan dolayı ben mesela acı çekip hüznlenme gibi şeyler yaşayamıyorum. Siviller bazen ölüyor. Yetişkin insanlar kabul edilebilir olmasa da ölebilir, savaşta. Evet, savaş kötü ve kirli bir şey ve siviller de savaşta ölebilir diyorsunuz ama doğrudan hep sivillerin hedef alındığı ve çocukların öldüğü savaşta ki bu dünyada başka bir yerde böylesine yoktur. Yani İsrail kadar rahat çocuk öldüren başka bir ülke yoktur. Tüm dünyanın gözü önünde, çocuk öldüren ve bunu normalleştiren, hastane vuran ve bunu normalleştiren ve hatta bunlarla dalga geçen bir ülke. Tuhaf bir durumla karşı karşıyayız, çok sinir bozucu bir olay.

Hele çocuğunuz varsa. Benim iki tane oğlum var. Emir’i Gazze’ye götürmüştüm bir buçuk yaşındayken tünellerden. O zaman kafamdaki şeydu, babam beni Filistin meselesiyle büyüttü. Ben

de Yusuf Emir’in burayla bir bağı olsun diye filme çekmiştim onu. Bir buçuk yaşındaydı, Kassam Kudüs Tugayları’yla o zaman ben birkaç kez tünellerden Gazze’ye girip çıkmıştım. 2012 savaşı olmuştu, ateşkes oldu. Ateşkes olduktan sonra dedim ki Gelin sizi Gazze’ye götüreyim. Ayarladım, organize ettim. Mesela Yusuf Emir’in Kassam askerinin kucağında tünele geçerken çekilen fotoğrafı var. Gazze içinde de çok görüntüsü var. Tünelden geçiş görüntüleri falan filan da var. Şu anki aklımla yapmam buradan o zaman yapmıştım. Şu an öyle bir risk almam diye düşünüyorum. Böyle yani ilk tedirgin olduğumuz ve bugüne dair yani Aman Allah’ım İsrail Gazze’yi yerle bir edecek demiştim, ilk cümlem buydu ve zaten öyle de oldu.

Filistin’de gazeteci olarak bulunmanın hayati riskinden söz ettiniz, ancak sizce bölgede bulunmanın manevi değeri ve zorlukları nelerdir? Gözlemlerinizi ve tecrübelerinizi paylaşabilir misiniz?

Bir kere şöyle söyleyeyim, ben bir sürü çatışma bölgesinde bulundum. Gazze’de, Libya’da, Suriye’de, Yemen’de, Irak’ta, Kerkük’te, Musul’da birkaç kez ölümden döndük. Gerçekten ölmek üzere olduğumuzu düşündük. Anons çektiğimiz yeri on dakika sonra patlattılar mesela.

Ama açıkçası, İsrail’de yaşananlar böyle değil. İsrail’den döndükten sonra o kadar çok insan **“Ya çok geçmiş olsun, zor bir yerde çalıştınız, geldiniz”** diyor ki. Bu kadar rahat çalıştığımız ama bu kadar çok geçmiş olsun dileği ile karşılaştığımız başka bir yer olmadı. Bu kadar savaş gördüm, kimse bana bu kadar geçmiş olsun demedi. İsrail’de bizim bir güvenlik sorunumuz yoktu. Kassam’ın bir füzesi, kırk yılda bir demir kubbeyi delip bir insanın kafasına düşerse ancak ölür. Kassam’ın İsrail’e füze atması tamamen **“Biz buradayız ve varız”** mesajıdır. İsrail güvenliğini tehdit eden bir şey değil.

Nasıl yani?

Şimdi dışarıdan haberlerden izlediğinizde şöyle hissediyorsunuz: Mesela savaş esnasında biz Tel Aviv’deyken bana mesaj atanlar oluyordu; **“Kassam Tel Aviv’i yerle bir etsin”** diye. Ama açıkçası Tel Aviv’i yıkan bir şey yok ortada. Hatta Tel Aviv’e düşen bir füze de yok. O sadece Kassam’ın **“Biz buradayız, ölmedik, yaşıyoruz ve direniyoruz”** mesajı aslında. Yani **“biz roket atabiliyoruz, hala bu kadar bombardımana rağmen roket atabiliyoruz”** demek.

İsrail’in bütün dünyaya anlatmaya çalıştığı en önemli şey de şu: **“Bizim güvenlik riskimiz var. O yüzden biz Gazze’yi yıkıyo-**

ruz. O yüzden biz burada katliam yapıyoruz. Çünkü bize füze atıyorlar. Çünkü siviller tehdit altında İsrail’de. Füze eve düşüyor, arabaya düşüyor.” Bize bunu anlatmaya çalışıyor. Şimdi bunu o kadar güzel anlatmış ki İsrail. Ben İsrail’den döndüğümde meseleye vakıf arkadaşlar bile **“Çok geçmiş olsun, çok zor koşullarda Filistin’de bulundun”** diyor.

Filistin neresi, Batı Şeria, Ramallah kimin kontrolünde? Dolaylı olarak İsrail’in kontrolünde. Bir kere Filistin topraklarının dışarıya açılan bir sınırı yok. Bütün kapıları İsrail içlerine açılıyor. Dolayısıyla dışarıya açılan bir kapısı olmadığı için Batı Şeria da İsrail’in kuşatması altında. Filistin’de olan biten her şey İsrail İçişleri Bakanlığı’nın ve Ulusal Güvenlik Bakanlığı’nın (Ben Griv) kontrolü altında. Orası bir gözlem evi gibi İsrail açısından. İsrail istediği zaman istediği yerden girip, operasyon yapıp, tutuklama yapıp, gözaltı yapıp, istediğini yapıp çıkabiliyor oradan. Orada da bir güvenlik sorunu dolayısıyla yok. Ancak Cenin’de bazı silahlı gruplarla İsrail arasında çatışmalar olur. Orada İsrail Şirin Ebu Akile’yi katlettiği gibi gazeteci öldürür. Böyle bir ihtimal var. O da düşük bir ihtimal. İsrail’den basın kartı alıp İsrail’de gazetecilik yaptığınız zaman can güvenliğinizden İsrail sorumludur bir yerde.

“

Kassam’ın bir füzesi, kırk yılda bir demir kubbeyi delip bir insanın kafasına düşerse ancak ölür. Kassam’ın İsrail’e füze atması tamamen **“biz buradayız ve varız”** mesajıdır. İsrail güvenliğini tehdit eden bir şey değil.

”
İlk çocuk öldüğünde herkes çok tepki gösterdi. İlk on çocuk öldüğünde öyle, yüz çocuk öldüğünde öyle. Sonra bin çocuk öldü, iki bin öldü, üç bin öldü, beş bin öldü, altı bin öldü. Şu an altı binlerde. Ne oldu? Altı bin çocuk öldü. Maalesef sıradanlaştı.

Size yer gösterirler. Derler ki size: **“Rotto yayın yapacaksınız.”** Dikkat ettiniz mi? Bütün gazeteciler size Rotto yayın yaparlar. Bütün Türk gazeteciler. Çünkü İsrail oraya izin veriyor. Zikim’e gitmek istedik bizi sokmadı, Aşkelon’a sokmadı. Siz gidin diyor. Yer bölge izin veriyor. Oraya da el-Ehli Hastanesi vurulduğunda İsrail **“Ben yapmadım, Hamas yaptı.”** Demek zorunda kaldı. Uluslararası kamuoyunun baskısından sonra İsrail, Gazze’deki bütün hastaneleri vurdu. Okulları, üniversiteleri, kamu binalarını, adalet sarayını her yeri vurdu. Sivillerin oturduğu konutları, en önemlisi hastaneleri vurdu. İlk çocuk öldüğünde herkes çok tepki gösterdi. İlk on çocuk öldüğünde öyle, yüz çocuk öldüğünde öyle. Sonra bin çocuk öldü, iki bin öldü, üç bin öldü, beş bin öldü, altı bin öldü. Şu an altı binlerde. Ne oldu? Altı bin çocuk öldü. Maalesef sıradanlaştı.

Şimdi bizim gazeteciler olarak yapmamız gereken şey şu: İsrail’de bütün dünyadan akredite gelen yaklaşık bin-bin beş yüz gazeteci vardı. Sadece Türkiye’den yüz elli-iki yüz gazeteci vardı. Ama haberin yapılmasıyla ilgili strateji yoktu. Şöyle yani, Tel Aviv’e bir tane roket düştüğünde bütün gazeteciler, doğal olarak düşen roketin haberini yapmaya gidiyor. Yüzlerce gazeteci oraya gidiyor çekmeye. Haklı olarak gi-

diyoruz, çünkü haber bu. Sorun burada. Sorun bunun stratejisini üretmekle ilgili. Gidip kırk yılda bir de olsa düşen roketin haberini yapıyoruz. Bütün dünya haber yapıyor. Sonra İsrail **“benim güvenlik sorunun var”** diyor.

İsrail’de yüzlerce gazeteci varken Gazze’de kaç tane gazeteci var? Sadece yerel gazeteciler vardır. Uluslararası basına çalışanlar da, Anadolu Ajansına fotoğraf geçenler de, TRT’ye Reuters, El-Cezire, CNN’e de görüntü, haber geçenler de hep Gazzeli yerel gazeteciler. Hepsi yerel. 70 tane gazeteci öldürdüler Gazze’de. Yüzlerce bina bombalandı, binlerce insan öldü. Ama İsrail’de bombanın düştüğü bir yere bin gazeteci düşerken, Gazze’de yüz yere bir gazeteci düşmedi. Her taraf haberdar. Böyle olduğu için de ne oldu? İş gazetecilikten şuna döndü: **“Sağlık Bakanlığının açıkladığı verilere göre şu kadar kişi öldü, bu kadar kişi öldü”**. Halbuki gazetecilik yapabiliyorsan bir çocuğun ölümüne ilişkin hikayeyi anlatmalısın.

Çikolatası yarım kalmış, eli kopmuş ya da elinde çikolatası olduğu halde kafası bir yerde, eli bir yerde çocuklar var Gazze’de. Annesi çığlık çığlığa evladına koşuyor. Kaçmak zorunda ve kaçmazsa o da çocukları da ölecek. Böyle bir hikayeyi televizyonda hiç izlediniz mi? Gördünüz mü hiç? Böyle bir hikayeyi televiz-

yonda hiç izlemedik. Böyle 6 bin tane çocuk öldü. Bak hepsi evindeydi. Belki ders yapıyordu. Okula gidemediği için kardeşleriyle oyun oynuyordu. Mutfağa girdi, yemek yedi, geldi. Yarın ne yapacağını kardeşlerine anlattı. Hadi dışarı çıkalım, dediler. Hayır, dışarı tehlikeli, evde duralım dedi. Evleri bombalandı, öldü. Bu çocukların her birinin bir hikayesi var ama bizim için bir sayıya döndü. Bu sayıya döndü, içinde duygumuzu kaybettik.

Tam da bu noktada halkın Hamas'a bakışı nasıl? Hamas'a karşı tutumları ve Aksa Tufanı sonrasında yaşananların halk nezdindeki yansımaları nasıldı? Kuvay-ı Milliye ile Filistin direnişi benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

Şimdi bu zor bir soru. Ben Gazze'de değildim ve olmadığım için bu savaşta Gazze halkının pozisyonunu bilemem, söyleyemem. Söylersem, görmediğim bir şey anlatmış olurum. 2014 savaşında Gazze'deydim. O zaman herkes Hamaslıydı. Ama Batı Şeria'yı anlatabilirim. Hamas'ın seçim kazandığı yer Gazze. Batı Şeria'da ise Fetih kazandı ve şu an çok güçsüz Batı Şeria'da. Batı Şeria'da herkes, neredeyse Hamas bile şok olmuştu. İnanılmaz büyük bir destek vardı Hamas'a karşı. Bu savaşta Batı Şeria'daydık, Gazze'de değildim. Ben Gaz-

ze'de ne yaşandığını bilmiyorum. O yüzden Gazze'den bir şey söylemem. Ama 2014 savaşında Gazze'de Hamas'a çok büyük bir destek vardı. Filistin meselesini Filistin halkını, 7 Ekim'den itibaren alıp anlatmaya başlarsak ve değerlendirirsek çok büyük bir yanılgıya düşeriz ve olayı çok konforlu, kendi konforlu alanlarımızda, sıcak odalarımızda, plaza katlarında yorumlamış ve anlatmış oluruz. Filistinlilerin dedeleri, babaları, kendileri ve çocukları yüzyılı aşkın bir süredir işgal, baskı, katliam, ekonomik, sosyal ve kültürel birtakım baskılarla, zulümlerle karşı karşıyalar. Filistinlilerin evleri bombalanıyor, topraklarından sürülüyorlar, banka hesapları donduruluyor, gözaltına alınıyorlar, tutuklanıyorlar, kolları kınıyor, sürgün ediliyorlar, öldürülüyorlar... Çok dramatik bir hikayeleri var.

İsrail, dünyanın dört bir yanından topladığı Yahudileri İsrail'e, yani Filistin topraklarına taşıyor.

Arjantin'den, Yemen'den, Etiyopya'dan, Rusya'dan, Abhazya'dan, Türkiye'den, İran'dan, Avrupa'dan, Polonya'dan, Almanya'dan topladığı Yahudileri getiriyor ve Filistin topraklarına yerleştiriyor. Şimdi dolu bir bardak olduğunu düşünün. Bu bardağa yeni su koymak için bardağı boşaltmak lazım önce. Filistin topraklarında Filistinliler var, onları boşaltıyor. Dünyanın dört bir ya-

“

İsrail'in bütün dünyaya anlatmaya çalıştığı en önemli şey de şu: “Bizim güvenlik riskimiz var. O yüzden biz Gazze'yi yıkıyoruz. O yüzden biz burada katliam yapıyoruz.”

”

Biz savaşı Gazze'den anlatamıyoruz. Bombanın atıldığı yerden anlatıyoruz, bombanın düştüğü yerden değil. Bu başlı başına bir sorun. Mısır bir Müslüman bir ülke ama gidip Refah kapısından da anlatamıyoruz. Askeri olarak bunu yapabilmeliydik, yapamıyoruz.

nına, Ürdün'e, Lübnan'a, Suriye'ye, mülteci kamplarına, Şili'ye gönderiyor onları. Dünyanın dört bir yanındaki Yahudileri de alıyor, İsrail'e getiriyor, içeridekileri de oradan oraya sürüyor. Sen buradan çıkacaksın diyerek Filistinlilerin evini yıkıyor, tarlasını gasp ediyor. Silahı yok, hiçbir şeyi yok adamın. Direnemiyor, karşı koyamıyor. Şurada oturacaksın diyor, oraya gidiyor. Böyle böyle alanını, sınırlarını genişletiyor ve buradan da gideceksin diyor.

Oradan da kovuyor. Bu travmalarla büyümüş çocukların, annesi babası yanında ölmüş, kardeşi yanında katledilmiş bir çocuğun motivasyonu şu oluyor: Günün sonunda öyle bir psikolojiyle büyüyor ve diyor ki **"Ben bunun bir gün gücüm olursa intikamını alacağım"** çok tabii olarak. Savaşta sivillerin öldürülmesini kesinlikle tasvip etmiyorum. Ama benim çocuğumu katleden ve bu katliama alkış tutan işgalci birilerine karşı uluslararası hukuk diye bir şey düşünmezdim sanırım. Muhtemelen benim için de bu çok büyük bir sorun olurdu ve ne yapabileceğime dair sınırlarımı kestiremiyorum. Filistinlilerin sadece evlatları da söz konusu değil. Filistin'de İsrail yüzünden akrabası sorun yaşamamış, yakını sorun yaşamamış bir aile neredeyse yoktur. Bütün bir toplum böyle bir kaosun içinde yetişiyor. Nasıl bir psikoloji bekliyorsunuz?

Bu neye benziyor biliyor musun: Amerikalıların gelip Irak'ta bir buçuk milyon insanı katledip bir sürü kadına tecavüz edip, Ebu Gureyb'lerde insanlara işkence edip, Nato'nun başta Amerika olmak üzere Afganistan'da bugün konvoylarını, okulları, cenaze törenlerini vurup **"Biz sizi terörist zannettik"** demesine benziyor. Sonra annesini, babasını, kardeşlerini kaybetmiş çocuklar Amerika'dan intikam alma hırsıyla büyüdüklerinde de **"Siz Müslümanlar çok radikalsiniz, çok öfkeleniyorsunuz, biz bu öfkeden anlayamıyoruz"** demelerine benziyor. On bin kilometreden geliyorsun benim topraklarımda, benim vatanımda Felluce'yi yerle bir ediyorsun, Bağdat'ı yerle bir ediyorsun. Bu katliamları, işkenceleri, tecavüzleri yapıyorsun. Sonra da bana diyorsun ki niye öfkeleniyorsunuz? Bizim topraklarımızı yeni yaptığınız, yeni ürettiğiniz savaş teknolojisini tatbikat alanlarına çevirmenizden kaynaklı olarak biz bütün bir yaşamımızı bir anda hiç nedeni bilmediğimiz Amerikan insansız hava araçları, uçakları ve ordusu tarafından köyümüzde otururken, evimizde otururken, sizin, bizim başımıza koyduğunuz adamlarla olan mücadeleniz yüzünden bizi öldürüyorsunuz yine. Bütün plan baştan sona sizin planınızı kurdunuz. Sonra biz size kızdığımızda da Müslümanlar çok öfkeli.

Mesela DAES'i DAES yapan DAES'e bu kadar insan kaynağı sağlayan budur. Yani Irak'ın işgalidir.

İsrail hükümetlerinin bugüne kadar politikaları aynı oldu, savaşmak ve yok etmek. Peki, İsrail halkı durumu nasıl değerlendiriyor?

İsraillilerin yüzde beşi liberaler ve solcular Haaretz gazetesi ve medya ayağıdır. Yüzde beşi de asla tasvip etmiyordur. Anti Siyonist hareketler vardır, Ortodoks Yahudiler vardır. Savaşa karşı olanlar yeküneyse İsrail halkının şu anda yüzde yetmiş **"savaş devam etmeli"** diyor. Geri kalan yüzde yirmisi de çok kayıp verdik, acaba geri mi çeksek diyor. Gazze'de insanlar ve çocuklar ölüyor diye değil. Tersinden baktığımızda Filistin halkının da tamamının elinde güç verseniz orada bir tane İsraili bırakmak istemezler. Bu artık böyle bir şey. Çok dikkat çekici bir noktayı hatırlatmak isterim; tarihe not düşmek adına. İslam tarihinde, 1400 yıllık tarihimiz boyunca hiç Yahudi düşmanlığımız yok. Antisemitizm Müslümanlarda hiç yok, hiç olmamış. Hristiyanlar tarihleri boyunca Yahudi kesmişler. İki bin küsur yıldır Antisemitizm Hristiyan dünyada 2. Dünya Savaşı'nda Holokost meselesinin bir kara leke olarak tarihlerine geçmiş olmasından kaynaklı. Şu anda bagajları çok dolu. O yüzden ku-

ramadıkları cümleler var. Ama bir şey başardılar. Orta Doğu'ya İsrail'i kuran akıl bir şey başarmak üzere şu anda. İslam dünyasında bin 400 yıldır olmayan Hristiyanlar Yahudi keserken Yahudilerin gelip Müslümanlara sığındıkları, Müslümanların onları koruduğu ve kolladığı bir yerden ilk defa İslam coğrafyasında Siyonizm karşıtlığından bahsetmiyorum. Netenyahu karşıtlığından bahsetmiyorum. Yahudi karşıtlığı, Yahudi karşıtı söylemler oluşmaya başladı. Yani antisemitizm dediğimiz şey oluşmaya başladı. Bu çok riskli bir şey. Hristiyanların tarihleri boyunca ellerinde olan kara lekeyi Müslümanların yüzlerine çalmaya çalışıyorlar. Her zaman hikaye önemli değildir. Hikayenin nasıl bittiği önemlidir. Hikayeyi anlatanların nasıl anlatacağı önemlidir. Algı hep olgunun önündedir. Ama bir öfke biriktiriyor İsrail ve bu öfkeyi yıllardır biriktiriyor. Yani bugünden yarına değil. Bakın İsrail'in de Amerika Birleşik Devletleri ve Batı tam olarak zafer kazanmasına izin vermiyor. İki devletli çözüm demeye devam ediyor. **"Burası İsrail'dir, Filistin diye bir yer yoktur"** demiyorlar.

Daha önce İslam dünyası ve İsrail arasında bir sorun, sonra Arap dünyasıyla İsrail arasında bir sorun oldu. Sonra Filistin ile İsrail arasında bir sorun oldu. Sonra Gazze ve İsrail arasında, sonra

“

Bu travmalarla büyümüş çocukların, annesi babası yanında ölmüş, kardeşi yanında katledilmiş bir çocuğun motivasyonu şu oluyor: Günün sonunda öyle bir psikolojiyle büyüyor ve diyor ki **"Ben bunun bir gün gücüm olursa intikamını alacağım"** çok tabii olarak.

”

Ben bir Filistinli ile konuştum. Dedim ki “ne olacak?” “Bizi bombalayacak” dedi. “Kim yardım edecek?” dedim. “Hiç kimse yardım etmeyecek, öldürecekler, yorulacaklar, yorulduklarında dinlenecekler, sonra tekrar öldürecekler.

Sonra bir ateşkes olur, sonra bir daha olur. Rehine takası.

Evlerimizi yıkarlar, okullarımızı yıkarlar. İsrail’le biz günün sonunda baş başa kalırız” dedi. Bugüne kadar hep böyle oldu” dedi.

Hamas ve İsrail arasında buraya kadar indirgendi. Televizyonlara, gazetelere bakın hepsinde Hamas-İsrail çatışması yazar. Bu buraya kadar indirgendi. Ama günün sonunda burada oluşan algı halklar nezdinde bir Yahudi karşıtlığına dönüşmeye başladı. Amerika Savunma Bakanı Austin “İsrail, yaptığı sivil katliamlarla birlikte psikolojik savaşı da stratejik savaşı da kaybedebilir” dedi. Bunların yaptığı da dünyadaki bütün Yahudileri, Müslüman ülkelerde yaşayan bütün Yahudileri riske ediyor şu anda. Yani öyle bir noktaya getirdiler ki işi, orada sivilleri öldürdükçe, rahat ve huzur içinde yaşayan ve hiçbir günahı olmayan ve gerçekten kendilerine saldırılması da asla kabul edilemeyecek sivil bir Yahudi’yi riske atacaktır şeyler yapıyor İsrail. İsrail akılsızca saldırıyor şu anda aslında ve bunun sonuçlarını sonra, kavga çok sıcağın. Bazı cümleleri kurmak bile çok tehlikeli şu anda. Çünkü herkes yumruk sallıyor birbirine. Ama bittiğinde, biraz zaman geçtiğinde stratejik sonuçlarını konuşacağız. O zaman başka şeyler konuşabiliriz.

Sıcak çatışmaların yaşandığı alanda gördüğümüz manzara kıyaslandığında Aksa Tufanı Operasyonu ve İsrail saldırısının sosyal medyaya yansımaları ne ölçüdedir? Sahada meydana gelip

göremediğimiz, bize ulaşamayan bir durum var mıdır. Veya bize ulaşan görüntüler bizzat İsrail tarafından ulaşması istenen görüntüler mi?

Son zamanda Gazze’den çok fazla haber alamıyoruz. Ancak Hamas görüntü paylaşırsa bir şeyler biliyoruz. Yani oradaki yerel gazetecilerin yayınlarını biliyoruz. Onlar da bölgelere çok fazla gidemiyorlar güvenlik riskinden dolayı. Sahada ne yaşandığına dair bir haberimiz yok. Mesela direniş ne kadar başarılı, ne kadar İsrail durdurdu ya da ilerlediğini İsrail, İsrail ne kadar başarılı bunlar hiçbir şey bilmiyoruz. Bunların hepsi karşılıklı algı operasyonları. Gazetecilik yapmak bu süreçte tam anlamıyla mümkün değil.

İşgal sahasında sizin için en çarpıcı manzara ne oldu? Kudüs ve Batı Şeria’da sokaklarda gördüğünüz manzarayı nasıl tasvir edersiniz? İsrail halkının İsrail hükümetine bakışı nasıldır? Yaşanan siyasi krizle birlikte krizlerle birlikte aslında bir bütünlük içinde olmadığını bildiğimiz İsrail, Aksa Tufanı sonrası halktan desteğini iyice kaybetti, diyebilir miyiz?

Çok iyi soru, hayır. Aksa Tufanı öncesinde Netenyahu hükümetine yönelik haftalardır devam

eden yargı reformu protestoları vardı ve inanılmaz kalabalıklar İsrail’de toplanıyordu bir. İki İsrail’de ırkçı bir takım hareketler sebebiyle Falaşa Yahudileri, Etiyopya Yahudileri ile başka gruplar arasında tartışmalar, çatışmalar, gerginlikler yaşanıyordu. İsrail kendi içinde ciddi bir şekilde sokakta gergindi. Dikkat çekicidir, değildir bilemem ama bu olaydan önce Netanyahu hükümetinin çok sıkışık olduğu bir süreç vardır. Bu olay olduktan sonra Netanyahu bir savaş kabinesi kurdu, güvenlik kabinesi kurdu, herkesi içine aldı, içeride rahatladı. Savaş bittikten sonra Netanyahu hesabını verecek, İsrail güvenlik bürokrasisi de verecek. Yani İsrail’de Netanyahu bir daha çok zor tutunur. O yüzden de savaşı uzatabildiği kadar da uzatacaktır. Yani savaş bittikten sonra İsrail halkı ona hesap sorar. Ama İsrail halkı şu anda şöyle bakıyor olaya. **“Bir savaşın içindeyiz. Büyük bir olay yaşadık. Bizim için 11 Eylül’den 10 kat büyük bir olay bu”**. İsrail nüfusu ve coğrafyası içinde baktığınız zaman büyük bir olay. İsrail için gerçekten çok büyük bir olay. Nüfusu 9 milyon olan bir yerde bin 300 bin 400 kişinin bir günde ölmesi, nüfusu 90 milyon olan bir yerde 20 bin kişinin ölmesi gibi bir şeydir. Düşünün bir günde 20 bin kişi bir ülkede ölse nasıl bir travmaya yol açar? Dolayısıyla hepsi Netanyahu’nun etrafında toplandılar. Batı Şeria’da Ehli hastanesi kurulana kadar hiç kimsenin umurunda değildi hiçbir şey neredeyse herkes günlük ve normal hayatlarını yaşıyordu. Arap coğrafyasında da öyleydi. Meseleyle en çok ilgilenen Türk vatandaşıdır. Avrupa’ya daha sonra sıçradı. El-Ehli hastanesi vurduktan sonra Batı Şeria’da daha çok insanlar kaygı duymaya başladı. Ama hayat normal akmaya devam etti, ediyor. Onu söyleyebilirim.

Peki Türkiye’den beklentileri? Son savaş sürecinde Gazze’de değildiniz. Peki oradaki gazetecilerden aldığınız bilgiler nelerdir?

Hamas’la görüştüm, Katar’a gittim, röportaj yaptım ilk günlerde Türkiye’ye tepkililerdi biraz. Başkanın **“sivillerin öldürülmesi kabul edilemez”** açıklamaları, ifadeleri nedeniyle. Ondan sonra Cumhurbaşkanı açıklama tonunu sertleştirdi.

Dünyada hiçbir yerden bir beklentim yok diyor. Ben bir Filistinli ile konuştum. Dedim ki **“ne olacak?” “Bizi bombalayacak”** dedi. **“Kim yardım edecek?”** dedim. **“Hiç kimse yardım etmeyecek, öldürecekler, yorulacaklar, yorulduklarında dinlenecekler, sonra tekrar öldürecekler. Sonra bir ateşkes olur, sonra bir daha olur. Rehine takası. Evlerimizi yıkarlar, okullarımızı yıkarlar. İsrail’le biz günün sonunda baş başa kalırız”** dedi. Bugüne kadar hep böyle oldu” dedi.

Yani psikolojik olarak onların dünyadan bekledikleri bir yardım gündemi de yok o zaman. Yani tevekkül ve önceki tecrübelerine dayalı bir şekilde sürdürüyorlar.

Yani insani yardım dışında bir şey gelmeyeceğini biliyorlar.

İsrail askerleri ve vatandaşları tarafından bir saldırıya maruz kalmıştınız bir çekim sırasında. Tel Aviv’de öyle sanıyorum. Onun dışında İsrail askerlerinin bir de iyi davrandığı görüntüler de var. Bunlar da o propagandanın bir parçası mı?

Hayır. Kişisel yaklaşım olduğunu söylerler ama şöyledir: İsrail küresel düzeyde medya algısı yönetme konusunda çok profesyoneldir ve küresel medya şirketlerinin büyük

bir çoğunluğu da İsrail lobisi ile çok yakın çalışır. Büyük bir kısmı da sahibidir zaten. Dolayısıyla iyi bildikleri bir iş bu. Bir gazeteciye nasıl davranacaklarını az çok bilirler. Yardımcı olurlar. İyi polis, kötü polis oyunu oynarlar. Kötü polis gelir ve çok sert davranır. Sonra bir amiri gelir **“Ya onun yaptığı yanlışır. Kusura bakmayın, ne olur yanlış anlamayın, yapabileceğim bir şey var mı?”** der. **“Allah Allah bunlar iyiler”** dersiniz. Böyle birtakım etkenler günün sonunda bize nasıl davrandığının hiçbir önemi yok. Kacırdığımız nokta İsrail’de bizim ne yaşadığımızın da bir önemi yok bu arada. Yani Türk gazeteciler gaz atmış, İsrail koşmuş, vatan-daş bize saldırmış, asker bize vurmuş. Fark ettiyseniz bir süre sonra haberler artık buna dönmeye başladı. Hepimiz için, biz de dahil.

Çünkü orada biz bununla oyalanırken bununla ilgili canlı yayınlar verirken Gazze’de çocuklar ölmeye devam ediyordu. Bu da İsrail’in dikkatini içeriye verdi, oradan dikkati dağıtan bir durumdu yani.

İki devletli barış sürecine sıcak bakan Filistin Kurtuluş Örgütü ve İsrail’i tüm Filistin topraklarından sürene dek direniş devam etme misyonuna sahip Hamas arasında bir seçim sunulursa Filistinli Müslümanların ağırlık görüşleri ne tarafta olur? Dışarıdan nasıl bir tablo görülmektedir?

Şöyle söyleyeyim. Bir kere Hamas pozisyonunu değiştirdi. 2017’de yayınladığı yeni bildirme ile Hamas, 1967 sınırlarına dayalı iki devletli çözümü kabul ettiğini duyurdu. 67-48 mi kaldı? 67 de kalmadı. O da yalan dolan da.

Yoksa çok sert bir yumuşama mı oldu?

Fetih kurulduğunda İsrail’i devlet olarak tanı-mıyordu. Sonra baktı yapacak bir şey yok. 67

sınırlarını tanıdı Hamas bunlara **“Siz hainsiniz, nasıl tanırıyorsunuz? İsrail’i tanımıyoruz biz”** dedi. Ama şimdi Hamas da 2017’de iki devletli çözü-mü tanıdı. Mesela bu meşrulaştırılan müzakere olsa İslami Cihad bu sefer çıkıp diyecek ki **“Ben tanımıyorum”** İşin böyle bir tarafı var ama 1967 sınırını diye bir sınır yok.

Filistin kabul etmediği her anlaşmadan sonra daha fazla şey kaybetti. Kabul ettiği anlaşmadan sonra da kabul ettiği Oslo barış görüşmelerini de kabul ettiği halde Yaser Arafat bir şey olmadı, sonuç alamadı. Çünkü iki devletli çözüm bugün en çok konuşulan şeydir ama 67 sınırlarına dayalı bir iki devletli çözüm mümkün değil. İsrail’e giden herkes, Batı Şeria’da gezen herkes 67 sınırlarına dayalı, başkenti Doğu Kudüs olan bir Filistin devletine İsrail’in izin vermeyeceğini bilir.

İsrail var olduğu sürece mümkün değil ama bir hedef olarak, bir bayrak olarak konuşul-ması önemli. Gündemde tutulması önemli. Diplomatik olarak önemli. Yani İsrail’i sıkıştıran bir şey bu. Ama rasyonel olacaksak, gerçekçi olacaksak sahada böyle bir şey mümkün değil. İsrail’in bütün yerleştiği işgalcileri çıkartması lazım. Çok büyük hareketler bunlar. Bu sokağa indiğin zaman yani gezdiğinde işgalcilerin olduğu yerleri, Filistin topraklarını, aradaki bağlantıları gördüğün zaman **“Bu adamlar buradan nasıl gidecekler”** diyorsun. Hepsi de silahlı, içeride isyan çıkar İsrail içinde yani. İzak Rabin’i öldürdüler. Delinin biri Rabin’i öldürdü yani sokakta. İsrail’de bir sürü böyle terör örgütü var. Zaten İsrail terör örgütlerini kurmuş bir devlet. Yani o terör örgütlerinin liderleri İsrail’i kuranlar, daha sonra savunma bakanı, Başbakan falan olan adamlar, bir dönemin örgütlerinin başkanları İsrail’in de başına geçti.

Bu biraz önemli. Biraz önce daha çok ölen çocukları konuşmuştuk. Gazze’de yaşananların yetişkinleri bile psikolojik olarak derinden etkileyebilecek bir ortamda çocukların yaşadıkları o hissiyatı nasıl tasavvur edebilirsiniz? Aynı zamanda yetişkinler gibi şehadeti kabullenmiş ve olgunca bir teslimiyet gösteren çocukları da görmekteyiz. Özellikle Gazze’deki çocukların eğitim nasıl gerçekleşmektedir? Gösterdikleri bu teslimiyet için özel bir eğitim mi almaktadırlar, yoksa yaşayarak edindikleri bir tecrübenin sonucu mudur? Elon Musk’ın Gazze’de eğitim değişmeli ki katil nesil yetişmesin, anlamına gelebilecek cümleleriyle birlikte bunu değerlendirebilir misiniz? Gazze katil mi yetiştiriyor?

Elon Musk da güzel hırpalandı bu arada. Zor bir şey Amerika’da olup öyle cümleler kurmak. Yani Filistin’i destekler ifadeler kullanmak. Sonra İsrail’e götürüp bir gezdirip yola getirdiler.

Çocuk nerede, nasıl büyüyorsa ona benzer. İsrail’de büyüyen Filistinli çocuk. Babası şehit olmuş bir çocuk. Şehadetin övüldüğü bir evde büyümüş bir çocuk “Ben de şehit olacağım” diyerek büyür. Çocukluğunuza dönün ve hatırlayın etrafınızı. Nasıl bir aile ortamında iseniz ancak belli bir yaşa geldikten sonra bir şeyleri sorgulayıp belki değiştirip dönüştürebilirsiniz. Filistin çocuklarının öyle bir yaşa gelme fırsatı olmuyor. Erken yaşta hayatlarını kaybettikleri için. Dolayısıyla nasıl bir iklimde büyüyorsa o çocuklar o iklime göre filizleniyor, çiçek açıyorlar, o iklimin çiçeğini açıyorlar. İklimi değiştirmek lazım. O yüzden iki devletli çözüm diyoruz bir şekilde bir yerde. Eğer Filistinli çocuklar barış iklimi içerisinde büyüseler başka

çiçekler açacaklar. Az önce anlattım, bizim topraklarımızı bombalayıp bombalayıp ondan sonra bize ya çok öfkeleniyorsunuz, çok radikal oldunuz diyorlar. Sen geliyorsun benim bahçeme zehir atıyorsun. Zehirli otlar bitiyor benim bahçemde. Sen yapıyorsun. Sonra zehirli otları talan ediyorsun. Tamam da sen attın zehri yani o ot yoktu o bahçede. O bahçeyi bu hale getiren suladı bunları. Sen bu tohumu verdin çocukları savaş ortamında, abluka altında, sen yaşattın. Sen zehirledin, sen yok ettin. Sonra oradan başka bir şey çıkmasını istiyorsun. Orada gül bitmez. Yani orada papatya açmaz. Nasıl yetiştiriyor isen öyle olur. Günün sonunda küresel ölçekte dünyanın düşünmesi gereken şey bir yerde Elon Musk’ın söylediği şeyi şöyle tevil edebiliriz. Yani Gazze’nin çocukları özgür bir Gazze’de büyüselerdi, denize istedikleri gibi girip yüzebilselerdi, o denizden bindikleri gemilerle başka ülkelere açılabilselerdi, bir havaalanları olsaydı ve dünyayı gezebilselerdi, ceplerinde üç kuruş paraları olsaydı ve istediklerini yiyip içebilselerdi, dünyanın başka ülkelerindeki çocuklar gibi oyunlar oynayabilselerdi, olimpiyatlara katılabilselerdi, uluslararası PISA test sonuçları eğitim sonuçlarına zekalarını, kapasitelerini yansıtırabilselerdi, o zaman başka bir şey çıkacaktı Gazze’den. Ama sen açık hava hapishanesine çevirdiğin, kafana her estiğinde bir sebeple bombaladığın bir yerden “Niye bize çiçek atmıyorsunuz? Neden bu çocuklar çiçek açmıyorlar?” diyemezsin.

Şairin dediği gibi güzel ve güneşli günlere ulaşmak ümidiyle, diyelim. Çok teşekkür ederiz hocam. Müstefid olduk...

İsrail'in Gazze Saldırıları Karşısında Çin ve Rusya'nın Politikaları

DR. MEHMET RAKİPOĞLU

Batman Üniversitesi Öğretim Üyesi

Sivillerin öldürülmesinden duyulan üzüntü ve kınama gibi diplomatik bir dilin yanında iki devletli çözüme yönelik çağruları yenileyen Çin'in Filistin politikası birçok uzman tarafından Filistin yanlısı tarafsızlık, sınırlı tarafsızlık, Batı karşıtı tarafsızlık politikası şeklinde yorumlanmıştır.

7 Ekim'de Hamas'ın başlattığı Aksa Tufanı operasyonu, küresel ve bölgesel güç dengeleri açısından yeni denklemler ortaya çıkarmıştır. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği üyesi aktörlerin İsrail yanlısı katı tutumlarına rağmen Hamas'ın İsrail karşısında gösterdiği mukavemet Batı hegemonyasına meydan okuyan aktörler açısından da fırsatlar doğurmuştur. Bu anlamda Çin ve Rusya'nın Gazze'deki savaşa yönelik tutumları merak konusu olmuştur.

Çin'in Dengeli Siyaseti

Kuşak Yol Projesi başta olmak üzere gerek ekonomik gerek askeri gerekse siyasi angajmanları üzerinden Ortadoğu'da aktif bir siyaset izleyen Çin, İsrail-Hamas arasında cereyan eden savaşta da dikkat çekici bir siyaset takip etmektedir.

Çin'in İsrail ile ilişkileri soğuk politika, sıcak ekonomi olarak tanımlanıyor. Siyasi hedefleri farklı olsa da Çin ile İsrail'in ekonomik ilişkilerinin son yıllarda derinleştiği biliniyor. Örneğin Amerikan Girişimcilik Enstitüsü'nün raporlarına göre 2015-2018 Çin'in Ortadoğu ve Afrika'da

en çok yatırım yaptığı ülke İsrail olarak kaydedilmiştir. Ayrıca her ne kadar İsrail Çin'in Kuşak Yol Projesi'ne taraf olmasa da Pekin yönetimi Tel Aviv'deki yatırım projelerine özel önem atfediyor. Dolayısıyla Çin'in İsrail'e yönelik politikasının önemli bir ayağı ekonomik dinamiklerdir.

İsrail açısından Çin ile sürdürülen ortaklıklar da gerek bölgesel gerekse küresel siyaset açısından önemli mesajlar taşımaktadır. Nitekim ABD'nin en önemli müttefiki olarak görülen İsrail'in Washington ile rekabet halinde olan ve Batı hegemonyasına meydan okuyan Çin ile yakın angajman sürdürmesi beklentilerin dışında bir gelişme olarak okunmuştur. Örneğin ABD ve birçok Batılı aktörün Çin teknolojisini sınırlandırdığı bir konjonktürde İsrail bu denklemin dışında özerk bir tavır sergilemiştir. RAND Corporation'ın yayınladığı rapora göre 2011-2018 arası İsrail'in teknoloji sektöründeki Çin yatırımları 5.7 milyar dolara çıkmıştır. Başta Huawei ve ZTE olmak üzere özel ve devlet şirketleri Batılı ülkelerin karşı duruşlarına rağmen İsrail de olumlu karşılanmıştır. Çin'in İsrail ile yakın sürdürdüğü ekonomik ilişkilere rağmen Pekin yönetimi Gazze saldırılarına yönelik Tel Aviv'i eleştiren bir retorik benimsemiştir. Örneğin Çin Dış İşleri Bakanı Wang Yi İsrail'in Gazze'deki sivil katliamlarını eleştirmiştir. Ateşkes çağrısı yapan, daha tarafsız kelimeleri tercih eden açıklamalar yayımlayan Çin aynı zamanda Global South diye bilinen Küresel Güney, Rusya, Filistin ve Arap devletlerine yakın bir politika sürdürmektedir. Bu anlamda özellikle İsrail'i koşulsuz destekleyen ABD'ye yönelik küresel rahatsızlıktan faydalanmak isteyen Çin aynı zamanda çatışmanın sonuçlanması adına arabuluculuk rolünü üstlenebileceğini dile getirmiştir. Dahası küresel istikrarın ve bölgesel denklemdaki güç dengelerinin radikal biçimde değişmesine meydan okuyucu bir gelişme olan savaşın son bulması adına ABD ile iş birliğine hazır olduğunu beyan eden Çin, süreçte pragmatist adımlar atarak ciddi bir halkla ilişkiler (*public relations*) kampanyası da yürütmüştür. İran-Suudi Arabistan normalleşmesine ev sahipliği yapan Çin, İsrail-Hamas savaşının da son bulması adına barış diplomasisi yürüterek barışın ve istikrarın Batı tarafından inşa edildiği mitine doğrudan meydan okumaktadır. Dolayısıyla Gazze'deki savaş Çin'in Ortadoğu barış diplomasisi tecrübesi açısından ciddi bir test olarak görülebilir.

Öte yandan Çin'in Gazze savaşı ve diğer tarihsel gelişmelerdeki söylem ve eylemi incelendiğinde, Pekin'in Filistin politikasının bir örüntü halinde görüldüğü söylenebilir. Tarihsel olarak da Filistin devletinin yanında olan Çin, bugün de Gazze'deki savaşta ve çatışmalardaki temel

Hamas'ı kınamayı ve terörist olarak adlandırmayı reddeden Çin, Gazze savaşı ve İsrail'in soykırım politikalarına yönelik açık bir tavır almıştır.

Bu anlamda tarihsel olarak bağımsız Filistin devletini destekleyen Çin devleti halen bu politikasını sürdürmekte ve Hamas dahil Filistinli birçok grupla görüşmektedir.

sorunu, Filistinlilerin devletleşememesi sorununa bağlamaktadır. Çin, tarihsel olarak Filistinlilerin haksızlık ve adaletsizliğe uğramalarının, bağımsız bir devlet kurmaları noktasında ABD ve İsrail tarafından engellenmelerinin çatışmanın temel kökeni olduğunu savunmaktadır. Sivillerin öldürülmesinden duyulan üzüntü ve kınama gibi diplomatik bir dilin yanında iki devletli çözüme yönelik çağrılarını yenileyen Çin'in Filistin politikası birçok uzman tarafından Filistin yanlısı tarafsızlık, sınırlı tarafsızlık, Batı karşıtı tarafsızlık politikası şeklinde yorumlanmıştır. İsraili birçok yorumcu tarafından Çin'in politikası tarafsızlıktan ziyade düşmanca tanımlanmıştır. Nitekim 14 Ekim'de Çin dış işleri bakanı İsrail'in eylemlerinin meşru müdafaa sınırlarını aştığını ve Filistinlilere yönelik toplu cezalandırmaya doğru evirildiğini ifade etmiştir. Hamas'ı kınamayı ve terörist olarak adlandırmayı reddeden Çin, Gazze savaşı ve İsrail'in soykırım politikalarına yönelik açık bir tavır almıştır. Ayrıca Çin'in Ortadoğu İşleri Özel Temsilcisi Zhai Jun aktif bir süreç yöneterek Filistin, İsrail, Mısır ve birçok aktörle görüşerek Pekin'in angajmanını ortaya koymuştur. Yüksek yoğunlukta diplomatik adımlar atan Çin açısından Gazze'deki savaşın uzaması bölgesel istikrara dolayısıyla Kuşak Yol başta olmak üzere bölgesel ve küresel ticarete zarar olarak görülmektedir.

Pekin yönetimleri İsrail'in ABD ile yakın ilişkilerini hesaba katarak Filistin meselesine yönelik bir siyaset geliştirmiştir. Dolayısıyla birçok uzmanın da ifade ettiği gibi Çin'in Gazze savaşında İsrail'i rahatsız eden söylemleri benimsemesi Pekin'in temelde Washington'a meydan okuma veya Washington'ı dengeleme siyasetini tercih ettiğini göstermektedir. Bu anlamda tarihsel olarak bağımsız Filistin devletini destekleyen Çin devleti halen bu politikasını sürdürmekte ve Hamas dahil Filistinli birçok grupla görüşmektedir. Bu duruma temel sebep olarak gerek Filistin Otoritesi ve direnişin ilk aşamalarında emperyalizm karşısında solcu ve Marksist grupların etkin olması gerekse ABD'nin dengelenmesi gösterilebilir. Ayrıca Çin her ne kadar ekonomik ilişkiler bağlamında İsrail ile yakın ilişkiler sürdürse de son yıllarda Pekin'in Tel Aviv'e yönelik güveni azalmıştır. Nitekim özellikle ABD'nin baskıları ile birlikte Çin'in İsrail'deki yatırımları tehlikeye girmiştir. Örneğin Kasım 2022'de İsrail Kabinesi'nin aldığı kararla yabancı yatırım üzerindeki denetimi sıkılaştıran bir karar almıştır. Her ne kadar kararda Çin'in ismi özel olarak zikredilmese de Biden yönetiminin baskıları sonucu Pekin'in bölgedeki etkinliğinin azaltılması yönünde İsrail hükümetine yönelik baskıların bir sonucu olduğu rahatlıkla söylenebilir. Dolayısıyla

Çin'in dengeli denge siyasetinde ekonomik faydaları öncelerken siyasi kaygıları da hesaba katarak Filistin politikasını şekillendirdiği ifade edilebilir. Diğer bir ifade ile Çin, İsrail'in Gazze politikasını eleştirirken aynı zamanda kendi çıkarlarını da gözetmekte, Filistin'in devletleşme süreci Pekin'in ulusal çıkarlarıyla uyduğu müddetçe Filistinlilerin yanında bir duruş sergilemektedir.

Rusya'nın Pragmatik Aktivizmi

2 ayı aşkın süredir devam eden İsrail'in Gazze saldırıları uluslararası sistemin en önemli aktörlerinden biri olan Birleşmiş Milletlerin ve örgütün ana lokomotifi olan ABD'nin çözüm üretemediğine dair net bir tablo ortaya çıkarmıştır. Bu durum sadece sistem içi ABD'nin liderliğini sorgulatmakla kalmamış aynı zamanda Rusya gibi aktörlerin de savaş ve barış masalarında doğrudan taraf olmalarını sağlayacak güç boşlukları oluşturmuştur. Bu kapsamda 2022 Şubat'tan beri Ukrayna meselesi ile uğraşan Rusya açısından Gazze savaşı birçok açıdan altın tepside fırsatlar doğurmuştur. Örneğin dünya kamuoyunun gündemi Ukrayna'dan Filistin'e doğru evrilmiş, Rusya'nın işgal politikaları ikinci plana atılmıştır. Ayrıca Rusya da Çin gibi Ortadoğu'daki aktörlerle yakınlaşarak ABD'yi dengelemeyi hedeflemiştir.

Rusya'nın 7 Ekim'den bu yana Gazze ve Filistin ölçeğine yönelik takip ettiği siyaset pragmatik aktivizm olarak tanımlanabilir. Nitekim Moskova yönetimi İsrail ile ilişkileri koparmadan Hamas ile diplomatik angajmanını artırmak istemektedir. Bu anlamda Rusya'nın çatışmaya yönelik politikasının temel noktasının tüm taraflarla iyi ilişkileri sürdürmeyi hedefleyen denge siyaseti olduğu iddia edilebilir. Çatışmanın taraflarının şiddet içeren eylemlerini kınayan Rusya, Gazze'deki süreci küresel bir denkleme taşımaya çalışmaktadır. Bu anlamda Putin ve liderliğindeki Rusya, Gazze'deki yıkımda en büyük pay sahibinin ABD olduğu anlattısını dile getirerek, Washington'a meydan okumaktadır. Örneğin Putin Filistin devletinin inşa edilmesinin gerekli olduğunu dile getirdiği açıklamasında Gazze'deki çatışmanın ABD'nin bölge politikasındaki başarısızlıktan kaynaklandığı noktasında birçok kişinin hem fikir olduğunu ifade etmiştir.

ABD'yi İsrail'in hak ihlallerinden ötürü doğrudan sorumlu tutan Rusya, aynı zamanda barış inşası adına da diplomatik girişimlerde bulunmuştur. Örneğin 13 Ekim'de Rusya'nın BM temsilcisi büyükelçi Vassily Nebenzia insani ateşkes çağrısında bulunmuştur. Benzer şekilde Rusya, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne sunduğu tasarıda

Ukrayna meselesi ile uğraşan Rusya açısından Gazze savaşı birçok açıdan altın tepside fırsatlar doğurmuştur.

Rusya'nın 7 Ekim'den bu yana Gazze ve Filistin ölçeğine yönelik takip ettiği siyaset pragmatik aktivizm olarak tanımlanabilir.

sivillere yönelik uygulanan şiddeti kınadığını ve terör eylemlerinden uzak durulması gerektiğini beyan ederek süreçte aktif rol oynamıştır. ABD, Fransa, Birleşik Krallık gibi Batılı aktörler tarafından reddedilen ateşkes teklifleri uluslararası kamuoyunda Batı karşıtlığını artırırken Rusya'ya yönelik eleştirilerin göz ardı edilmesini sağlamıştır. Dolayısıyla bu süreçte Rusya pragmatist aktivizm politikası takip ederek Ukrayna'daki işgal odaklı kamuoyunu Filistin'e yönlendirmiştir.

Öte yandan Rusya 7 Ekim'den beri Mısır, Ürdün, Irak, Lübnan, Türkiye başta olmak üzere Filistin meselesinde aktif rol oynayan ve/veya oynamaya çalışan aktörlerle yakın temas içerisinde bir siyaset izlemiştir. Mezkûr aktörlerle ateşkesin sağlanması adına yürütülecek diplomatik süreçler, çatışmanın bölgesel ölçekte yayılmaması adına atılacak adımlar ve Filistinli mültecilerin yaşadıkları krizlerin aşılması adına insani yardımın tesisi gibi pratik meseleleri görüşen Rusya böylelikle Ortadoğu'daki aktörlerle diplomatik, siyasi, ekonomik, güvenlik temelli ilişkilerini derinleştirip çeşitlendirmiştir.

Rusya, 7 Ekim Aksa Tufanı operasyonlarını terör saldırıları olarak tanımlamaktan imtina etmiştir. Dahası Putin, 7 Ekim nedeniyle İsrail Başbakanı Netanyahu'yu telefonla dahi aramamış ve hiçbir baş sağlığı mesajı yayımlamamıştır. Bu durumun temel sebebi İsrail'in son yıllardaki Batı endeksli izlediği dış politikada yatmaktadır. Özellikle Netanyahu hükümeti ile birlikte İsrail dış politikada stratejik özerklik yerine Batı blokuyla eş değerli bir politika tercih etmiş ve Rusya'nın Ukrayna işgaline Batılı bir aktör gibi yaklaşmıştır. Bu anlamda Rusya'nın kaygılarını anlamayan İsrail, Putin hükümeti ile arasına mesafe koymuştur. Dahası Netanyahu, Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski'ye Demir Kubbe hava savunma sisteminin satışını teklif etmiştir. Rusya açısından bu hamle doğrudan Moskova ile savaşılan Kiev'in yanında pozisyon alma olarak okunmuş ve bu süreçten itibaren Rusya-İsrail ilişkilerindeki gerilim hat safhaya ulaşmıştır. Bu duruma eş zamanlı olarak Rusya'nın Hamas ile temasları sıklaşmıştır. Örneğin 7 Ekim sonrası Hamas üst düzey siyasi eliti Moskova'ya giderek Rusya güvenlik bürokrasisinden önemli isimlerle görüşmüştür. Bu anlamda Rusya'nın çatışmalarda sürdürdüğü diplomatik aktivizmle pragmatizmi öncelediği rahatlıkla ifade edilebilir. Küresel Güney'deki aktörlere ABD'nin karşısında yer aldığını, Ortadoğu'daki aktörlere de Filistin meselesinin yanında olduğunu ispatlamaya çalışan Rusya, çatışma iklimine yönelik olabildiğince ulusal çıkarlarına uygun siyaset üretmektedir.

Rusya'nın ateşkes sürecine yönelik takip ettiği diplomatik aktivizm politikası, Moskova'nın bölge politikasıyla doğrudan örtüşmektedir. Nitekim çatışmaların Suriye, Lübnan gibi Moskova'nın etkin olduğu alanlara sıçraması Rusya açısından tehdit olarak görülmektedir. Öyle ki Esed rejimini koruma noktasında iş birliği yaptığı Hizbullah ve İranlı diğer milislerin Suriye, Lübnan gibi topraklar yerine Filistin'i öncelmesi Moskova'nın bölgedeki etkinliğini azaltabilir. Ayrıca Filistin'deki çatışma sürecine İran'ın dahil olma olasılığı Rusya'nın Tahran ile Tel Aviv arasında sıkışmasına ve şu ana kadar sürdürdüğü pragmatist politikanın sona ermesine neden olabilir. Benzer şekilde her ne kadar gerçekleşme ihtimali neredeyse yok denecek kadar az olsa da İran'ın Filistin'de İsrail ile doğrudan çatışma ihtimali de Rusya açısından problemli görülmektedir. Nitekim bu senaryonun gerçekleşmesi Rusya'nın Ukrayna savaşındaki nadir destekçilerinden biri olan İran'ın önceliğini değiştirmesi dolayısıyla Moskova'nın askeri kazanımlarının tehdit altına girmesi şeklinde görülebilir. Dolayısıyla Rusya, Filistin'deki çatışmaların bir an önce son bulmasını veya en kötü ihtimalle bölgesel ölçekte bir savaşa dönüşmemesi adına diplomatik adımlarını sürdürmesi büyük olasılıktır.

Sonuç olarak 7 Ekim sonrası Gazze başta olmak üzere Filistin topraklarında devam eden İsrail işgali ve insan hakları ihlalleri Batı dışı aktörlerin de ilgisini çekmiştir. Filistin'in devletleşmesi yönünden uzun yıllardır destek sağlayan Çin ve Rusya da bu aktörlerin başında gelmektedir. Bu anlamda iki aktör de Batı hegemonyasını dengelemek ve ulusal çıkarlarını öncelemek gibi unsurlara paralel şekilde Filistin politikası takip etmektedir.

Rusya, 7 Ekim Aksa Tufanı operasyonlarını terör saldırıları olarak tanımlamaktan imtina etmiştir.

Uluslararası Savaş Suçları Kapsamında Siyonist İşgali

CAVİT TATLI

Avukat

İsrail'in Kuruluş Süreci

İsrail ile Filistin arasında devam eden çatışmalar bir asrı geride bıraktı. Ancak bu sürede taraflar arasında çatışmasız dönemler olsa da sürekli bir barış tesis edilememiştir. 1897 tarihinde gerçekleştirilen 1. Siyonist Kongresi¹ hem Ortadoğu'daki hem de taraflar arasındaki sorunların da başlangıcı olmuştur.

1917 yılında İngiltere Filistin'i işgal ederek Filistin'de "Birleşik Krallık Filistin Mandasını" kurmuştur². Milletler Cemiyetinin (MC) 1920'de kurulmasından sonra İngiltere 1923'de uluslararası alanda "Mandater Devlet" olarak fiili durumunu resmileştirmiştir. 1945 yılında BM kurulduktan sonra da İngiltere, BM nezdinde de Filistin'deki durumunun hukuksal bir zemine oturmasını sağlayacak "Mandater Devlet" kararını aldırılmıştır.

İngiltere'nin 1947'de Filistin topraklarındaki manda yönetimini sonlandırmak istemesi üzerine, ülkenin geleceğini tayin için BM Filistin Özel Komitesi kurulmuştur. Komite hazırladığı planda, Yahudilerin toplam nüfusun 1/3'ü ve toplam arazinin %6'sına sahip olduğunu tespit etmiştir. BM Genel Kurulu'na Filistin'e bağımsızlık verilmesini tavsiye etmiştir. 1948 yılında İngiltere'nin Filistin'den çekileceğini açıklaması ile 14 Mayıs 1948'de İsrail devleti kurulmuştur. Filistin Devleti ise 1 Ekim 1948 tarihinde Gazze'de kurulmuş olup ancak birkaç Arap ülkesi dışında Filistin'i tanıyan ülke olmaması sonucunda 1959 yılında Kahire'deki ofi-

İsrail kendi inancından
aldığını iddia ettiği Siyonizm
doktrinine uygun olarak
sadece Filistin topraklarında
değil Mısır, Suriye, Lübnan,
Ürdün başta olmak
üzere tüm Ortadoğu'da
çatışmaların sebebi olmaya
başlamıştır.

sinin kapanması ile ortadan kalkmıştır³. İsrail dönemi uluslararası hukuk kriterleri zaviyesinden tanınma şartlarını taşımamasına rağmen BM tarafından tanınmıştır. Ancak BM'nin kendi kararlarında her iki ülkenin de kendi kaderini tayin (*Self Determinasyon*) hakkı olduğu belirtilmiş olmasına rağmen Filistin hiçbir zaman BM tarafından tanınmamıştır.

1949 yılında İsrail'in devlet olarak tanınması ile İngiltere mandası içinde gerçekleşen öldürme, köy basma, saldırı vs. eylemler kurumsal olarak İsrail organizasyonu altında ve daha büyük çaplı olarak hem bölge hem de dünya gündemine gelmeye başlamıştır. İsrail kendi inancından aldığı iddia ettiği Siyonizm doktrinine uygun olarak sadece Filistin topraklarında değil Mısır, Suriye, Lübnan, Ürdün başta olmak üzere tüm Ortadoğu'da çatışmaların sebebi olmaya başlamıştır. Filistin topraklarında İsrail devleti kurmak için 1897'de başlatılan süreç, bugün dünya barışını sabote eden İsrail sorununa dönüşmüştür.

9 Nisan 1948 tarihinde gerçekleşen Deir Yasin katliamı⁴ İsrail'in uluslararası camia tarafından bilinen ilk en büyük katliamıdır. Bu katliam üzerinden 1 yıl geçmeden "BM Güvenlik Konseyi 4 Mart 1949'da İsrail'in BM Antlaşması'nda yer alan yükümlülükleri yerine getirebilecek ve yerine getirmeye istekli bir "barışsever devlet" olduğuna karar vererek BM Genel Kurulu'na İsrail'in üyeliğini tavsiye etmiştir⁵". Bu tavsiye ile İsrail 28 Mart 1949 tarihinde BM Genel Kurulunca tanınmıştır.

İsrail'in gerçekleştirdiği hukuksuz saldırı ya da uygulamaları her defasında BM organlarınca tespit edilmiş, ancak hiçbir zaman uluslararası sistemin öngördüğü cezalar kendisine uygulanmamıştır. Her geçirilen fiil sonrasında İsrail daha ağır sonuçlar doğuran bir fiil gerçekleştirerek uluslararası sahnede gündem olmuştur.

BM tarafından hukuka aykırı fiilleri tespit edilen ancak ceza almayan İsrail'i mevcut BM sistemi korumaktadır. Şöyle ki; Uluslararası sistem bir ülkenin cezalandırılması için BM Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin tamamının oyunu şart kılmaktadır. Bu ülkeler: ABD, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin'dir. Bugüne kadar ABD, İsrail aleyhine olan kararları ya veto etmiş ya da çekimser kalmıştır. Bu nedenle suç işlediği tespit edilse bile İsrail'in cezalandırılması hiçbir zaman mümkün olmamıştır.

Bu noktada asıl önemli olan konuya ABD ile İsrail'in ilişkisinin ne düzeyde olduğunun tespitidir. "İsrail müstakil bir devlet midir yoksa ABD'nin gayri resmi eyaleti midir?", "ABD müstakil bir devlet midir yoksa Siyonistler tarafından yönetilen/kuşatılmış bir devlet midir?" Bu soruların cevabını almadan İsrail ile ilgili herhangi bir karar veremeyeceğimiz gibi barışa uzanan yolu bulma imkanımız da bulunmamaktadır.

Uluslararası sistem bir ülkenin cezalandırılması için BM Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin tamamının oyunu şart kılmaktadır. Bu ülkeler: ABD, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin'dir. Bugüne kadar ABD, İsrail aleyhine olan kararları ya veto etmiş ya da çekimser kalmıştır. Bu nedenle suç işlediği tespit edilse bile İsrail'in cezalandırılması hiçbir zaman mümkün olmamıştır. İsrail, ABD ve Batı toplumları olmadan bölgede yaşama imkanı olmayan, sürekli korunan ve kullanan uydu bir devlet görüntüsündedir.

Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM)'nin suçluları yargılayacağına dair umutlar çok azdır. İsrail ile ilgili olarak bugüne kadar tutulan kayıtların hiçbir tanesi; fiilleri işleyenlerin cezalandırılmasına ya da devlet olarak İsrail'in ceza almasına yetmemiştir.

Aksa Tufanı Operasyonu ve ABD

Hamas'ın askeri kanadı olan İzzettin El Kassam tarafından 7 Ekim 2023 tarihinde başlatılan "Aksa Tufanı" operasyonu an itibari ile devam etmektedir. Bu son savaş bize ABD Dış İşleri Bakanı Antony Blinken'in önce İsrail'in Savaş Kabinesinde toplantıya katılması, bölgeye gittiğinde "Buraya bir Yahudi olarak geldim!" ifadesi ve sonrasında BM Genel Kurulunda ABD'nin her zaman olduğu üzere İsrail lehine oy kullanarak ateşkes girişimlerini engellemesi iki ülke arasındaki ilişkinin sorgulanmasını yukarıda da ifade ettiğimiz üzere gerekli kılmaktadır.

Bu son gelişmeler ışığında geçmişte yaşananları değerlendirdiğimizde BM antlaşması⁶ ile hedeflenen: "Uluslararası barış ve güvenliği korumak ve bu amaçla: barışın uğrayacağı tehditleri önlemek ve bunları boşa çıkarmak, saldırı ya da barışın başka yollarla bozulması eylemlerini bastırmak üzere etkin ortak önlemler almak ve barışın bozulmasına yol açabilecek nitelikteki uluslararası uyuşmazlık veya durumların düzeltilmesini ya da çözümlenmesini barışçı yollarla, adalet ve uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak gerçekleştirmek"⁷. ilkeleri ABD tarafından İsrail için ihlal edilmektedir. BM antlaşmasında, BM'nin amacı olarak belirlenen ilke İsrail için ilk kez değil onlarca defa ihlal edilmiştir.

Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Adalet Divanı

BM, çatısı altındaki ülkeleri yargılamak için Uluslararası Adalet Divanını (UAD), suç işleyen kişileri yargılamak için ise Uluslararası Ceza Mahkemesini (UCM) içeren ikili yargı sistemini oluşturmuştur.

UAD sisteminde bir ülkenin yargılanması için 5 daimi üyenin oyu-na ihtiyaç duyulmaktadır. Bilindiği üzere ABD vetosu ve ABD'nin diğer ülkelere karşı uyguladığı baskılar ile İsrail bir nevi yargı bağıışıklığı kazanmakta ve hiçbir eylemi sorgulanamaz ve yargılanamaz bir ülke olarak uluslararası sistem üstü bir statüye kavuşmaktadır. Bu nedenle İsrail'in BM nezdinde yargılanma imkan ve ihtimali gözükmemektedir.

UCM'yi düzenleyen Roma Statüsü⁸ müktesebatı gereği ancak taraf olan devletler ya da özel anlaşma ile statüyü kabul eden devletlerin 18 yaş üzeri vatandaşları yargılanabilir. İsrail taraf olmadığı için yargılanamaz. Ancak 2015 yılından itibaren Filistin tarafının müracaatı ile UCM önünde bir inceleme bulunmaktadır. Bu müracaat sayesinde Doktrinde ağırlıklı görüş, İsraili suç işleyen kişilerin de yargılanabileceğini ileri sürmektedir. Ancak sürecin UCM gibi bir organda ne kadar uzun sürdüğünü ve bu mahkemede şu ana kadar Afrikalı liderler dışında kimsenin yargılanmadığını düşündüğümüzde UCM'nin de suçluları yargılayacağına dair umut çok azdır.

İsrail tarafından yaralanan, evlerine ve iş yerlerine el konulan, mülteci durumuna düşürülen, öldürülen insanlar ile ilgili olarak tutulan kayıtların hiçbir tanesi bugüne kadar bu fiillerden dolayı fiilleri işleyenlerin cezalandırılmasına ya da devlet olarak İsrail'in bu öldürme ya da yaralama eyleminden dolayı ceza almasına yetmemiştir. Öyle ki 2010 yılında canlı yayında izlenen sivil yardım gemilerinden oluşan Mavi Marmara filosuna İsrail askerleri saldırmış ancak yaptıkları saldırıdan uluslararası alanda herhangi bir ceza almadan kurtulmayı başarmıştır.

Hukuki Sorunların Tespiti

7 Ekimden itibaren yaşananlar dünya kamuoyu vicdanını yaralamıştır. Zira başlangıçta Hamas'ı terörist grup olarak gören ve ilk saldırının Hamas tarafından yapıldığını ifade eden uluslararası toplum, sorunun 7 Ekim 2023 tarihinde değil 1897 yılında başladığını, sorunun iki taraf arasındaki basit bir toprak meselesi olmadığını, İsrail'in hastaneleri bombalaması, özellikle çocuk ve kadın ölümlerine aldırmadan bombardımana devam etmesi, kimyasal silah kullanmaktan çekinmemesi sonucunda geçte olsa görmüştür.

Ancak Filistin içinde ve dışında mülteci durumuna düşmüş milyonlar, değişik zamanlarda öldürülmüş binlerce kişi, Filistin'in ortasında hukuksuz olarak inşa edilen duvar⁹, ekonomik konular, deniz ambargosu, Kudüs meselesi, su sorunu, self determinasyon hakkının kullanılmasında, uluslararası antlaşmalara aykırı davranışlar, sınır konusu, işgalciler sorunu, Golan Tepeleri meselesi, Lübnan sınır meselesi gibi her biri yıllara sari ve de bir birinden önemli bu konuların çözümü için uluslararası toplumun bu güne kadar harekete geçmemesi bundan sonrada geçmesinin zor olduğunu bizlere göstermektedir.

Sonuç

İsrail, ABD ve Batı toplumları olmadan bölgede yaşama imkanı olmayan, sürekli korunan ve kollanan uydu bir devlet görüntüsündedir. İsrail, ya etrafındaki krallıklar/azınlıklar tarafından yönetilen devletlerin birbirleri ile ihtilaflarını kullanarak ya da iktidarda bulunan grupların/aşiretlerin halkın değil kendi çıkarları doğrultusunda İsrail ile yaptıkları örtülü anlaşmalar sayesinde mevcudiyetini devam ettirebilmektedir.

Uluslararası toplumun İsrail meselesini öncelikle ABD ve İngiltere ile çözmesi gerekmektedir. Zira İsrail sorunu bu iki devlet nedeni ile ortaya çıkmış, büyümüş ve devam etmektedir. BM nezdinde bu sorunun gündeme gelmesi ve neticelendirilmesi şu anki BM statüsü değişmeden çözülecek gibi gözükmemektedir. Uluslararası toplumu oluşturan halkların bilinçlenmesi ve kendi ülke yönetimlerini bu konuda baskı

İsrail, ABD ve Batı toplumları olmadan bölgede yaşama imkanı olmayan, sürekli korunan ve kollanan uydu bir devlet görüntüsündedir.

Uluslararası toplum, sorunun 7 Ekim 2023 tarihinde değilde 1897 yılında başladığını; sorunun iki taraf arasındaki basit bir toprak meselesi olmadığını, İsrail'in insan ölümlerine aldırmadan bombardımanlara devam etmesini hatta kimyasal silah kullanmaktan çekinmemesini geçte olsa görmüştür.

altına almaları gerekmektedir. Sorunun çözümünün sürece yayılması ve sürece odaklı şekilde ilerlemesi sağlanmalıdır. Aksi takdirde hemen çözüm beklentileri her akamete uğradığında hem hayal kırıklığı hem de başarısızlık büyük olmaktadır.

İsrail bugüne silahlı mücadele ile gelmiştir. Filistin'deki yerel halk da bugün varlık ve yokluk mücadelesi vermektedir. Bu nedenle Filistin halkının topraklarını terk etmemesi, silahlı mücadeleye devam etmesi durumunda; İsrail, uluslararası kamuoyunu karşısına alacak ve 1967 yılında 6 gün savaşları ile oluşturulan "yenilmez İsrail" algısı da ortadan kalkacaktır. Zira 1973 Yom Kipur savaşından sonra İsrail'in girdiği ve kazandığı hiçbir savaş bulunmamaktadır. İsrail'in, ABD ve Batı toplumunun, teknolojik ve ekonomik desteği olmadan bölgede yaşama imkanı olmadığı görülmektedir.

Uluslararası Hukuk kapsamında Filistin halkının verdiği mücadele Self Determinasyon hakkının kullanımı olup silahlı mücadelesi haklı bir zemine oturmaktadır. Oysa İsrail'in yukarıda da belirttiğimiz fiillerinin uluslararası hukuk bağlamında karşılığı bulunmamaktadır. Bu nedenle her ne kadar uluslararası hukuk bugüne kadar İsrail'in suçlarını tespit etmiş ancak cezalandırma yoluna gitmemişse de bu ilanihaye bu şekilde sürmeyecektir. Bu nedenle sahada mücadele eden Filistin halkının hakkının BM ve diğer uluslararası kuruluşlarda da aranmasına devam edilmesi gerekmektedir. Teknolojinin geldiği aşama sayesinde İsrail'in işlediği suçların neredeyse tamamı şu anda tespit edilebilmektedir. Bu tespitler ileride yapılacak yargılamalar açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

1. https://tr.wikipedia.org/wiki/Dünya_Siyonist_Teşkilâtı#:~:text=1897%20yılında%20İsviçre%27nin%20Basel,Die%20Welt%20aynı%20yıl%20kuruldu.
2. https://tr.wikipedia.org/wiki/Filistin_Mandası#:~:text=Birleşik%20Krallık%20Filistin%20Mandası%2C%20Birleşik,resmen%20onaylanarak%20kurulan%20manda%20cumhuriyeti.
3. Uluslararası Hukukta Filistin Meselesi, s.37 Adalet Yayınevi-2023
4. https://tr.wikipedia.org/wiki/Deir_Yasin_Katliam%C4%B1
5. Uluslararası Hukukta Filistin Meselesi, s.36 Adalet Yayınevi-2023
6. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2212020141836bm_01.pdf
7. Bm andlaşması 1. madde
8. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/459_1.pdf
9. Uluslararası Hukukta Filistin Meselesi, s.235-279 Adalet Yayınevi-2023

Aksa Tufanı Operasyonu ve Filistin Direnişinin Durumu

DR. ABDURRAHMAN EL-FERRA

Filistinli Öğrenciler Derneği Başkanı

Gazze Şeridi'nden İsrail'in Gazze'yi çevreleyen yerleşim birimleri olarak bilinen askeri alanlarına yönelik olarak 7 Ekim 2023 tarihinde Şehit İzzeddin El-Kassam Tugayları tarafından gerçekleştirilen Aksa Tufanı Operasyonu, Filistin direnişi için sıradan bir operasyon değildi. Tarih boyunca Filistin halkı, Osmanlı yönetiminin geç dönemlerinden bu yana Siyonist planlar ve Batılı hırslarla karşı karşıya kalmıştır. Filistin halkının 1918'den beri İngiliz işgaline ve 1948'den beri de Siyonist işgale karşı direniş tarzları ve seviyeleri evrim geçirerek büyük bir deneyim kazanmıştır. Bu deneyim, diğer faktörlerle birlikte, Filistin direnişini 2023 yılında İsrail işgal devletine ciddi bir varoluşsal tehdit oluşturan etkili bir güç olmaya hazırlamıştır.

İsrail işgal devleti, Batı nüfuzunun en önemli araçlarından birini ve hatta Ortadoğu'daki emperyalist nüfuzun en büyük tezahürünü temsil etmektedir. İsrail işgal devletinin Batılı emperyalist sistem içindeki statüsü, ABD Başkanı John Biden'ın şu sözlerinde ifadesini bulmuştur: "Eğer İsrail var olmasaydı, onu icat etmek zorunda kalırdık!" Dolayısıyla Aksa Tufanı operasyonunun Ortadoğu'da sanki bir depreme yol açtığı ve etkilerinin tüm dünyaya yansıdığı söylenebilir. İsrail işgal devletini destekleyen emperyalist devletlerin, amatör savaşçılar olarak sınıflandırılan yaklaşık 1.200 Filistinli direnişçinin, sayıları 5.000 civarında olduğu tahmin edilen, eğitilmiş ve en yeni silahlarla donatılmış İsrail askeri "Gazze Tümeni"ni 6 saatten kısa bir sürede dize getirebileceğini hayal etmeleri mümkün değildi. Filistin direnişi, İsrail işgal ordusunu şaşırt-

İsrail işgal devleti, Batı nüfuzunun en önemli araçlarından birini ve hatta Ortadoğu'daki emperyalist nüfuzun en büyük tezahürünü temsil etmektedir.

ma konusundaki yüksek kabiliyetiyle dünyayı hayrete düşürdü ve İsrail işgal devletinin gücü hakkında birçok yanlış algıyı ortadan kaldırdı.

İsrail propagandası her zaman İsrail ordusunun yenilmez bir güç olduğunu göstermiştir. İsrail işgali, ordusu etrafında propaganda yaratırken Batılı devletlerin, özellikle de ABD'nin sınırsız desteğine ve silahlandırmasına dayanmıştır. Buna rağmen İsrail işgal devleti, varlık ve faaliyetlerini sürdürübilme kabiliyetiyle ilgili büyük bir güvenlik endişesi yaşamaya da devam etmektedir. Çoğu devlet ulusal güvenliği "*bir devletin kendi çıkarlarını koruma ve savunma yeteneği*" olarak tanımlamaktadır. Öte yandan, İsrail işgal devletinin ilk başbakanı ve İsrail güvenlik doktrinini kuran ilk kişi olan David Ben-Gurion, İsrail ulusal güvenliğini "*varoluşu savunmak*" olarak tanımlamıştır. Bu nedenle, İsrail işgal devletinin şu anki Başbakanı Benjamin Netanyahu'nun şu açıklamayı yapması tesadüf değildir: "*Hamas'ı yenmek zorundayız çünkü bu bizim için tüm Batı medeniyetini de etkileyen varoluşsal bir sınavdır.*"

İsrail işgali, stratejik gücünün gerçekliğinin ve karşı karşıya olduğu kalıcı jeopolitik zorlukların doğasının farkındalığı ışığında, "*İsrail*" varlığının kuruluşundan bu yana güvenlik doktrini için özel temeller atmıştır. İsrail güvenlik doktrini şu beş temel üzerine kurulmuştur: Caydırıcılık gücünün güçlendirmesi, savaşı düşman topraklarına taşıyarak savaşın sonunu hızlandırmak, düşmanın askeri güçlerini ve teçhizatını imha etmek, "*önleyici saldırı*" ya da "*önleyici yıldırım savaşı*" ve silah üstünlüğü (*son seçenek olarak nükleer silahlara sahip olmak*). İsrail işgali, güvenlik doktrininin temellerini Arap bölgesinde yürüttüğü çeşitli savaşlarla test etmiş ve ordusunun modern savaşlar konusunda yeterli olmayan kırılğan orduları yendiğine dair büyük bir algı yaratmayı başarmıştır. Ancak İsrail askeri doktrininin temelleri, Filistin direnişinin Gazze Şeridi'nde yürüttüğü Gerilla Savaşı yöntemi karşısında çökmüştür.

Gazze Şeridi'nde Direniş Ortamı

Filistin direnişi, Gazze Şeridi'nde direniş ortamı bulunmasından faydalanarak güç toplamayı ve askeri bir sistem inşa etmeyi başarmıştır. Özellikle Gazze Şeridi'nde direniş için uygun bir ortam sağlanmasına katkıda bulunan birkaç önemli faktör vardır. Bu faktörlerden ilki, Gazze Şeridi'ndeki Filistinli silahlı direniş eylemlerinin başarısıdır ki bu da İsrail işgalini Gazze'deki İsrail yerleşim birimlerini boşaltmaya ve 2005 yılında Gazze'den tamamen çekilmeye yöneltmiştir. İkinci faktör ise silahlı direniş seçeneğini benimseyen İslami Direniş Hareketi Hamas'ın Filistin'de iktidar dizginlerini ele geçirmesidir. Bu Hamas'ın, 2006 başındaki milletvekili seçimlerinde kazandığı başarının sonucu olmuştur.

İsrail askeri doktrininin temelleri, Filistin direnişinin Gazze Şeridi'nde yürüttüğü Gerilla Savaşı yöntemi karşısında çökmüştür.

Filistin direniş her seferinde çatışmalardan daha güçlü, daha deneyimli ve İsrail ordusunun savaşının doğası hakkında daha bilgili olarak çıkmayı başarmıştır.

Üçüncü faktör olarak Hamas'a bağlı silahlı grupların Gazze'de isyancı otoritenin güvenlik teşkilatları ve Fetih hareketine bağlı silahlı gruplarla yaşadıkları iç çatışmayı çözebilmeleri ve bu sayede kendilerini sadece İsrail işgaline karşı koymaya odaklayabilmeleri öne çıkmaktadır. Dördüncü faktör, Gazze Şeridi'ndeki silahlı Filistinli direniş gruplarının savunma, teşhir, koruma, kaçakçılık, eğitim, istihbarat, silah üretimi, sınır izleme ve diğerleri gibi çeşitli direniş faaliyetlerini kendi aralarında koordine etmedeki başarısıdır. Beşinci faktör ise Filistin direnişinin, özellikle de Hamas hareketinin, Arap Baharı'na ilişkin pozisyon farklılığı nedeniyle askeri alandaki en büyük destekçisi olan "İran" ile yaşadığı gerginlik durumuyla ilgilidir. Filistin direniş, Arap Baharı olayları sonucunda bölgede ortaya çıkan kaos ortamından faydalanarak silah kaçakçılığının hız kazanmasının yanı sıra askeri üretimde kendine olan yeterliliğini arttırmak zorunda kalmıştır.

2007 yılından bu yana Hamas hareketinin yönetimindeki Gazze Şeridi, İsrail işgalinin karadan, denizden ve havadan uyguladığı ağır ablukaya rağmen silahlı direniş için uygun bir ortam oluşturmaya devam etmiştir. Öte yandan, o dönemden bu yana Batı Şeria, Filistin Otoritesi'nin başkanı Mahmud Abbas'ın önderlik ettiği El Fetih hareketi tarafından yönetilmeye devam etti ve bu da Filistin'deki bölünmüşlüğün derinleşmesine yol açmıştır. Özellikle de El Fetih hareketi, 1960'ların ortalarından beri izlediği silahlı mücadele seçeneğinden 1993 yılında Oslo Anlaşmalarının imzalanmasına kadar keyfi İsrail işgaline karşı kullandıkları yöntemlerini değiştirmiştir. El Fetih hareketi, kontrol ettiği topraklarda herhangi bir silahlı direniş faaliyetinin engellendiği İsrail işgali ile güvenlik anlaşmalarına bağlılığı ışığında artık siyasi eylem ve halk baskısı seçeneğini benimsemeye başladı.

Gazze Şeridi'ndeki silahlı Filistin direniş grupları İsrail ordusunun saldırılarına karşı beş büyük çatışmaya girmiştir: 2006'da İsrail askeri Gilad Şalit'in kaçırılmasını takip eden saldırı, 2008'de Birinci Gazze Savaşı saldırısı, 2012'de El-Kassam Tugayları Komutan Yardımcısı Ahmed El-Jaabari'nin öldürülmesinin ardından patlak veren İkinci Gazze Savaşı saldırısı, 2014'te Üçüncü Gazze Savaşı saldırısı ve 2021'de İsrail'in Mes-cid-i Aksa'ya yönelik artan saldırıları nedeniyle patlak veren "Kudüs'ün Kılıcı Operasyonu" saldırısı. Bu büyük saldırılar, savaş modelinin genellikle füze ve roketlerin karşılıklı atışmalarına odaklandığı düzinelerce çatışmayı da içermektedir. Filistin direniş her seferinde çatışmalardan daha güçlü, daha deneyimli ve İsrail ordusunun savaşının doğası hakkında daha bilgili olarak çıkmayı başarmıştır.

Öte yandan El-Kassam tarafından 7 Ekim 2023 tarihinde gerçekleştirilen Aksa Tufanı operasyonu İsrail güvenlik doktrininin temellerini aşmayı başarmıştır. Eğer “caydırıcılık gücünün güçlendirilmesinden” bahsediliyorsa, direnişin böylesine eşi benzeri görülmemiş bir saldırı gerçekleştirmeye cüret etmesi İsrail’in caydırıcılık kapasitesinin düştüğünü göstermektedir. Bir de eğer “savaşın düşman topraklarına taşınması” söz konusuysa, bu kez savaş Gazze’yi çevreleyen bölgedeki İsrail yerleşim birimlerinin 45 km’den fazla derinliğindeki işgal altındaki Filistin topraklarına taşınabilmiştir. “Düşmanın askeri güçlerini yok etme” temeline atıfta bulunulduğunda, bu kez Filistin direnişi 15’ten fazla İsrail askeri bölgesini yok etmeyi ve Gazze Şeridi’ni işgal etmek için yıllardır hazırlık yapan İsrail-Gazze Askeri Tümeni’ni çökertmeyi başardı. Aynı zamanda eğer “önleyici saldırı ve yıldırım savaşı” temelinden bahsedilecekse, İsrail işgalini ezici bir operasyonla şaşırtan ve İsrail savaş tarihine kıyasla uzun bir süre devam eden bir yıpratma savaşına dahil eden Filistin direnişidir. “Nükleer silaha sahip olma” konusuna gelince, coğrafi yakınlık ve Gazze’ye komşu İsrail yerleşim birimleri üzerindeki etkilerinden duyulan korku nedeniyle İsrail ordusunun Gazze Şeridi’ndeki Filistinli direniş gruplarıyla karşı karşıya gelmesi durumunda nispeten neredeyse tarafsız olduğu düşünülen bir silahtır.

Hamis’in Direniş Operasyonu

Hamis hareketi, İsrail işgalini kandırmayı ve istihbarat servislerini Aksa tufanı operasyonuna karşı körleştirmeyi başardı. El-Kassam Tuğayları sözcüsü Ebu Ubeyde’nin açıklamalarına göre El-Kassam, sağcı İsrail’in Mescid-i Aksa’ya yönelik saldırılarının artması nedeniyle Mayıs 2021’de İsrail işgaliyle girdiği çatışmanın ardından Aksa tufanı operasyonu için hazırlıklarını hızlandırma kararı almıştır. Öte yandan Hamis hareketi, Gazze’de yönettiği hükümet sektörlerinin büyümesine olumlu katkı sağlayan Mısır ile ekonomik anlaşmalarını güçlendirmeye devam etmekteydi. Ayrıca Katar hükümetiyle işbirliği yaparak Gazze Şeridi’nde altyapı projeleri geliştirmekle de ilgileniyordu. Bunun yanı sıra Hamis, Gazze Şeridi’ndeki yerel belediyelerin yetkilerini güçlendirerek Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleriyle dış ortaklıklar kurmaya odaklanıyordu. Diğer yandan El-Kassam Tuğayları, İslami Cihad gibi Gazze’deki bazı yerel Filistinli direniş gruplarının İsrail işgaliyle girdiği çeşitli çatışmalara doğrudan katılmaktan kaçınıyordu.

Hamis’in İsrail işgaliyle varılan dolaylı sükûnet mutabakatlarına bağlılığı ve İsrail saldırılarına karşı temkinli davranması, bir emrivaki politikasını kabul ettiği ve halkın yaşam koşullarını iyileştirmekten memnun

Filistinli direniş gruplarının kararlılığı ve en zor koşullar altında mücadeleye devam etmeleri, İsrail işgalinin hedeflerinden herhangi birine ulaşma umutlarını sona erdirmektedir.

Büyük kahramanlık ve fedakârlık sahnelerine rağmen Gazze Şeridi'ndeki insani koşullar her geçen gün daha da zorlaşıyor.

olduğu imajını yansıtıyordu. Bununla birlikte Hamas, Aksa Tufanı operasyonuna yönelik hazırlıklarını gizlemeye çalışırken, taraftarlarından ehlileştirme ve silahlı eylem için geniş seçeneklerden vazgeçme şüpheleriyle ilgili birçok eleştiri alıyordu. Pratikte, İsrail işgali büyük istihbarat başarısızlığını ve El-Kassam Tugayları operasyonunu önceden tahmin edemediğini itiraf etmiştir. İsrail işgal ordusunun başarısızlıklar dizisi, Aksa Tufanı operasyonuna cevaben Gazze Şeridi'ne karşı başlattığı savaşta bile devam etmektedir. Özellikle de İsrail işgal hükümetinin savaş için “*Hamas'ı ortadan kaldırmak*” ve askerler, yerleşimciler ile yabancı siviller dâhil olmak üzere sayıları 250'yi aşan “*İsraili esirleri kurtarmak*” gibi geniş hedefler açıkladığı bir dönem söz konusudur.

Başta ABD olmak üzere Batı güç sistemi, İsrail işgal devletini mümkün olan her yolla desteklemek için seferber oldu. Liderleri ve üst düzey siyasetçilerinden bölgeyi bizzat ziyaret etmeyen tek bir kişi bile kalmadı. ABD, işgal ordusuna ölümcül silahlar sağlamak için bir hava köprüsü kurdu ve özel tip bombalar göndermek için birçok yasayı atladi. Batı sistemi direnişi çevresinden izole etmek ve İran gibi müttefiklerini ve bölgedeki araçlarını caydırmak için diplomatik baskı turları düzenlemekten bölgeye bir Amerikan askeri uçak gemisi göndermeye kadar tüm korkutma ve ikna yöntemlerini kullandı. Ancak bu önlemler çatışmanın genişlemesini engelleyemedi. Lübnanlı Hizbullah, 2006 savaşından bu yana benzeri görülmemiş çatışmalarla İsrail işgalinin kuzey cephesini ateşledi. Yemen'deki Husi güçleri de ilk kez Bab al-Mandab Boğazı'nda deniz seyirüferini kısıtlayarak İsrail işgal devletine doğru giden gemileri hedef aldı. Ayrıca Irak'taki Hizbullah Tugayları, Irak ve Suriye'deki Amerikan askeri üslerine yönelik çok sayıda füze saldırısı gerçekleştirdi.

Genellikle, İsrail işgalinin sivilleri ve hatta hastaneler, sığınma okulları, ibadet yerleri ve diğerleri gibi savaş zamanlarında güvenli yerler olarak sınıflandırılan tesisleri hedef almada bu kadar ileri gitmesine neden olan şeyin sınırsız Batı desteği olması şaşırtıcı değildir. Bazı insan hakları merkezleri, savaşın ilk iki ayında İsrail işgal ordusu uçakları tarafından Gazze Şeridi'ne atılan bombaların hacminin 30 bin tonu aştığını tespit etmiştir. Öte yandan İsrail işgal ordusu Gazze'de savaşmak üzere 200 binden fazla askeri seferber etmiştir. İşgal ordusu ayrıca Gazze'deki kara operasyonu için yaklaşık 1.000 zırhlı araç ve tank tahsis ederken, bunların yarısından fazlası kara saldırı bölgelerinde kullanılmıştır.

Buna rağmen, İsrail'in savaş hedeflerini başarısızlığa uğratmanın anahtarı, direnişe büyük destek vermeye ve işgalin planlarını, özellikle de zorunlu göç planını reddetmeye devam eden halk desteğine bağlıdır. Buna ek olarak, Filistinli direniş gruplarının kararlılığı ve en zor koşullar altın-

da mücadeleye devam etmeleri, İsrail işgalinin hedeflerinden herhangi birine ulaşma umutlarını sona erdirmektedir. El-Kassam Tugayları başta olmak üzere Filistin direnişinin İsrail işgalinin saldırganlığına karşı koymak için çeşitli mücadele yöntemleri kullandığını belirtmek gerekmektedir. Saldırganlığa karşı koymada etkili olan en önemli direniş yöntemleri arasında şunlar yer almaktadır; şehrin altında bir şehir olarak tanımlanan direniş tünelleri şebekesi aracılığıyla manevra yapmak, güvenli iletişim ağı aracılığıyla çeşitli askeri seviyelerle liderlik iletişimini sürdürmek ve ademi-merkeziyet bir şekilde işleyen askeri medya sisteminin gücü aracılığıyla mükemmel psikolojik operasyonlar yapmak, diğer destek silahlarının müdahale olasılığını etkisiz hale getirmek için saldıran güçlerle sıfır mesafeden angajman taktiklerini kullanmak, savaşın her aşaması için en uygun silahları kullanmak ve direnişin arkasını koruyacak şekilde iç cephenin kontrolünü sürdürmek.

Büyük kahramanlık ve fedakârlık sahnelerine rağmen Gazze Şeridi'ndeki insani koşullar her geçen gün daha da zorlaşıyor. Bu makalenin yazıldığı tarih itibariyle, çoğu çocuk olmak üzere şehit sayısı 20.000'i, yaralı sayısı 50.000'i ve kayıp sayısı 10.000'i aşmıştır. Buna ek olarak, Gazze Şeridi nüfusunun yaklaşık %85'ine denk gelen yaklaşık 1,9 milyon kişi evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Ayrıca, Gazze Şeridi'ndeki kamu tesisleri ve altyapının çoğu imha edilmiş, yaklaşık 310.000 konut tamamen ya da kısmen hasar görmüştür. Tüm bu manzara karşısında İsrail işgali, verdiği bu kayıpların, füzeleri hala İsrail tanklarının arasından fırlatılan direniş rampalarının nozullarını bastıramayacağını farkındadır. Hava saldırıları, İsrail işgal güçleriyle sıfır mesafeden çatışan direniş savaşçılarının mücadelesini engelleyemeyecektir.

Genel olarak, çatışmadaki gelişmelerden Filistin direnişinin bu savaşı işgalci İsrail devleti efsanesini yıkmak ve bu işgalci varlığı yenmenin mümkün olduğunu pratik bir şekilde kanıtlamak için istediği açıkça ortaya çıkmıştır. Ayrıca Filistin direnişi, yaşananların büyüklüğü sayesinde, Filistin meselesini ulaştığı ufuksuzluk durumundan sonra küresel gündemdeki öncelikler listesine geri döndürmeyi başardı. Bu arada İsrail işgali, Filistin direnişi tarafından esir tutulan askerlerini, müzakere kapısı ve direnişin koşullarının kabulü dışında kurtaramayacağını anlamaya başladı. Katar-Mısır arabuluculuğunda, 49 gün süren saldırının ardından ve 7 gün süren ateşkes sırasında, yaklaşık 330 Filistinli kadın ve çocuğa karşılık yaklaşık 110 İsraili yerleşimcinin veya çifte vatandaşlığa sahip olanların serbest bırakıldığı bir esir takası anlaşması pratikte başarılı oldu. Bu durum, Filistinlilerin özgürlük yolunda yaptıkları tüm fedakârlıklara rağmen direnişin azmine karşılık İsrail işgalinin başarısızlığını bir kez daha ortaya koymaktadır.

Genel olarak, çatışmadaki gelişmelerden Filistin direnişinin bu savaşı işgalci İsrail devleti efsanesini yıkmak ve bu işgalci varlığı yenmenin mümkün olduğunu pratik bir şekilde kanıtlamak için istediği açıkça ortaya çıkmıştır.

Kendi ülkesinde,
kendi topraklarında yaşam
ve var oluş mücadelesi
veren Filistin Halkı!

1799

Napolyon Akka seferine çıkarken, Avrupa'daki Yahudilerin desteği almak için, Filistin bölgesinin Yahudilerin doğal hakkı olduğunu ve dağınık durumdaki Yahudilerin burada bir devlet altında toplanması gerektiği fikrini ortaya attı.

1897-
ARASI

Devlet nezde kabul görmemiş edine girme engellendi.

01

NAPOLYON VE
YAHUDİ DEVLETİ
FİKRİ

02

1. SİYONİST KONGRE
(İSVİÇRE / BASEL)

03

1897

Yahudilerin bölünmüş ve dağılmış bir topluluk olarak yaşamalarına son verilmesi, Vaad edilmiş topraklar olarak görülen Filistin bölgesinde bir Yahudi yurdu oluşturulması kararlaştırıldı.

1948

İsrail Devleti'nin Kuruluş Bildirgesi'nin ardından Arap Birliği, Filistinli Araplar adına müdahale etmeye kararı verdi. Yaklaşık 15.000 kişinin öldüğü savaş, 1949'da ateşkes anlaşmasıyla sonuçlandı. İsrail, Filistin'in %56,5'ine sahip iken savaş sonrasında %78'inde kontrol sabini oldu.

29 Kasım 1947'de Birleşmiş Milletler Filistin'in Arap devleti, Yahudi devleti ve uluslararası olarak bölünmesini öngören planı onayladı. Araplar, bölgenin %3,7'lik paya sahip olan Filistinli Yahudilere Filistin Toprakları'nı bıraktı.

ARAP - İSRAİL
SAVAŞI

09

İSRAİL
KURULUŞ
BİLDİRGESİ

08

İNGİLTERE FİLİSTİN'İ BİRLEŞTİRİLMİŞ MİLLETLERE DEVRETTİ

1948

14 Mayıs 1948'de İsrail devletinin kurulduğu ilan edildi

ARAP-İSRAİL SAVAŞI 1956 Süveyş Krizi, İsrail'in Gazze Şeridi'ni kısa süreli işgali ve Tüm Filistin Hükümeti'nin sürgüne gönderilmesiyle sonuçlandı. Daha sonra İsrail'in geri çekilmesiyle yeniden kurulsada da tüm Filistin Hükümeti, 1959 yılında Mısır tarafından tamamen terk edildi .

1956

1967

İsrail, 1967'deki Altı Gün Savaşı sırasında Batı Şeria'yı, Gazze Şeridi'ni, Golan Tepeleri'ni ve Sina Yarımadası'nı ele geçirdi. İsrail Bölgeye yayıldı. Savaş'ın en önemli sonucu İsrail Yerleşimci Politikası olarak adlandırıldığı, Batı Şeria'daki Filistinlilerin mülklerine zorla el koyduğu ve Yahudilere verdiği gasp ve hırsızlık sürecini başlattı.

10

ARAP-İSRAİL
SAVAŞI

11

ARAP-İSRAİL SAVAŞI

12

1973

6 Ekim 1973'te, çoğunluğu Mısır ve Suriye'den oluşan Arap güçlerinden oluşan bir koalisyon, Yahudilerin kutsal günü olan Yom Kippur'da İsrail'e sürpriz bir saldırı başlattı. Savaş, İsrail'in zaferiyle sonuçlandı. Ancak İsrail Sina'dan geri çekildi.

**SIYONİST
İŞGALİN
TARİHÇESİ**

1917

İngiltere'nin yurt talepleri
reddi. Yasadışı toprak
işgalleri de

1917

Büyük Britanya Dışişleri Bakanı Lord Arthur Balfour, 2 Kasım 1917 tarihinde uluslararası Siyonist hareketin liderlerinden olan Lord Rothschild'e bir mektup göndererek, Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurulması konusunda İngiliz hükümetinin destek vereceğini bildirdi.

OSMANLI
İMPERATORLUĞU
ÖNEMİ

04

İNGİLTERE'NİN
FİLİSTİN'İ İŞGALI

05

BALFOUR
DEKLARASYONU

1917

Birinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru İngiltere, Suriye'nin güneyini, bugünkü Filistin ve Ürdün Coğrafyasını işgal etti. Osmanlı'nın bölgedeki kontrolü son buldu ve Siyonist hareket tekrar girişimlere başladı.

Milletler Cemiyeti Filistin'i İngiliz
Mandası olarak kabul etti.

1922

1947

Genel Kurulunda,
Kudüs Şehir Devleti
kabul edildi. Mülk
ve nüfusun %33'ünü
darının %56,5'i verildi.

1922- 1947 ARASI

- Avrupa'dan Yahudi Göçü teşvik edildi.
- Hitler ve Nazi propagandası yapılarak kitlesel mülteci akını başlatıldı

ŞİMİŞ
RETTİ

07

BÜYÜK BRİTANYA MANDA
YÖNETİMİ ALTINDAKİ DÖNEM

06

- 1920'lerde bölgede 60.000 olan Yahudi nüfusu 650.000'e çıkarıldı.
- Yahudilerin Filistin nüfustaki payı 1917'de %8 iken, 1931'de %17'ye, 1947'de %33'e yükselmiştir.
- Toprak edinme yasağına son verilerek Yahudilere mülk edinme hakkı verildi.

Çıkarılan 4 kamulaştırma yasasıyla bu süreç hızlandırıldı

- 1920 Arazi Transferi Nizamnamesi
- 1926 Tapu Sicil Yönetmeliğinin Düzeltilmesi
- 1928 Arazi Yerleşim Yönetmeliği
- 1940 Arazi Transfer Nizamnamesi

25 yıllık süre zarfında, tüm zorlamalara ve el koymalara rağmen ülke topraklarının sadece %3,7'i satın alınabildi.

1982

Filistinli savaşçıların çoğu birkaç hafta içinde yenilgiye uğratıldı, Beyrut ele geçirildi ve Yaser Arafat FKÖ karargahını Tunus'a taşıdı.

2000- 2005

Filistin Ulusal Güvenlik Kuvvetleri ile İsrail Savunma Kuvvetleri arasında açık bir çatışmaya dönüşen şiddet olaylarının ardından 2005 yılında İsrail Başbakanı Şaron, İsraili yerleşimcilerin ve askerlerin Gazze'den çıkarılması emrini verdi. İsrail işgale resmen son verdiğini ilan etti.

Gazze topraklarından İsrail işgalindeki bölgelere roketli saldırılar yapıldığı gerekçesi ile başlatılan operasyonun iki haftalık bilançosu oldukça ağır olmuştur. Fosfor bombası ve seyreltilmiş uranyum gibi konvansiyonel olmayan silahların da kullanıldığı hava saldırılarında en az 1.436 kişi hayatını kaybetmiş, 5.400 kişi yaralanmış, 4.100 bina tamamen yıkılmış, 17.500 bina da hasar almıştır. Filistinlilerin karşı saldırılarında ise 10'u asker 13 İsrailinin hayatını kaybettiği açıklanmıştır.

ÜBUNAN SAVAŞI

13

BİRİNCİ İNTİFADA

14

İKİNCİ İNTİFADA

1987 – 1993

İlk Filistin ayaklanması, 1987 yılında artan saldırılara ve bitmek bilmeyen işgale bir yanıt olarak başladı. Nihayetinde İsrail-Filistin barış süreci, 1993 Oslo Anlaşmaları ile sonuçlandı ve FKÖ, Tunus'tan taşınarak Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde Filistin Ulusal Yönetimi'ni kurdu. 1996'da yeni seçilen İsrail hükümeti barış sürecinden geri adım attı.

2023

1967'de başlayan yerleşimci politikası ile günümüze kadar ülke topraklarının %10'u daha işgal edilmiş ve İsrail'in toplamda ülkenin %88'ine sahip duruma gelmiştir. İsrail Gazze'nin kuzeyini de ilhak ederse İsrail'in toprak kontrolü %92'ye yükselecektir.

2014

8 Temmuz 2014'te İsrail, "Koruyucu Hat Operasyonu" adını verdiği ve 51 gün üst üste devam edecek, saldırılara başladı. 8 bin askerle kara hareketi düzenleyen İsrail ile Filistinli gruplar arasında şiddetli çatışmalar yaşandı. Bu saldırılar nedeniyle Gazze'nin altyapısı ağır yara aldı. Saldırıların neticesinde, 551'i çocuk 1158 Filistinli şehit oldu. 11 binden fazla kişi yaralandı. Saldırıların sonucu 65 bin Filistinli evsiz kaldı. 7 Ekim olaylarına dek görülmüş en kapsamlı işgal girişimi bu yılda yaşandı.

DÖKME KURŞUN
OPERASYONU

Fosfor bombası ve seyreltilmiş uranyum gibi konvansiyonel olmayan silahların da kullanıldığı bir operasyon.

2008

AKSA TUFANI

16

GAZZE
KATLIAMLARI

15

7 Ekim ve İslam İşbirliği Teşkilatı

DR. MEHMET ALİ YÜKSEL

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Öğretim Üyesi

İslam dininin toplumsal düzen üzerindeki en önemli ilkelerinden biri de hiç şüphesiz “el-Müslimüne ümmetün vahidetün el-Küfrü milletün vahidetün” olarak bilinen İslam’ın bir millet, küfrün ise diğer millet olduğu inancıdır. Hazreti Peygamber sonrası Müslümanların birliği “Hulefayı Raşidin” (dört halife) dönemindeki hilafet sancağı ile sağlanmış, ardından başta kavmiyetçilik akabinde de milliyetçilik olmak üzere birçok sebepten ötürü Müslümanlar tek bir İslam Devleti altında bir araya gelememiş ve yaklaşık 1262 yıl boyunca hilafet ve saltanatın birlikte bulunduğu devletler ve imparatorluklar bu birlik misyonuna önderlik etmiştir. Ümmeti bir araya getirebilecek ya da bir öncü devlet etrafında toparlayabilecek en önemli siyasal mekanizma olan halifelik makamının yokluğu Osmanlı’nın yıkılışı sonrasında Müslümanların ortak hareket edememesinin en büyük nedeni olmuştur. 20. yüzyılın devletler arası ilişkiler sisteminde bu boşluğun yerini doldurmak, ümmetin ortak hareket edebileceği bir siyasal mekanizma oluşturmak niyeti İslam İşbirliği Teşkilatı’nın kuruluşunu tetikleyen gaye olmuştur.

İslam İşbirliği Teşkilatı’nın kuruluşu, 1969 yılında Mescid-i Aksa’nın kundaklanma girişiminin yarattığı yaygın toplumsal infiale dayanmaktadır.

İslam İşbirliği Teşkilatı’nın Ortaya Çıkışı

İslam İşbirliği Teşkilatı’nın kuruluşu, 1969 yılında Mescid-i Aksa’nın kundaklanma girişiminin yarattığı yaygın toplumsal infiale dayanmaktadır. 1967 yılında başlayan, “6 Gün Savaşı” olarak bilinen Arap-İsrail Savaşı sonrasında Müslüman kılığına giren Avusturyalı, Yahudi bir Siyo-

nist'in Mescid-i Aksa'yı yakması Müslümanlar arasında büyük bir tepkiye neden olmuştur. Dönemin Kudüs Müftüsü Emin el-Hüseyni, kundaklamayı bir "Yahudi suçu" olarak nitelendirmiş ve tüm Müslüman devlet başkanlarını bir zirve toplantısına çağırmıştır. Bu çağrıya ve toplumsal tepkiye kayıtsız kalamayan siyasi liderler uluslararası alanda daha güçlü bir tepki ortaya koyabilmek için Müslüman ülkelerin devletleriyle bir araya gelerek ortak hareket edebilecekleri bir konferans düzenlemiştir. Suudi Arabistan Kralı Faysal Bin Abdülaziz'in girişimiyle 25 Eylül 1969 tarihinde Fas'ın başkenti Rabat şehrinde 24 ülkenin katılımıyla ilk İslam Zirvesi düzenlenmiştir. Zirvede, katılımcı ülkeler arasında iş birliğini geliştirmek için kurumsal bir yapılanmaya olan ihtiyaç görülmüş ve zirveden 6 ay sonra Dışişleri Bakanları Konferansı düzenlenerek İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) resmi olarak kurulmuştur.

منظمة التعاون الإسلامي

Organisation of Islamic Cooperation
Organisation de la Coopération Islamique

İKÖ, Kudüs'ü teşkilatlanma merkezi olarak seçmiş Kudüs özgürleştirilinceye kadar Suudi Arabistan'ın Cidde şehrini geçici merkez olarak tayin etmiştir. Üye ülkeler arasında iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmek ile İslam dünyasının hak ve çıkarlarını korumak İKÖ'nün temel amacı olarak belirginleştirilirken, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel alanlarda ortak faaliyetler yürütmek, İslam ülkelerindeki sorunlara çözüm bulmak ve İslam medeniyetinin değerlerini yansıtmak da örgütün amaçları içerisinde yer almıştır.

Teşkilatın en üst karar organı, üye ülkelerin devlet başkanlarının katıldığı İslam Zirvesi Konferansı'dır. Her üç yılda bir düzenlenen bu konferansta, teşkilatın vizyonu, stratejisi ve politikaları belirlenir. Teşkilatın

41 yıl boyunca İKÖ olarak faaliyetlerini yürüten örgüt, 2011 yılında Astana'da düzenlenen 38. Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı'nda ismini İslam İşbirliği Teşkilatı olarak değiştirmiştir.

Kuruluşunun temeli, Kudüs odaklı Filistin meselesi olan İslam İşbirliği Teşkilatı yıllardır devam eden Filistin sorununa bir çözüm üretmezken, 7 Ekim’de başlayan süreçle bir kez daha hayal kırıklığı yaratmıştır.

ikinci karar organı, üye ülkelerin dışişleri bakanlarının katıldığı Dışişleri Bakanları Konseyi’dir. Her yıl düzenlenen bu konseyde, teşkilatın faaliyetleri, projeleri ve bütçesi gözden geçirilir. Teşkilatın yürütme organı ise Genel Sekreterlik organıdır. Cidde’de bulunan Genel Sekreterlik, teşkilatın idari, mali ve teknik işlerinden sorumludur. Teşkilatın bu 3 ana organı dışında ayrıca çeşitli alt organları, komiteleri, uzman grupları, bağlı kuruluşları ve bağımsız kuruluşları vardır. Bunlar arasında “İslam Kalkınma Bankası”, “İslam İşbirliği Teşkilatı İnsani Yardım Fonu”, “İslam İşbirliği Teşkilatı Bilim ve Teknoloji Komisyonu”, “İslam İşbirliği Teşkilatı İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi”, “İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü”, “İslam Tarihi, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi”, “İslam Ülkeleri Yükseköğretim Kuruluşları Birliği”, “İslam Ülkeleri Gençlik Forumu”, “İslam Ülkeleri Spor Dayanışması Federasyonu”, “İslam Ülkeleri Kadınlar Dayanışma Konseyi” gibi kurumları ön planda yer almaktadır.

41 yıl boyunca İKÖ olarak faaliyetlerini yürüten örgüt, 2011 yılında Astana’da düzenlenen 38. Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı’nda ismini İslam İşbirliği Teşkilatı olarak değiştirmiştir. Teşkilat, kurulduğu günden bu yana İslam dünyasının karşılaştığı pek çok sorunla ilgilenmiş, uluslararası toplumda İslam ülkelerinin sesi olmaya çalışmıştır. Teşkilat, Filistin meselesi, Keşmir sorunu, Afganistan krizi, Irak işgali, Suriye iç savaşı, Yemen çatışması, Arakan soykırımı, İslamofobi, terörizm, radikalizm, insan hakları, kalkınma, eğitim, sağlık, çevre, kültür, medya, bilim, teknoloji gibi konularda çeşitli girişimlerde bulunmuş, raporlar, deklarasyonlar, kararlar, planlar, programlar hazırlamış ve yürütmüştür. Teşkilat, aynı zamanda Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Afrika Birliği, Arap Birliği, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Asya İşbirliği Diyalogu gibi uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla işbirliği yapmış, ortak toplantılar, zirveler, forumlar düzenlemiştir.

Aksa Tufanı ve İsrail’in Gazze’deki Soykırımı

Aksa Tufanı, HAMAS’ın askeri kanadı olan İzzeddin El-Kassam Tugayları’nın 7 Ekim 2023 tarihinde İsrail topraklarına sızarak gerçekleştirdiği operasyona verilen isimdir. Operasyon, ilk olarak Gazze’den İsrail’e 5.000’den fazla roketin atılmasıyla başlamıştır. Ardından Kassam Tugayları Gazze Şeridi’ndeki duvarları geçerek İsrail’in yerleşim bölgelerine girmiş, üst düzey askeri ve sivil bürokratlara yönelik sıcak çatışma başlatmıştır. Operasyon sırasında 300 civarında askeri ve sivil kayıp veren İsrail’de 4000 civarında da yaralı oluşmuştur. Çok sayıda İsrail askerinin öldürüldüğü veya esir alındığı operasyonda Kassam Tugayları tarafından bazı askerî üsler de ele geçirilmiştir.

Kassam Tugayları, Aksa Tufanı operasyonunu kutsal değerlerine yönelik yapılan ihlallerine karşılık vermek için gerçekleştirdiğini açıklamıştır. Ancak yıllardır devam eden İsrail istihbarat örgütü MOSSAD'ın teknik kapasitesine yönelik şişirilmiş algı ile 7 Ekim'deki sivil kayıplarının İsrail ordusunun helikopterleri tarafından açılan ateş sonucu gerçekleştiği ortaya çıkınca, Kassam Tugayları tarafından gerçekleştirilen Aksa Tufanı operasyonunun İsrail tarafından yönlendirildiği ya da en azından buna göz yumulduğu gibi görüşlerde ortaya çıktı. Ancak İsrail ordusunun karşı atak yapması için uzun süre beklemek zorunda kalması ve kara harekatında çok yavaş ilerleyebilmesi bu görüşleri çürütmüş, Aksa Tufanı operasyonunun uzun süren bir hazırlık ve İsrail'in güvenlik zafiyeti sayesinde gerçekleştirildiği görüşü ağırlık kazanmıştır.

Çatışmalardan sonra İsrail ülke genelinde olağanüstü hâl ilan etmiş, ilk şoku atlattıktan sonra 8 Ekim gecesi itibarıyla ülke genelindeki tüm yerleşim yerlerinin ve askeri bölgelerin kontrolünü yeniden ele geçirmiş, ardından "Demir Kılıç" adını verdikleri karşı saldırıyı başlatmıştır.

Demir Kılıç operasyonu, uzun süren bir hava bombardımanı sonrasında Gazze'nin kuzeyine odaklanan kara harekatına dönüşmüştür. Bu süreçte İsrail hiçbir ayırım gözetmeksizin çoğunluğu çocuk ve kadınlardan oluşan binlerce Gazzeliyi katletmiştir. Gazze'nin kuzeyindeki 1 milyondan fazla sivil evlerini terk etmeye zorlamıştır. Okul, hastane, cami, kilise, sivil yerleşim bölgesi ayırımı yapmadan toplu bir yıkım gerçekleştirmiştir. Gazze'ye yakıt, gıda, elektrik ve su ikmalini durdurarak tüm Gazze'yi açlığa ve ölüme itmiştir. Birleşmiş Milletler dahil hiçbir uluslararası örgütün sivillere yönelik yardımına müsaade etmemiş bununla da kalmayıp bu örgüt çalışanlarına yönelik saldırılar gerçekleştirmiştir. Ele geçirilen Kassam Tugayı mensuplarına yönelik insanlık dışı muameleler İsraili sivillerin dahi tepki gösterdiği bir boyuta evrilmiştir. Gazze'nin dış dünya ile iletişimini keserek ve bölgedeki basın mensuplarına yönelik saldırılar da gerçekleştirerek yapılan katliamı saklamaya çalışsa da bölgeden gelen görüntüler katliamın ve yıkımın boyutlarını ortaya çıkarmıştır.

İsrail tarafından yürütülen toplu yıkım stratejisi sonucunda iki ay içerisinde 50.000'den fazla konut, 100'den fazla cami, okul ve hastanelerin dahil olduğu 100'den fazla kamu binası tamamen yıkılmıştır. 300.000'den fazla konut, 250'den fazla okul, 200 civarı cami ve 3 kilise de hasar görmüştür. Uygulanan abluka nedeniyle 200'e yakın okul, hastane, sağlık merkezi vb. kamusal hizmet binası da hizmet dışı kalmıştır. Tespit edildiği kadarıyla çoğunluğu çocuk ve kadınlardan oluşan 18.000'den fazla sivil Gazzeli katledilmiştir. Enkaz altında kalan ve tes-

Teşkilat her açıklamasında ve her belgesinde sıklıkla Müslümanların birliğine ve beraberliğine vurgu yapsa da teşkilata üye devletlerin mezhep ayrılıkları, dış politika tutumları, fikir ayrılıkları ile çıkar çatışmaları istenilen birlik ve beraberliğin önünde devasa bir engel oluşturmaktadır.

*Kendi sınır kapısını dahi
kullandırmayan Mısır
hükümetinin İslam İşbirliği
Teşkilatı'nda alınabilecek
somut yaptırımlara
katılmasını, destek vermesini
beklemek de imkansızdır.*

pit edilemeyenler göz önüne alındığında bu rakamın çok daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir.

İsrail'in yürüttüğü bu katliam, siyonist olmayan veya siyonistlerin etkisi altında olmayan hukuk ve strateji alanındaki uzmanlarda İsrail'in Gazze'yi insansızlaştırma politikası yürüttüğü ve yapılanların bir soykırım niteliği taşıdığı yönünde yaygın bir görüş ortaya çıkarmaktadır.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Gazze'deki Soykırım Karşısındaki Tutumu

Kuruluşunun temeli, Kudüs odaklı Filistin meselesi olan İslam İşbirliği Teşkilatı yıllardır devam eden Filistin sorununa bir çözüm üretmezken, 7 Ekim'de başlayan süreçle bir kez daha hayal kırıklığı yaratmıştır. İsrail'in 8 Ekim'de başlattığı saldırılar sonrasında acil olarak harekete geçmesi gereken teşkilat ancak 35 gün sonra, binlerce sivil kayıp ve büyük bir yıkım sonrasında toplanabilmiştir.

11 Kasım 2023 Cumartesi günü Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da, 8. kez olağanüstü olarak İslam Zirvesi düzenlenmiştir. Zirvede somut bir yaptırım kararı ya da fiili bir hareket planı ortaya konulamamıştır. Zirve sonrası sadece sözlü kınama, ateşkes çağırısı, Birleşmiş Milletler kararlarını hatırlatma, uluslararası ceza mahkemesini göreve çağırma gibi hususları içeren 31 maddelik bir sonuç bildirisi açıklanmıştır. Bildiride kullanılan üslup sert olsa da yaptırımcı bir nitelik taşımamıştır.

Bildirinin en önemli vurgusu ise giriş bölümünde yer verilen *"Filistin halkı, güvenlik ve barışa kavuşmadan ve gasp edilen tüm haklarını geri almadan, İsrail'in ve diğer hiçbir bölge ülkesinin güvenlik ve barışa kavuşamayacağı, İsrail'in işgalinin devam etmesinin bölgesel güvenlik ve istikrar ile küresel güvenlik ve barışa tehdit oluşturduğu"* ifadesi olmuştur. Bildirinin 1. maddesinde Filistin halkına karşı işlenen savaş suçları, barbarca ve vahşice işlenmiş insanlık dışı katliamlar kınanmış, 4. maddesinde de *"Tüm devletleri, işgal yetkililerinin, ordusunun ve terörist yerleşimcilerin, Filistin halkını öldürmek, evleri, okulları, cami ve kiliseleri ile tüm mallarını yok etmek için kullandığı silah ve mühimmat ihracatını derhal durdurmaya çağırıyoruz."* ifadelerine yer verilmiştir.

Sonuç bildirisinde yer verilen bu gibi maddelerin içerisinde 8. madde ve 24. madde diğerler maddelere nazaran bir nebze daha önem arz etmektedir. 8. maddede Uluslararası Ceza Mahkemesi savcısından, İsrail'in Filistin halkına karşı işlediği savaş suçları ve insanlığa karşı suçlara ilişkin soruşturmayı tamamlamasını talep edilirken, 24. maddede Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 242 (1967), 338 (1973), 497 (1981), 1515 (2003) ve 2334 (2016) sayılı geçmiş kararlarına atıfta bulunulmuş ve bu kararlar vurgulanmıştır.

Zirvede İsrail'e karşı somut ve caydırıcı tedbirlerin alınmasına yönelik görüşler dile getirilse de bölgedeki Amerikan üslerinin kullanılmaması,

diplomatik ve ekonomik ilişkilerin kesilmesi, petrol ambargosunun uygulanması, İsrail sivil havacılığının Arap hava sahasında engellenmesi gibi konularda herhangi bir karar alınmamıştır. Bu nedenle İslam Zirvesi'nden çıkan sonuç sözlü öneri, talep, kınama gibi hususları içeren etkisiz bir sonuç olmuştur.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Etkinsizlik Nedenleri

Teşkilat her açıklamasında ve her belgesinde sıklıkla Müslümanların birliğine ve beraberliğine vurgu yapsa da teşkilata üye devletlerin mezhep ayrılıkları, dış politika tutumları, fikir ayrılıkları ile çıkar çatışmaları istenilen birlik ve beraberliğin önünde devasa bir engel oluşturmaktadır. İslam İşbirliği Teşkilatı'nın somut bir güç ortaya koyamamasının nedenlerinde ise şu 3 husus ön plana çıkmaktadır;

1) Ülke iktidarlarının özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İngiltere ve Fransa ile bağımlılık derecesinde olan siyasi ve ekonomik ilişkileri

Suudi Arabistan, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Irak, Bahreyn ve Fas başta olmak üzere birçok teşkilat üyesi devlet gerek ekonomik olarak gerek siyasi olarak yabancı ülkelere bağımlı durumdadır. Petrol zengini Suudi Arabistan ve BAE'nin ticareti ve bu ticaretten elde ettiği gelirleri çoğunlukla ABD ve İngiltere kontrolünde bulunmaktadır. Ciddi siyasi gerilimler bu ülkelere ait sermaye birikime yönelik yaptırımları tetikleyebilecek ve ülkelerin sahip olduğu finansal güç bir anda sıfırlanabilecek niteliktedir.

2) İktidarı elinde bulunduran zümrelerin şahsi, siyasi ve ekonomik çıkarları

İslam ülkelerinin birçoğunda özellikle Orta Doğu ve Afrika bölgesinde, iktidarın meşruiyeti millet iradesine dayanmamaktadır. Afrika bölgesinde iktidar askeri güç ile gelirken, Arap yarımadasındaki iktidarlarda hanedan etkisi söz konusudur. İktidarda bulunan kesimlerin siyasi ikballeri, şahsi servetleri ve kişisel ilişkileri de önemli ölçüde ABD ile organik bir bağa sahiptir. İsrail'in Gazze'deki soykırımına yönelik uluslararası toplumsal tepki artarken, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın 11 Kasım 2023'deki İslam Zirvesi öncesinde İsrail Başbakanı Netanyahu'nun verdiği demeç bu durumu gözler önüne sermiştir. Netanyahu, "Arap liderlere söylüyorum, eğer çıkarlarınızı korumak istiyorsanız, tek bir şey yapmak zorundasınız: Sessiz kalın!" diyerek hem Arap liderleri aşağılamış hem de tehdit etmiştir.

Bu durumun bir başka örneği ise Mısır'ın Filistin politikasında karşımıza çıkmaktadır. Mısır'da hem şu an yönetimi elinde bulunduran Abdulfettah Sisi öncülüğündeki askeri darbe ekipleri hem geçmişte uzun yıllar iktidarda kalmış ve yine askeri darbe ürünü olan Hüsnü Mübarek yönetimi Filistin meselesinde sessiz kalmış hatta Müslümanlardan çok siyonistleri destekleyen bir tutum benimsemiştir. Bunun en büyük nedeni Mısır toplumsal yapısında önemli bir karşılığı bulunan Müslüman Kardeşler (*İhvan*) yapılanması ile Filistin'deki mücadelenin ana omurgası olan Hamas'ın birbiriyle olan yakın bağıdır. Mısır yönetimleri açısından Filistin'de kazanılacak bir zafer Hamas'ın iktidara gelmesi ile sonuçlanacak ve bu durum uzun vadede Mısır içerisinde İhvan için önemli bir destek unsuru oluşturacaktır. Bu nedenle Mısır hem İhvan'ı hem Hamas'ı terör örgütü olarak görmekte ve onlara yönelik operasyonları desteklemektedir. Sürecin bir parçası olarak da Gazze'ye uygulanan ambargoya ve ablukaya destek vermektedir. 8 Ekim'de başlayan Demir Kılıç operasyonunda yaşanan vahşete ve katliamlara rağmen Gazze ile Mısır arasındaki Refah sınır kapısının çok sınırlı bir şekilde kullandırılmasının sebebi budur. Kendi sınır kapısını dahi kullandırmayan Mısır hükümetinin İslam İşbirliği Teşkilatı'nda alınabilecek somut yaptırımlara katılmasını, destek vermesini beklemek de imkansızdır.

3) Yabancı askeri unsurların, İslam ülkelerindeki varlığının yarattığı gölge baskı

ABD'nin dünya geneline yaydığı askeri üs ağında, maalesef ki İslam ülkeleri de yer almaktadır. Özellikle Arap yarımadası önemli ölçüde ABD askerine ev sahipliği yapmaktadır. Umman'da 600, BAE'de 5000, Katar'da 13.000, Bahreyn'de 7.000, Kuveyt'te 12.000, Irak'ta 6.000, Suriye'de 800, Ürdün'de 3000, Suudi Arabistan'da 3000'den fazla Amerikan askeri ile çok sayıda askeri ekipman ve mühimmat bulunmaktadır. Bu durum ülkedeki iktidarlar üzerinde ve karar alma mekanizmalarında önemli bir baskı unsuru oluşturmaktadır. Örneğin Suudi Arabistan'da Kral'ın ölümü sonrası, çölde susuzluktan hayatını kaybeden Prens vakası yabancı askeri unsurlar ile iktidarlara gelen zümreler arasındaki ilişkiye atıf yapılan şaibeli durumlardan birisi olmuştur. Bu nedenle ülkesinde yabancı askeri unsurlara yer veren ve bunun kontrolünü sağlayamayan devletlerin o askeri unsurların aleyhinde karar verebilmesi oldukça zor görülmektedir.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Geleceği

Şu an geldiği durum itibariyle 1,6 milyar Müslümanı temsil eden 57 üye devletle İslam İşbirliği Teşkilatı uluslararası alanda üçüncü büyük

hükümetler arası örgüt konumundadır. Birleşmiş Milletler ve Bağlantısızlar Hareketi'nden sonra, kendisini teknik olarak barış ve güvenlikte önemli bir rol oynayacak kadar güçlü bir konuma yerleştirmektedir. Ancak bu kapasitesine rağmen teşkilatın fiili hareket noktasında aynı etkiye sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. Teşkilat, İslam dünyasındaki sorunlara karşı kenarda kalan bir gözlemciden öteye geçememektedir. Bu kapsamdaki sorunlarda herhangi bir caydırıcı ya da zorlayıcı bir adım atamamaktadır. Ancak, toplumu Müslüman olmayan ama Müslüman azınlıkların dahil olduğu krizlerde bazen aktif rol de üstlenmiştir. Örneğin, Müslüman azınlığın dahil olduğu Güney Tayland barış sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Benzer şekilde, 2007'den bu yana, Filipinler hükümeti ve Moro İslami Kurtuluş Cephesi ile birlikte üçlü Mindanao barış sürecinin merkezinde yer almıştır. Bu çabalar İslam İşbirliği Teşkilatı'na bir miktar meşruiyet sağlamıştır, fakat İslam ülkeleri arasında yer alan herhangi bir devletin gayrimüslim bir devletle olan sorunlarında fiili adım atamaması teşkilatı önemsiz hale getirmektedir. İslam İşbirliği Teşkilatı'nın önem verilen, somut çözümler ortaya koyabilen, aktif, caydırıcı ve zorlayıcı bir yapı konumuna gelmesi için üye ülkelerin şu hususlarda kararlı ve samimi adımlar atması kaçınılmaz bir gereklilik arz etmektedir;

- 1) Üye ülkelerde iktidarın millet egemenliğine dayanması,
- 2) Üye ülkelerin, özellikle finans alanı başta olmak üzere ekonomik alanda gayrimüslim ülkelerdeki ekonomik bağımlılığını azaltacak ve birbirleri ile bağıntı artıracak etkin ve sıkı iş birliğinin sağlanması,
- 3) Üye ülkelerde yabancı askeri üs varlığının sonlandırılması,
- 4) Üye ülkeler arasında ortak bir askeri müdahale birimi kurulması.

Sosyolojik olarak bir yapının belirli aşamalardan sonra ulaştığı en kritik nokta “*var olma*” noktasıdır. İslam İşbirliği Teşkilatı da şuan bu durumdadır. Üye ülkeler gerekli adımları atarsa teşkilat var olacak, atmazsa varlıklarının bir anlamı kalmayacaktır. Bu kapsamda değinilen yukarıdaki 4 hususta müspet gelişmeler sağlanmadıkça teşkilatın sembolik bir yapı olarak devam edeceğini ve her geçen gün önem kaybederek tabeladan öteye geçemeyeceğini söylemek mümkündür.

Bir Sempozyumun Serencamı: Vefatının 40. Yılında Necip Fazıl Kısakürek Sempozyumu

PROF. DR. ABDULVAHAP ÖZSOY

Atatürk Üniversitesi Öğretim Üyesi

Her bilimsel, kültürel ve sosyal faaliyet aslında bir yolculuğa çıkmak gibidir. Araplar yolculuğu ifade etmek için sefer kelimesini tercih etmişlerdir. Sefer kelimesinin kök anlamı yüzdeki örtüyü kaldırmak demektir. Yolculuklarda da insanlar yüzlerindeki örtüleri, maskeleri kaldırmak durumundadır. Çünkü özellikle eski çağlardaki yolculuklar bir insanı bütün yönleriyle tanımaya da imkân tanıyacak derecede zorluklarla doludur. Hele bir de yolculuk çöl ortamında gerçekleşiyorsa zorluklar katlanarak artacaktır.

Yollarda beklenmedik birçok tehlike söz konusudur. Bir taraftan yağmur, fırtına, soğuk/sıcak gibi tabiat olayları, diğer taraftan yırtıcı hayvanlar, zehirli haşerat ve eşkiyaların baskınları gibi muhtemel sıkıntılar kimi zaman işin içinden çıkılmaz bir hal almakta ve birlikte yolculuğa çıkmış insanlar, tabir yerindeyse, kader birliği yapmak zorunda kalmaktadır. Böylesi hayat-memat meselesinin ortaya çıktığı zamanlarda ise insanlar kendi öz karakterlerini gizleyemezler. Bu sebeple yine Araplar “evvel refîk ba'de't-tarîk” demişlerdir. Yani yola çıkmadan önce yol arkadaşlarını iyi seçmek gerekir. Bizler de -Rabbimize hamd olsun- bu hayat yolculuğunda çok güzel refiklerle müşerref olduk. Bu sebeple onlarla çıkacağımız her türlü yolculuk teklifini bir emir telakki etmekteyiz.

*Her faaliyeti bir yolculuk
olarak kabul edebiliriz.
Uzun yolculuklarda iyi bir
planlama, yeterli bir lojistik
ve sağlam, güvenilir yol
arkadaşları gerekmektedir.
Bizim de hamdolsun yol
arkadaşlarımız sağlam
olduğu için diğer hususların
izini sürmeye başladık.*

Sempozyum Yolculuğumuz

Cihannüma derneğimizin her yıl mefkuremizin önder şahsiyetlerini anmak amacıyla tertip ettiği sempozyumlardan ikincisi Üstad Necip Fazıl Kısakürek üzerine planlanmıştı. Programın icra edileceği yer ise Kahramanmaraş olarak belirlenmiş, ancak ilahi irade buna izin vermemişti. Bunun üzerine kıymetli başkanım, kendisiyle yol yürümekten şeref duyduğum Rıza Yorulmaz ağabeyim bu görevi Erzurum'un yerine getirmesi teklifiyle bizlere geldiğinde, bizlere olan güvenleri ve bizi refik olarak bu yolculukta seçmiş olmasının bahtiyarlığı ile hemen işe koyulduk.

Başta da ifade ettiğim üzere her faaliyeti bir yolculuk olarak kabul edebiliriz. Uzun yolculuklarda iyi bir planlama, yeterli bir lojistik ve sağlık, güvenilir yol arkadaşları gerekmektedir. Bizim de hamdolsun yol arkadaşlarımız sağlam olduğu için diğer hususların izini sürmeye başladık. Genel başkanımızın Erzurum'u teşrifleri ve Valiliğimiz, Büyükşehir Belediyemiz, Atatürk Üniversitemiz, Yakutiye ve Palandöken belediyelerimizle imzaladığımız protokoller neticesinde fiili olarak bismillah demiş olduk. Kalan süremiz bir sempozyumu sağlıklı bir şekilde tertip etmek için oldukça sınırlı idi. Ancak emanet ağır, yol uzun olsa da bizim Erbakan hocamızdan öğrendiğimiz bitmek bilmeyen bir azmimiz vardı.

Erzurum olarak bizim en büyük avantajlarımızdan biri bu davaya ömürlerini feda etmiş olan Teoman Kümbet başkanımın, ağabeyimin bizlerin ellerinden tutuyor olmasıdır. Bu vesile ile Teoman Kümbet ağabeyim olmasaydı bu yükü nasıl kaldıracamıza dair bir öngöründe bulunmamın mümkün olmadığını ifade etmek isterim. Rabbim ömrünü bu davaya vermiş, hiçbir dünyalık amaç gütmeyen Teoman Kümbet ağabeyim gibi büyüklerimizin yüzü suyu hürmetine bizlere de alan açmaktadır, bu konuda hiçbir şüphem yoktur. Rabbim sa'yelerini meşkur etsin, bizlere de onların yüzünü yere eğdirmeme azmi, gayreti, feraseti ve basiretini nasip eylesin! Amin.

Çok Kıymetli Destekler Gördük

Dedik ya emanet ağır, yol uzun, zaman kısa...Bu itibarla ilk önce Cihannüma Erzurum İl Yönetimimizle seri toplantılar yaparak görev dağılımlarını gerçekleştirdik. Sıklıkla toplanarak gelinen süreçleri takip ettik, paydaş kurumlarımızla irtibat halinde programın sağlıklı olarak icrası için en ayrıntılı ihtimaller üzerine istişareler yaptık. Bu süreçte Rabbimizin yardımını açık ve seçik olarak gördüğümüzü ifade etmem gerekir zira va'di var Allah azze ve celle'nin dinine yardım eden kullarına mutlaka yardım edecektir... Erzurum tarihinde, en azından benim bildiğim 40 yıllık bölümünde görülmedik evsafı bir valimiz Erzurum'a tayin

Programın aslında Kahramanmaraş'ta planlandığını ifade etmiştim. Ancak ilahi taktir asrın felaketi ile ülkemizi imtihan ettiğinde bundan en çok etkilene illerin başında geliyordu bu kahraman beldemiz.

Bu yazı belki sıra dışı bir sempozyum yazısı oldu. Ancak kuru akademik bir bilgi aktarımından ziyade yapılan faaliyetin duygu ve emek boyutunu ön plana çıkartmanın daha isabetli olacağını düşündüğümden böyle bir yazı kaleme aldığımı ifade etmek isterim.

edildi. Kıymetli Mustafa Çiftçi valimiz Erzurum'a atanınca desteğini anbean ensemizde hissettiğimiz muhterem ağabeyim Rıza Yorulmaz sabah namazı vakti bilgilendirmiş ve hemen irtibata geçmemizi emretmişti, emre imtisalde acele ettik ve Rıza ağabeyinin dediğinden daha nitelikli bir ağabeyimizle müşerref olduğumuzu gördük. Allah kendilerinden razı olsun, bu programın icrasında verdiği maddi destek dışında sadece bakışlarıyla bile içimizi ısıtan samimiyeti azmimizi perçinledi. İnşallah Erzurum'da daha nice güzel hizmetlere imza atacağından şüphemiz yoktur. Yine bu süreçte Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğü görevine getirilen ve tanıdıkça daha çok değerini anladığımız Yakup Yıldız hocam da Allah'ın bize verdiği diğer bir lütuf olarak zikredilmelidir.

Diğer taraftan Büyükşehir belediye başkanımızın desteği ve özellikle Kültür Daire başkanı Ergün Ergin ağabeyimizin özverili gayretleri zikre değerdi. En önemli destekçimizin Atatürk Üniversitesi olduğunu ifade etmek isterim. Atatürk üniversitemizin desteği olmadan bu programı icra etmemiz mümkün olmazdı. Başta muhterem rektörümüz olmak üzere bizzat sürecin koordinesinde yer alan Doç. Dr. Sinan Atılğan hocama da teşekkürü borç bilirim.

Bu süreçte bizimle yol yürümek istemeyen bazı kurumların olduğuna değinmek gerekir. Bu durumda gayet makul olarak karşılanmalıdır, herkes kendi layıkıyla yol yürür. Biraz sempozyumla ilgili girişi uzatmış oldum. Ancak bunları ifade etmeden geçmenin doğru olmayacağını düşündüm.

Sempozyum organizesinde bizden önce bu yolculuğu alınlarının akıyla tamamlayan Diyarbakır ekibini de anmadan geçmek olmaz. Başta Erzurum'un medar-ı iftihar Burak Kazan reis olmak üzere Prof. Dr. Yılmaz Demirhan, Doç. Dr. Nurettin Menteş hocalarıma çalışmalarını yerinde görmek ve destek olmak için ta Erzurum'a kadar geldikleri için çok teşekkür ediyorum. Genel merkezden sürekli irtibatta olduğumuz düzenleme kurulumuzun emekleri çok büyük, onlara da tek tek teşekkür etmek istiyorum. Başta Prof. Dr. Salih Keskin hocamdan bahsetmek gerekir. O kadar idari ve akademik yoğunluğuna rağmen başımızın sıkıştığı, bunaldığımız anda elimizde el verip kimi zaman kahrımızı da çeken muhterem hocama, kıymetli dostuma şükranlarımız arz ediyorum. Genel merkez yönetim kurulu üyemiz Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Olgun kardeşimi de anmamak olmaz. O da programın her aşamasında yanımızda oldu ve elinden gelen desteği bize sağladı, Allah razı olsun.

Programın aslında Kahramanmaraş'ta planlandığını ifade etmiştim. Ancak ilahi taktir asrın felaketi ile ülkemizi imtihan ettiğinde bundan en çok etkilene illerin başında geliyordu bu kahraman beldemiz. Rabbim depremde şehit olan kardeşlerimize gani gani rahmet eylesin! Progra-

mın Kahramanmaraş'ta planlanması önemli bir aşama kaydetmişti, bu emeği de anmak gerekir. Çünkü başta Doç. Dr. Mustafa Edip Çelik hocam bu emeği birebir Erzurum'a aktarma kadirşinaslığını gösterdiler. Bu vesile ile Kahramanmaraş Cihannüma ekibine de teşekkür etmek istiyorum.

Sempozyum düzenlemek birçok muhtemel aksaklıkla karşı karşıya olmayı göze almak demektir. Çünkü içinde insanın olduğu her faaliyette, insanın serapa eksikliklerle malul olmasından olayı birtakım aksaklıkların olması tabiidir. Ancak iyi bir strateji, sağlıklı bir planlama ve sağlam bir ekip bu aksaklıkları en aza indirgeme potansiyeline sahiptir. Hamdolsun bizim de minimum aksaklıkla programı icra ettiğimizi söyleyebilirim. Aldığımız geri dönüşlerin de bu çerçevede bizi haklı çıkardığını görmekteyiz. Bu noktada programın en önemli ayağının uygulama aşaması olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Program gününden önce yapılan provalardan itibaren desteğini bizden esirgemeyen TÜGVA başkanımız Muhammed Faruk Kömeç ve genç yoldaşlarına, Erzurum'da Müslüman genç deyince her birinin gelişiminde mutlaka dokunuşları olan, il sekreterimiz Mikail Usta, yönetimimizde yer alan Abdullah Koşapınar, Dr. Fikrullah Çakmak, Dr. Orhan Yılmaz, Genç Ensar başkanı ve kıymetli öğrencim Veysel Demir, Yunus Özgelen, Bahadır Bahar gibi tanımakla, hocaları olmakla şeref duyduğum çağımızın Musab b. Umeyrlerine de emeklerinden dolayı minnettar olduğumu ifade etmek isterim. Bu faaliyetin görünen yüzünün bir kısmına değindim, bunların dışında Cihannüma il yönetim kurulu üyesi arkadaşlarımızın hepsi ve bölge koordinatörümüz herkesin hocası İsmail Bağrıyanık ağabeyim ellerinden gelen desteği eksik etmediler. Rabbim ahiret azığı eylesin!

Sempozyuma bildiri göndererek katkı sağlayan kıymetli araştırmacılarımızı da unutmamak

gerekir. Zira onlar olmasaydı zaten bu faaliyet gerçekleşmedi. Ülkenin dört bir tarafından Erzurum'u teşrif eden muhterem katılımcılarımıza da teker teker minnettar olduğumu ifade etmeliyim.

Bu yazı belki sıra dışı bir sempozyum yazısı oldu. Ancak kuru akademik bir bilgi aktarımından ziyade yapılan faaliyetin duygu ve emek boyutunu ön plana çıkartmanın daha isabetli olacağını düşündüğümünden böyle bir yazı kaleme aldığımı ifade etmek isterim.

Son olarak bilirsiniz sahneye ast solistler çıkar veya Nef'i'nin berceste mısrasında ifade ettiği gibi;

Geldimse ne ola ben şuara bezmine ahir?

Adet budur ahirde gelir bezme ekâbir.

Yani şairler meclisine, kervanına en son ben geldimse ne olmuş yani? Adet budur, meclise büyükler sonradan gelir.

Evet sempozyumumuza değer verip bütün yoğunluğuna rağmen bizleri kırmayan kurucu genel başkanımız, muhterem ağabeyimiz Milli Eğitim Bakanı'mız Prof. Dr. Yusuf Tekin'e hürmetlerimizi arz etmek istiyorum. Rabbim yardımcısı olsun, yüklendiği emanet büyük, düşman güçlü, Fuzûlî'nin dediği gibi;

Dost bî-pervâ felek bî-rahm devrân bî-sükûn,

Derd çok hem-derd yok düşman kavî tâlî' zebûn.

Yani; dost umursamaz, felek acımasız, dünya karışık. Dert çok, dert ortağı yok, düşman güçlü, talihim ise âciz.

Onun böylesi bir vasatta, aldığı bu ağır yükü hakkıyla taşıyacağından şüphemiz yoktur.

Rabbim sa'yu gayretimizi rızasına muvafık işlere yönlendirsin! Amin...

Her Yahudi Siyonist midir?

DOÇ. DR. ELДАР HASANOĞLU

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi

Siyonizm, 19. yüzyılda Yahudiler arasında ortaya çıkan ideoloji ve milliyetçi akımdır. Siyonizm'in hedefi, Filistin topraklarında başkenti Kudüs olan egemen bir Yahudi devleti inşa etmek ve dünyanın dört bir yanına dağılmış Yahudileri bu devletin çatısı altında toplamaktır. Avrupa'da 19. yüzyılın başında R. Yehuda Alkalay, R. Zevi Hirş Kalisher gibi bazı hahamlar vaazlarında bu hedefi vurgulamışlardır. Kısa zaman içerisinde bir ideolojiye dönüşen bu söylemler zamanla tabanda yaygınlaşmıştır. Zaman içerisinde bu ideoloji içerisinde oluşan akımları ifade etmek için Siyonizm kavramının başına dini, kültürel, siyasi, liberal, sol vs. vasıflar eklenerek kullanılmıştır.

Fikrî ve sosyal bir akım olarak Siyonizm, 19. yüzyılın ürünü olsa da köklerini Yahudi tarihinden ve teolojisinden alır. Kelime Siyon sözcüğünden türemiştir. Siyon, Yahudi kutsal metinlerinde Kudüs'ün isimlerinden biri olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla bu akım Siyonculuk yani Kudüsçülük, Kudüs davası anlamına gelir. Siyonizm'e göre Filistin toprakları Yahudilere atalarının mirasıdır ve bu yüzden bu toprakların meşru varisleri kendileridir. Siyonizm kelimesinin kavramsallaştırılması 19. yüzyılın sonlarına tekabül eder. Bu kelime bir kavram olarak ilk defa 1890'da Avusturyalı Yahudi yazar Nathan Birnbaum'un makalesinde yer almış ve devam eden süreçte Yahudi ideologların ve sıradan halk kitlelerinin sahip çıkmasıyla yaygınlık kazanmıştır.

Siyonizm'in hedefi, Filistin topraklarında başkenti Kudüs olan egemen bir Yahudi devleti inşa etmek ve dünyanın dört bir yanına dağılmış Yahudileri bu devletin çatısı altında toplamaktır.

Siyonizm Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurmayı hedeflemiştir. O sırada Osmanlı devletinin elinde olan bu bölgede Yahudiler pek kalabalık olmadıkları için onların demografik üstünlüğünün sağlanması gerekiyordu. Bunun için dünyanın dört bir yanında yaşayan Yahudilerin buraya gelmesi planlanmıştır. Bu nedenle, her ne kadar kendileri seküler bir yaşamı benimsemiş olsalar da Siyonist liderler geniş halk kitlesine hitap edebilmek ve onları motive edebilmek için dini doktrinlere başvurmuşlardır. Bu bağlamda, toplu göçü organize etmek amacıyla aliya kavramı kullanılmıştır. Bu kavram yükseliş anlamına gelir. Dini inanışlarına göre Filistin toprakları (*Eretz Yisrael*) kutsal sayılırdı ve burada yaşamak insanın manevi açıdan yükselmesini sağlıyordu. Buna dayanarak Siyonistler, Yahudilerin kutsal topraklara geldiklerinde manevi olarak yükselip yüce dereceye erişeceğine yönelik propaganda yapmışlardır. Neticede, 1880'lerden itibaren başta Hibbat Ziyon (*Siyon Aşkısı*) grubu olmak üzere Bilu, Esra, Bene Berit gibi çeşitli grupların koordinasyonunda Filistin topraklarına aliya ismi verilen örgütlü göçler başlamıştır.

Yahudilerin Siyonizmi Benimsemesi

Ortaya çıktığı zamanlarda Yahudilerin Siyonizm'e farklı şekilde yaklaşmışlardır. Bu görüşler ilk başta sadece küçük bir seküler kesim tarafından benimsenmiş, pek çok dindar/Haredi Yahudi ona karşı çıkmış veya mesafeli durmuşlardır. Ancak zamanla bu tutum değişmiştir. II. Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanya'sında yaşanan Yahudi Soykırımı'ndan (*Holokost*) nihai olarak kurtulmak söylemi ve 1948'de İsrail Devleti'nin kurulması, devam eden süreçte sergilediği genişleme başarısı dolayısıyla Siyonizm'e muhalefet zamanla zayıflamış ve farklı kesimler destek göstermeye başlamışlardır. Başta bu ideolojiye yakın olmayanların bir kısmı giderek Siyonist olmuş, yine bir kısım Siyonizm karşıtları ise aktif muhalefetten vazgeçerek harekete karşı sadece mesafeli duruş benimsemişlerdir. Özetle, Siyonizm elde ettiği kazanımları kullanarak kendi aleyhinde olanları büyük ölçüde pasifleştirebilmiştir.

Yahudi dini metinlerindeki doktrinleri çağın ruhunu esas alarak modern bakış açısıyla yorumlamasıyla Siyonist ideolojiden ayrılan ve seküler tabanın desteğini alan Reformist mezhebi liderleri başlangıçta Siyonizm'e karşı olmuşlardır. Onlar, Yahudilerin yaşadıkları ülkelerdeki yerli halklar ile eşit haklar, özgürlük ve demokratik değerlerde buluşmaları bakımından bu ideolojiyi reddetmişlerdir. Ancak I. Dünya Savaşı sırasında bu yaklaşımları değişmiştir. Reformist çizgide olan Amerika Yahudi Komitesi 1918'e kadar anti-Siyonist yaklaşımda olmuş, bu tarihten sonra ise Siyonizm'i desteklemediğini ama ona karşı da olmadığını

Dini inanışlarına göre Filistin toprakları (Eretz Yisrael) kutsal sayılırdı ve burada yaşamak insanın manevi açıdan yükselmesini sağlıyordu. Buna dayanarak Siyonistler, Yahudilerin kutsal topraklara geldiklerinde manevi olarak yükselip yüce dereceye erişeceğine yönelik propaganda yapmışlardır.

Yahudiler arasında Siyonizm'e karşı çıkış dindarlar arasında özellikle güçlü olmuştur. Yaklaşık iki bin yıllık geleneğe muhalif olması dolayısıyla dindar Yahudiler Siyonizm'e karşı çıkmış ve bidat olduğu gerekçesiyle onu şiddetle eleştirmişlerdir.

deklare etmiştir. Reformist Hahamlar Merkez Konseyi kuruluşu 1937'de Siyonizm'e yaklaşımının nötr olduğunu resmi olarak açıklamıştır.

Mezhep doktrinleri dolayısıyla İsrail'in dünyadaki tüm Yahudilerin anayurdu olduğu yaklaşımını kabul etmese de Amerika Yahudi Komitesi 1948'de İsrail Devleti'nin kuruluşunu desteklemiş ve burada kalıcı ofis açan ilk Amerikalı Yahudi kuruluş olmuştur. Yine, 1967'deki Altı Gün Savaşı'ndan itibaren İsrail Devleti'ni savunmuş ve Batı'daki politik mahfillerde İsrail'i boykot edenlere karşı diplomatik mücadele vermiştir. Günümüzde Amerika Yahudi Komitesi liderlerinin Antisemitizm ile mücadele programları yönettiği göz önüne alındığında, bu hareketin Siyonist değerleri savunduğu ifade edilebilir.

Sosyalist Komünist dünya görüşüne mensup Yahudiler arasında da Siyonizm karşıtları bulunmuştur. 1962-1980 yıllarında çıkardıkları Matzpen/Pusula isimli aylık dergileri dolayısıyla Matzpen Grubu diye isimlendirilen bu görüş İsrail toplumu içerisinde 1967'deki Doğu Kudüs'ün işgaline karşı çıkmasıyla bilinmiştir. 1980'lerde ise mensuplarının sol kampa ait farklı oluşumlar ve kuruluşlara geçmesi dolayısıyla Matzpen Grubu fiili olarak gözden kaybolmuştur. Hareketin eski mensupları 1995'te Daam İşçi Partisi'ni kurmuştur. Yahudi Arap birlikteliğini savunan Daam, İsrail'deki sol görüşlülere kendi eksenine çekememiş ve seçim barajının düşük olmasına rağmen girdiği seçimlerde Knesset'e girememiştir.

“Siyonistler Tanrıdan Rol Çalıyor!”

Yahudiler arasında Siyonizm'e karşı çıkış dindarlar arasında özellikle güçlü olmuştur. Yaklaşık iki bin yıllık geleneğe muhalif olması dolayısıyla dindar Yahudiler Siyonizm'e karşı çıkmış ve bidat olduğu gerekçesiyle onu şiddetle eleştirmişlerdir. Siyonistlerin tüm Yahudileri kutsal topraklarda toplayıp İsrail Devleti'ni kurmaları ve zor kullanarak genişleme çabaları dindarlar açısından kabul edilmesi imkânsız gelişmelerdi. Onlar sürgünün ilahi kader planının parçası olduğuna, zamanı gelince ilahi kurtarıcının gelip devleti kuracağına inanıyor ve bu yüzden Siyonistlerin Tanrı'dan rol çaldığını düşünüyorlardı. Dindarların bu yaklaşımı temel dini kaynaklarda Şaloş ha-Şvuot (*Üç Yemin*) düsturuna dayanmaktadır. Bu düstura göre Yahudiler kutsal topraklara zor kullanarak dönmeyecek, aralarında yaşadıkları milletlere karşı ayaklanmayacak ve uluslar üzerinde cebir kullanıp otorite kurmayacaklardır.

Dindarlar, Tanrı'ya karşı yükümlü oldukları bu düstura asırlar boyunca uydukları halde Siyonistlerin bu ahdi kırdıkları inancıyla onlara karşı çıktıkları gibi İsrail Devleti'ni de meşru kabul etmemişlerdir. Ancak bu tavır zamanla değişmiştir. Dindarlardan bazıları Siyonist görüş-

leri benimsemiş, Dini Siyonizm diye isimlendirilen akımda kendilerine yer bulmuşlardır. Bazıları ise Siyonizm karşıtlığından vazgeçmiş ve nötr bakışı benimsemişlerdir. Bunların yanı sıra, günümüzde dindar Yahudiler içerisinde dini gerekçeler ileri sürerek Siyonizm'e ve İsrail devletine karşı çıkanlar hâlâ mevcuttur. Bu muhalif kitle irili ufaklı pek çok küçük cemaatler ve gruplara bölünse de Neturey Karta, Satmar Hasidileri, Lev Tahor gibi gruplar öne çıkan topluluklardır.

“Yahudilik Siyonizmden Farklı mı?”

Neturey Karta grubu Yahudilik ile Siyonizm'in birbirinden farklı olduğunu savunur. Dini kaynaklardan alınan bu tabir Aramice olup sözlükte Şehrin Muhafızları anlamına gelmektedir. Agudat Yisrael olarak isimlendirilen ve kuruluşu sırasında Siyonizm karşıtı olan hareketten 1938'de koparak kurulan Neturey Karta ilk başta Hevrat ha-Hayim diye adlandırılmıştır. Günümüzde Kudüs'ün Mea Şearim semtinde ve Kudüs'e yaklaşık 20 km mesafede Beyt Şemeş'te topluluk şeklinde yaşarlar. Liderleri grubun mensuplarının sayı listesini tutmadıklarını belirtmişlerdir. Kıyafetleri ile dikkat çeken Neturey Karta müntesipleri, İsrail'in varlığını reddetmekte ve dünyanın çeşitli yerlerinde İsrail karşıtı gösteriler düzenlemekte veya katılım sağlamaktadırlar.

New York'ta 2001'de Siyonizm Karşıtı Gerçek Tevrat Yahudileri ismiyle kurumsallaşan Satmar Hasidiler, Yahudilerin tamamının Siyonist olmadığını savunur ve faaliyetlerini özellikle Amerika'da yoğunlaştırıp halkı ve siyasileri etkilemeye çalışır. Siyonizm'in Yahudi dinine ve geleneğine zıt olduğuna insanları ikna etmeye çalışan bu grubun, İsrail karşıtı organizasyonların düzenlenmesinde yer yer Neturey Karta grubu ile birlikte hareket ettiği bilinmektedir.

Temiz Kalp anlamına gelen Lev Tahor grubu, 1988'de Kudüs'te kurulmuştur. Grubun mensupları çoğunlukla dindarlığa yönelen eski ordu mensupları ve seküler kişilerdir. Grubun yönetimi kuruluşundan 2 sene sonra ABD'ye taşınmış, 10 sene burada kaldıktan sonra yeniden İsrail'e dönse de burada tutunamayınca 2003'te Kanada'ya taşınmıştır. Yine 10 sene sonra Guatemala, Meksika, Bosna ve Karadağ'da bulunmuştur. Katı köktendinci yaklaşımları dolayısıyla medyada Yahudi Talibanı diye de nitelenen Lev Tahor grubu, buldukları ülkelerde asayiş tehdit eden bazı davranışları dolayısıyla haberlere konu olmuştur.

Özetle, sayıları az olsa da Yahudilerin arasında Siyonizm karşıtları bulunmaktadır. Bunlardan bazılarının argümanları dini mahiyetteyken bazılarınıninki seküler mahiyettedir. İrili ufaklı bu gruplar şeklinde örgütlenen bu görüşteki insanlar kendilerini saklamamakta, açıktan Siyonizm karşıtı faaliyetlerde bulunmakta, gösteriler düzenleyerek veya basın yoluyla görüşlerini yaymaya çalışmaktadır. Buna binaen, günümüzde Siyonizm'in tüm Yahudileri temsil etmediği ifade edilebilir.

Türkiye-Arap Dünyası İlişkileri: Yüz Yılda Ne Değişti?

PROF. DR. AHMET UYSAL

ORSAM Başkanı

Yedi denizin ve üç kıtanın buluştuğu Ortadoğu, Türklerin yabancı olduğu bir bölge değildir. İşin gerçeği Abbasiler zamanında topluca İslam giren Türkler, hızlı bir şekilde bölgeye, özellikle Irak, Suriye ve Mısır'a yerleşmişlerdir. Abbasi ordusu içinde etkili oldukları gibi Abbasiler zayıflamaya başlayınca Anadolu'dan önce Mısır'da 935 yılında Akşitler Devleti'ni bile kurmuşlardır. Aynı dönemde, Abbasiler yönetimindeki Türk orduları önce Haçlılara, daha sonra da Moğollara karşı önemli savaşlar vermiştir. Suriye ve Mısır arasındaki bölgeyi kontrol eden Türk Memlûklü Devleti'ni de unutmamak lazımdır.

Osmanlı İmparatorluğu ise bölgeyi birleştirerek Batı sömürmesine karşı korumuş ve diğer dinlere de saygı içinde 400 yıl Türkler, Araplar ve Kürtlerin birlikte yaşamasını sağlamıştır. Haçlı seferlerinden bu yana bölgeye yönelik hevesleri bitmeyen Batılılar, tekrar geldiklerinde bölgeden kovulmuşlardır. 1270'te Fransızlar, 1500'lerde Portekiz ve İspanyollar, 1700'lerin sonunda Fransız Napolyon bölgeden defedilmiştir. Ancak 100 yıl sonra tekrar gelerek 1. Dünya Savaşı'nda bölgeyi istila etmişlerdir. Savaş esnasında ve öncesinde (*Şerif Hüseyin ve etrafındaki küçük azınlık hariç*) Araplar ve Kürtler, Osmanlı'nın yanında durmuşlardır. Bu süreçte Sünniler kadar, Şiiiler de Osmanlı ile ortak hareket etmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu ise bölgeyi birleştirerek Batı sömürmesine karşı korumuş ve diğer dinlere de saygı içinde 400 yıl Türkler, Araplar ve Kürtlerin birlikte yaşamasını sağlamıştır.

“Arap Ülkeleri Bağımsız Olsalar Türkiye ile Birleşirler”

1. Dünya Savaşı kaybedilince Batılılar Süveyş kanalı başta olmak üzere tekrar Ortadoğu'daki ticaret yollarına ve yeni keşfedilen petrol kaynaklarına hakim olmuşlardır. Savaştan sonra işgal altındaki İstanbul'da toplanan Osmanlı Parlamentosu, Misak-ı Milli ilan ederek hem Balfur Deklarasyonu'na hem de Sykes-Picot Anlaşması'na cevap vererek bölgede sömürüye karşı olduğunu ilan etmiştir. 1919-22 arasında Anadolu'da olduğu gibi Mısır, Suriye, Irak, Filistin ve Hindistan'da Batı sömürmesine karşı bağımsızlık mücadeleleri ve dayanışma devam etmekteydi. Kurtuluş Savaşı'na Hindistan'dan ve Arap halklarından destek geldiğini unutmamalıyım.

Aslında bu bağımsızlık mücadeleleri birleştirilebilseydi Batılı sömürgeciler bölgeden toptan atılabilirdi ama olmadı. Türk halkı savaşlardan yorulduğu için Kurtuluş Savaşı'nı yöneten elitler Lozan'a razı oldular. Aslında Misak-ı Milli'de gizli olan ve birkaç kez Mustafa Kemal'in ve İsmet Paşa'nın tekrarladığı “Arap ülkeleri bağımsız olsalar Türkiye ile birleşirler” fikri sonraya kalmış ve sonra unutulmuştur. Lozan anlaşmasıyla Türkiye Cumhuriyeti yönünü Batı'ya dönmüş, Arap dünyasıyla ilgisi azalmıştır. Çünkü Batılılar, bölgedeki çıkarları gereği bu yakınlaşmayı tehlikeli görüyorlardı ki bu anlayış bugüne kadar devam etmiştir.

Mustafa Kemal'in, Hatay'ın geri alınmasında uyguladığı siyaset 2. Dünya Savaşı'nda sömürgeciler birbirini mahvettiği için bütün Ortadoğu'ya uygulanarak, bölgede birlik sağlanabilirdi ama ömrü vefa etmedi. Soğuk Savaş ortamında Türkiye ABD'ye bel bağladığı için Batı çerçevesinden pek çıkamadı. İsrail'i tanınması ve Arapları ihmal etmesinin sebebi de budur. Ancak, Kıbrıs Operasyonu ve Petrol Ambargosu, Türkiye'ye Ortadoğu'da dostlar ve müttefikler edinmenin önemini tekrar göstermiştir. Demokratik yönetimler kalkınma ve istihdamı büyütme için uğraştıkları oranda Ortadoğu'dan ucuz enerji almaya ve yatırımcı aramaya, ihracat için pazar bulmaya çalışırken Arap Dünyası'na yönelmişlerdir.

Ortadoğu'ya Özel Önem Verilmiştir

Soğuk Savaş döneminde Komünizm'in yayılmasına karşı İran ve Irak gibi bazı Arap ülkeleriyle hareket eden Türkiye, bölgenin en temel sorunu olan İsrail'e karşı gerekli tepkiyi koymamıştır. 1980'lerde Turgut Özal, Ortadoğu'ya özel önem vermiştir. Örneğin, o dönemde Türk şirketlerinin Libya'da aldığı ihaleler güçlü Türk inşaat sek-

Lozan anlaşmasıyla Türkiye Cumhuriyeti yönünü Batı'ya dönmüş, Arap dünyasıyla ilgisi azalmıştır. Çünkü Batılılar, bölgedeki çıkarları gereği bu yakınlaşmayı tehlikeli görüyorlardı ki bu anlayış bugüne kadar devam etmiştir.

2000’li yılların en önemli olayı ise 11 Eylül Saldırıları ve Irak ve Afganistan’ın işgali olmuştur. Her iki gelişme de hem küresel dengeleri hem de Türkiye’yi etkilemiştir.

törünün gelişmesine zemin oluşturmuştur. Aynı dönemde Irak ile yapılan dış ticaret de oldukça gelişmiştir. Aslında 1990’larda Soğuk Savaş döneminin sona ermesi sonrasında Ortadoğu’yu ve Türkiye’yi etkileyen gelişme Körfez Savaşı ile Saddam’ın pasifize edilmesidir. Yeni dönem Orta Asya’ya olduğu kadar Ortadoğu’ya açılmak için ciddi fırsatlar sunsa da Türkiye’nin terör belası ve siyasi ve ekonomik istikrarsızlık sonucu içe kapanması liderlik potansiyelinin heba olmasına yol açmıştır. Saddam’a uygulanan ambargolar da Güneydoğu ekonomimizi sarsarak terörü güçlendirmiştir.

2000’li yılların en önemli olayı ise 11 Eylül Saldırıları ve Irak ve Afganistan’ın işgali olmuştur. Her iki gelişme de hem küresel dengeleri hem de Türkiye’yi etkilemiştir. Irak’ın işgali Ortadoğu’da istikrarsızlığı başlatan bir süreç olmuştur. Aynı dönemde, Türkiye’de başa gelen AK Parti de Ortadoğu ile ilişkileri geliştirmeye özel önem vermiştir. Ekonomik ve siyasi olarak bölgeye açılmaya başlamış, Suriye, Ürdün, Irak, Körfez Bölgesi, Libya ve Mısır ile ilişkilerde ciddi gelişme görülmüştür. Aynı dönemde Irak’ta ciddi bir istikrarsızlık hakim olmuştur.

2011 yılında patlak veren Arap Baharı isyanları ile de Ortadoğu yeni bir karışıklık sürecine girmiştir. Aslında halkın demokrasi talepleriyle başlayan süreç, daha sonra küresel ve bölgesel güçlerin müdahalesiyle eskiye dön(dür)ülmüştür. Ayrıca, Türkiye de Arap halklarının yanında yer alsa da gücü, büyük darbe iç savaş ve mezhep çatışmaları sürecini durdurmaya yetmemiştir. Ancak, Suriye ve Libya’da kendisine yönelik zararı sınırlandırarak müdahalelerde bulunmuştur. Bu kaos süreci hala Yemen, Sudan ve Filistin’de devam etmektedir.

Osmanlı’nın yıkılması ve Cumhuriyetin kurulmasından 100 yıl sonra Ortadoğu, önce işgal ve sömürü yaşamıştır. II. Dünya Savaşı’ndan sonra da geniş çaplı bağımsızlık mücadelesine sahne olmuştur. Bunların en önemlileri Cezayir bağımsızlık mücadelesi ve Filistin direnişidir. Cemal Abdunnasır’ın askeri darbe ile karışık bağımsızlık mücadelesi modeli, Suriye’den Yemen’e Irak’tan Cezayir’e kadar uygulanmış bölgeyi zayıf bırakan bir gelenek haline gelmiştir. Gerçek bağımsızlık yerine ülkeleri geri bıraktığı için bu militarist modeli Batı da desteklemiştir. Türkiye de benzer şekilde nerdeyse her 10 yılda askeri darbelerle dizginlendiği için çok ilerleyememiştir. İlginç bir şekilde Türkiye’de asker güdümlü yönetimler İsrail’e meylederken, demokratik yönetimler Arap ülkeleriyle ilişkileri geliştirmeyi tercih etmiştir.

Arap Baharı ile ortaya çıkan demokrasi talebinin ilk turu kaos ve yıkımla sonuçlansa da halkların demokrasi, kalkınma ve bağımsızlık talebi devam etmektedir. Diğer taraftan bazı Arap ülkeleri de İran ile yaşadıkları gerginliğin çözümünü İsrail ile normalleşerek çözmeye yönelmiştir. İran'ın girdiği Yemen, Irak ve Suriye mücadelelerin bölgeyi zayıflattığı için İsrail'in işine yaradığı açıktır. Gazze krizi ayrıca İsrail'in normal bir komşu olamayacağını, yönetimler onunla normalleşse de halkların bu işgal devletini kabul etmeyeceğini ortaya çıkarmıştır. Diğer taraftan, bu krizle Arap ve İslam dünyasının parçalı yapısının temel sorun görülmeye başlamadığı ve güçlü Türkiye'nin birleştirici ve lider rolünün önemini vurguladığı görülmektedir. Bir sanayi, turizm ve ticaret ülkesi olarak Türkiye Ortadoğu'nun istikrarından istifade ettiği için bölgenin istikrarı, kalkınması ve demokratikleşmesini desteklemeye devam edecektir.

İlginç bir şekilde Türkiye'de asker güdümlü yönetimler İsrail'e meylederken, demokratik yönetimler Arap ülkeleriyle ilişkileri geliştirmeyi tercih etmiştir.

Sinemada Siyonist Etki ve Filistin

ABDÜLHAMİT GÜLER

Yönetmen

Sinemanın gücünü yakın tarih ve günümüz okumasında ortaya koyacak çok sayıda delil var. Bunun en bariz örneklerini Hollywood eliyle oluşturulan ve tür haline gelen “Holokost filmleri” başlığında görüyoruz. İkinci Dünya Savaşı sırasında yaşanan ve Nazilerin Yahudileri katlettiği planlı eylemleri ifade eden Holokost kavramı, sinema endüstrisinin merkezi konumundaki Hollywood’da yapılan filmlerle yerini sağlamlaştırdı. Sağlamlaştırdı diyoruz. Çünkü 1950’lerden beri o kadar çok film yapıldı ki bununla ilgili, o kadar çok Oscar ödülü dağıtıldı ki tavsiye film listelerinde bile eksik olmaz. Mutlaka Holokost filmleri vardır.

Holokost filmleri, Yahudilerin Naziler eliyle zulme maruz kaldığını anlatıyor. Tarihi gerçeklerle ne oranda uyduğu, katledilen insan sayısı gibi konularla ilgili çeşitli iddialar olsa da ortada bir dram olduğu gerçek. Ve bunu tasvip etmenin imkanı yok. Zulüm vardı, kınanmalı ve ders alınmalı. Ders alma meselesi öylesine yanlış işledi ki Filistin’de 75 yıldır yaşananlar ve son olarak Gazze’de haftalardır devam eden soykırım karşısında psikolojik bir altyapının oluşturulduğunu anlıyoruz. Neredeyse her yıl bir Holokost filmi yapılıyor ve dünya kamuoyu, insanlık tarihinin en büyük dramını Yahudilerin yaşadığına inanıyor.

Kritik nokta buradan sonra ortaya çıkıyor: “En büyük dramı yaşayan Yahudiler bugün ne yaparlarsa haklıdır. Zira onlar da çok büyük sıkıntılar çekmiştir.” Böylesi saçma bir şey olabilir mi? Maalesef onlarca yıldır de-

Neredeyse her yıl bir Holokost filmi yapılıyor ve dünya kamuoyu, insanlık tarihinin en büyük dramını Yahudilerin yaşadığına inanıyor.

vam eden işgal, zulüm ve soykırımı karşı Batı dünyasının sessizliği bunun yaşandığını gösteriyor.

Holokost sinemasına karşı Filistin meselesindeki gerçekleri anlatan ve dünya çapında bilinen kaç film var? Sorunun cevabı iç acıtır. Zira iki elin parmaklarını zor bulur. Üstelik hiçbiri “Schindler’in Listesi” (Yönetmen Steven Spielberg) kadar ünlü değildir. Ya “Piyaniist” (Yönetmen Roman Polanski)... O da çok bilinir. “Hayat Güzeldir” (Yönetmen Roberto Benigni) de İtalyan yapımı olmasına rağmen Oscar’da büyük iltifat gördü.

Holokost Film Endüstrisi

Holokost film endüstrisinin başlangıcı 1946 yılına dayanır. Orson Welles’in “The Stranger” filmi, İkinci Dünya Savaşındaki toplama kamplarının fikir babalarından birinin savaş sonrası aranma sürecini ve devamında yaşananları anlatıyor. Bu tarihten sonra en azından yıl aşırı bir film yapılır. Onlarca film söz konusu. Büyük yapımlar ve bilinenlerden bahsediyoruz. 1946’dan 2023’e kadar geçen 77 yıl, tam da Filistin işgalinin genişlediği yıllara tekabül ediyor. Bütün dünya Holokost filmleri etkisiyle bir ruh halinde cendereye sıkıştırılırken, Filistin yavaş yavaş işgal edildi. 20. yüzyıl ve sonrasında en büyük propaganda ve kitle iletişim aracı olan sinemanın gücünü anlatacak böyle çok az örnek var.

İsrail kağıt üstünde 1948’de kurulmadan önce başlayan Holokost film endüstrisi hala devam ediyor. Hollywood’da sürekli “Yahudi Soykırımı” temalı filmler yapılıyor. Yapılmaya da devam edecek. Çünkü sinemanın gücünün farkındalar. Zaten bu gücü oluşturan ve şekillendirenler de kendileri... Sanayi Devrimi sonrası oluşan ekonomik sistemi de sonrasındaki piyasa araçlarını da Yahudiler oluşturdu. Bunu herkes bilir zaten. Çünkü Yahudiler için bir yerlerde kalıcı olmak imkansız gibi bir şeydir. Tarih boyunca sürülmüşlerdir. Ve sürenleri, zulmedenler, hiçbir zaman Müslümanlar olmamıştır. İşte bu kadim sürgün gerçeği sebebiyle Yahudilik, yola çıktığında da yanında götürebileceği sistem oluşturmak zorundaydı. Borsa, sanal para akışı, tahvil, vs. Bütün bunlar sizce ne işe yarıyor?

Sinemanın Gücüne İnanmalıyız

Neyse... Meselemiz ekonomik okuma değil ama sinemanın varlığı, gelişimi ve sonrasını da bu zemin üzerine değerlendirmek gerek. Kimin, nasıl ortaya çıkardığı, kendi için nasıl kurguladığı, nasıl kullandığı bizi ilgilendirmiyor. Araç, araçtır. Aracı nasıl kullanırsanız öyle şekil alır. Aracın kendisi kutsal ya da ayrıcalıklı değildir. Kullanım amacı ve sonuçları önemlidir. Sinemaya da bu açıdan yaklaşım gereken kıymeti vermek gerek. Verilmezse sonuç ortada. 75 yıldır yaşanan şey yaşanmaya devam eder.

Bütün dünya Holokost filmleri etkisiyle bir ruh halinde cendereye sıkıştırılırken, Filistin yavaş yavaş işgal edildi. 20. yüzyıl ve sonrasında en büyük propaganda ve kitle iletişim aracı olan sinemanın gücünü anlatacak böyle çok az örnek var.

Özellikle Müslüman toplumlarda sinemaya yatırım, sinema sanatına önem ve güven çok düşük. Bunun müsebbibi olarak sinemanın kendisini ya da üreticilerin kullanım şekillerini görmek büyük yanlış.

Sadece siyonizm etkisi değil mesele. Küresel her güç sinemayı kendi amacı, faydası doğrultusunda kullanıyor. Batı'nın temsil ettiği zihin yapısının dışında kalan toplumlarda sinema arzu edilen seviyeye gelmiyor. Özellikle Müslüman toplumlarda sinemaya yatırım, sinema sanatına önem ve güven çok düşük. Bunun müsebbibi olarak sinemanın kendisini ya da üreticilerin kullanım şekillerini görmek büyük yanlış.

Müslüman coğrafyaların kapital sorunu yok. Körfez sermayesi, Orta Asya'da yeraltı zenginlikleri, finans sorununu ortadan kaldırıyor. Avrupa Film Fonu var (*Euroimage*). ABD'de birçok fon var. Ancak Türk ülkelerinin, Arap ülkelerinin ya da ortak kültüre sahip coğrafyaların fonları yok. Olanlar da kısıtlı ve etkisiz. Zenginlikte parmakla gösterilen, çölün ortasında ultra lüks ortamlarda yaşayanların sinemaya önem vermemek için dile getirdikleri bahaneler malumunuz. Hiçbiri geçerli değil. Daha doğrusu, dile gelen mazeretlerin tamamı için çözüm yolları mevcut.

Finans alanında olduğu gibi sinema alanında da siyonist etki ciddi tehlike arz ediyor. Zira insanları manipüle eden en güçlü araçlardan birinden söz ediyoruz. Bunun için finans kaynaklarının yönlendirilmesi, sektör bileşenlerinin buluşturulması, ödül mekanizmasının oluşturulması ve prestij sahibi haline getirilmesi gerekiyor.

Festivaller ciddi işlev görüyor bu konuda. Hem sinemacıları buluşturuyor hem fonlara yön veriyor hem de ödül mekanizması işletiliyor. Böylece bir enerji oluşturuluyor. Daha çok film çekilmesinin yolu açılıyor. Daha çok film çekilince tecrübe artıyor. Tecrübe arttıkça nitelik yükseliyor. Nitelik yükseldikçe etki coğrafyası genişliyor. Etki coğrafyası genişledikçe bir enerji oluşuyor. Bu döngü böylece devam ediyor.

İzleyici bu formülde ciddi role sahip. Yapılan her şeyin muhatabına ulaşması lazım. İzleyici de filmlerini bu hassasiyet ile seçmeli. Filmler vizyona girdiğinde izlenmeme endişesi yaşamamalı. 88 milyonluk ülkenin en azından yüzde 20'lik kısmı ciddi sinema izleyicisi olmalı. Çünkü filmler izlendikçe kar edecek ve daha çok film çekilecek. Daha çok film çekildikçe tecrübe artacak, nitelik yükselecek, enerji oluşacak.

Sinema sektörlerinin etkileşimi ve işbirliğinin çoğalması da mühim. Tablo net... Sinemanın endüstriyel olarak güçlenmesi mühim. Bunun yanında elbette nitelik gelişmeli. Bunlar birbirinden bağımsız şeyler değil. Son olarak Filistin konulu bazı filmlerden bahsedelim... Mutlaka izleyin...

- Limon Ağacı
- 3000 Gece
- Kutsal Direniş
- Burası Cennet Olmalı
- Vaat Edilen Cennet
- 200 Metre
- Ömer
- Celile'de Düğün
- Kudüs'te Bir Ev
- Filistin'e Veda

Filistinliler Toprak mı Sattı?

DR. İBRAHİM MEKKİ

Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi

Eski Çağ Filistin'i

Sam bölgesinin güney sahilinde eski çağlardan beri Araplar, Yebûsiler, Kenâniler, Ârâmiler, Rumlar ve İsrailoğulları yaşıyordu. Yahudiler ise M.Ö. 587 yılında Babil İmparatoru II. Nebukadnezzar, tarafından Filistin'den Irak'a sürgün edilmişti. Daha sonra M.Ö. 539 yılında İran kralı II. Kiros, Yahudilerin Filistin'e dönmelerine müsaade etmişti. M.Ö. 63 yılında ise Romalılar, Filistin'i işgal ettiler. M. 70 yılında gelindiğinde Süleyman Heykeli'ni yıktılar ve Yahudilerin Filistin'e ve özellikle mukaddes kabul ettikleri şehre girmelerini yasakladılar. Böylece Filistin Yahudilerden arındırılarak 6-7 asır boyunca bir Rum-Arap-Hristiyan memleketi olarak kalmaya devam etti.

İslam Fethi

Hicri 11, Miladi 632 yılında Hz. Muhammed (S.A.V), Filistin'in fethi için sahabeden Üsâme bin Zeyd komutanlığında bir ordu hazırlamıştı. Ancak Resulullah'ın vefatı ve Riddet savaşları yüzünden bu fetih biraz gecikti. Daha sonra 15/636 yılında Hz. Ömer döneminde sahabeden Ebû Ubeyde bin Cerrah komutanlığında 6 aylık bir kuşatmadan sonra Filistin fethedildi. O tarihten 1. Dünya Savaşı'na kadarki bu 12 asırlık dönem, haçlı seferleri ve Moğol istilasını sayılmazsa Filistin'in yaşadığı en uzun barış, istikrar ve huzur dönemidir.

Osmanlı devleti, Filistin'in sadece alt yapısı ile değil; eğitimi, kültürü ve hayat kalitesiyle de ilgilendi. İstanbul'da hayat kalitesi neyse Kudüs'te de aynı düzeye getirmeye çalışmıştı.

Haçlı ve Moğol Dönemi

Avrupa'dan gelen Hristiyan savaşçılar Filistin'i (1099-1187) yaklaşık bir asır işgal altında tuttu. Uzun yıllar süren hazırlıklardan sonra Eyyûbiler, Şam sahilini ve Kudüs şehrini 584/1187 yılında haçlılardan arındırdılar. Bir asır geçmeden Orta Asya'dan İslam memleketlerine saldıran Moğollar, (1260-1300) Filistin'e iki büyük hamle yaptı. Müslümanlar bu iki hamleye karşı savaşmışlardı. Ancak Memlukler Mısır'dan hareket edip Moğolları Ayni Calut Savaşı'nda savurmuşlardı. Yahudiler ise bu savaşa müdahil olmamışlardı. Zaten o dönemlerde Filistin'de Yahudiler yaşamıyordu.

Osmanlı Filistin'i

Yavuz Sultan Selim, 1516 yılında Mercidâbık Savaşı'yla Filistin'i Osmanlı hakimiyeti altına aldı. Mescid-i Aksa'nın en önemli tadilatı ve Kudüs surlarının onarımını Osmanlı döneminde yapılmıştı. O dönemde çok sayıda cami, kilise, ayazma, medrese, tekke, türbe, aşevi, hastane, yetimhane ve oralara finans sağlayacak vakıflar kurulmuştu. Limanlar onarım genişletilmişti. Karayolları, demir yolları döşenmişti. Osmanlı devleti, Filistin'in sadece alt yapısı ile değil; eğitimi, kültürü ve hayat kalitesiyle de ilgilendi. İstanbul'da hayat kalitesi neyse Kudüs'te de aynı düzeye getirmeye çalışmıştı.

Filistin'de Yahudi Var mıydı?

Osmanlı hakimiyetine yeni giren Kudüs Mutasarrıflığında 16. yüzyılın bir kısmını kapsayan 970/1562 tarihli 342 no'lu Tapu Tahrir Defteri'nde hiçbir Yahudi'nin adına kayıtlı ev, dükkan, arsa ya da bahçeye rastlanmamaktadır. Öyle ki Silvân'daki Yahudi mezarlığı bile, Musevilere kiralanmış Müslümanlara ait bir vakıf toprağıdır.

1838 yılında hassa topraklarının büyük bir kısmı özel mülke dönüştü. Dolayısıyla yabancı Yahudiler, Filistin'de toprak satın alma fırsatını bulmuştu. Ancak Filistin ahalisi, Yahudilere gayrimenkul satmamışlardır. Kavalalıların Şam bölgesinden çekildikten sonra Avrupa ülkeleri, Osmanlı'daki azınlıkları himaye etme yarışına girdiler. Fransa Katoliklerin, Rusya Ortodoksların, İngiltere ise Protestan ve Yahudilerin hamisi haline gelmişlerdi. Bu diplomatik himaye yüzünden bir sürü Yahudi Filistin'e meşru ve gayri meşru bir şekilde yerleşmiş. Ancak yine de Yahudiler nüfus olarak azınlık kalmışlardır. Öte yandan Yahudilikteki "Aliyah" kavramı yani "Arz-ı Mev'ud'a geri dönüş" doktrini ve bunun devamı olan Siyonizm Hareketi, Filistin topraklarını hedef aldı. Bu şekilde Filistin toprakları, Avrupa-Yahudi ittifakıyla karşı karşıya bırakılmak durumunda kalmıştı.

Osmanlı hakimiyetine yeni giren Kudüs Mutasarrıflığında 16. yüzyılın bir kısmını kapsayan 970/1562 tarihli 342 no'lu Tapu Tahrir Defteri'nde hiçbir Yahudi'nin adına kayıtlı ev, dükkan, arsa ya da bahçeye rastlanmamaktadır.

Osmanlı devleti, 1897 yılında İsviçre Basel kentinde toplanan ilk Siyonizm kongresinden çok daha önce Filistin’de Yahudi emellerini fark edip buna karşı bir takım önlem almıştı.

1858 Arazi Kanunnamesi

Osmanlı devleti, 1897 yılında İsviçre Basel kentinde toplanan ilk Siyonizm kongresinden çok daha önce Filistin’de Yahudi emellerini fark edip buna karşı bir takım önlem almıştı. Bu önlemlerin en önemlisi Arazi tür ve statüler ile ilgili çıkarılan kanunlardır. 1858 yılında çıkan Arazi Kanunnamesi bu kanunların en önemlisi idi. Bu kanunnameye göre Arazi beş türe ayrılmıştı. Türüne göre satışa yasaklar koyuldu. Birinci tür Miri Araziler yani devlet arazileridir. Arazi Kanunnâmesinde geçen “*Sabanın girdiği her toprak devlettir.*” fıkrasına istinaden şehir, köy ya da kasaba dışındaki topraklar genelde devlet arazisidir. Bu tür arazinin sahibi devlet olduğu için ancak devlet satışa çıkarabilmektedir. İkincisi ise Vakıf Arazileridir. Bu arazilerde vakfeden şahıs Allah rızasına vakfettiği için bu arazinin sahibi o şahıs değil artık, Allah’tır. Böylece vakıf arazisini ne şahıs ne devlet ne de vakfın mütevellî heyeti satamaz. Devlet ise vakıf arazilerini korumakla mükelleftir. Üçüncü arazi türü ise Metrûk Araziler sıfatını haizdir. Otlak, odun toplamak gibi kamu yararına mahsustur. Bu arazinin sahibi bölge halkı olduğu için satması kimsenin hakkı değildir. Devlet yine kamu yararına tahsis edilen arazileri de korumaktan sorumludur. Dördüncü arazi türü Mevât Arazidir. Adından anlaşıldığı gibi kayalık, bataklık ya da çöl gibi ölü topraklardır. Böylesi toprağa kimse talip olamadığı gibi satıcısı da yoktur. Beşinci tür ise Özel Mülk Arazileridir. İşte bu tür arazileri sadece sahibi olan gerçek ya da tüzel kişi satma hakkına sahiptir. Ancak Osmanlı devleti, özellikle Kudüs Mutasarrıflığında her türlü gayrimenkulün yabancı Yahudilere satılmasını yasaklamıştı.

Yahudilere Toprak Satıldı mı?

Kanuna aykırı olarak bir toprak, mesken ya da dükkan yabancı bir Yahudi’ye satılmışsa, o zaman devlet o gayrimenkulü müsadere edip aynı fiyata bir Müslüman vatandaşa tekrar satılmasını sağlar. Osmanlı arşiv belgelerinde bu yasak ile ilgili rastlanan en eski kayıt 1846 yılına aittir (A.MKT.MHM.2.10) Bu kayda göre Kudüs’te Yahudi ve ecnebinin mülk ve arazi satın almaları açık bir şekilde yasaklanmıştı.

Siyasal Siyonizm

Dini Siyonizm hareketinden sonra 1896 yılında Macar asıllı Yahudi gazeteci Theodor Herzl, “*Yahudi Devleti*” (*Judenstaat*) adlı kitabını yayınladı. Hemen ardından 1897 yılında İsviçre’nin Basel kentinde düzenlenen bir kongrede Dünya Siyonist Teşkilatı, kuruldu. Theodor Herzl, bu teşkilatın başkanı seçildi. 1901 ve 1902 yıllarında Herzl, Sultan II. Abdülhamid ile iki kere görüşebildi. Bu görüşmelerin ikincisinde, Sultan II. Abdülhamid’e, devletin Düyun-i Umumiyesinin tamamen silinmesi

karşılığında Arz-ı Filistin'i kendilerine satmasını teklif etti. Sultan II. Abdülhamid, bu teklifi reddetti. Sonraki yıl Filistin'de sadece yabancı Yahudilere değil Osmanlı tebaası Musevilere bile arazi satışını tamamen yasakladı (BEO.2159.161871).

İkinci Meşrutiyet ve Filistin

Elindeki devasa sermaye ile Siyonizm hareketi, Filistin'i Osmanlı'dan satın almayı teklif etti. Ancak Sultan II. Abdulhamit kesinlikle bu teklifi reddetti. Padişahın 1909'da tahttan indirilmesinden sonra "İttihat ve Terakki Cemiyeti" Filistin'de yapılan bazı satışlara göz yummuştur. Çoğu 19. yüzyılda hile, rüşvet ve sahtekarlıkla yapılan satışlardan kaynaklanan Yahudi yerleşim merkezlerinin sayısı 22, tasarruflarında olan arazi miktarı yaklaşık 219 bin dönüm ve kırsal nüfusları ise 5.210 olarak tespit edilmiştir. Filistin'in toplam yüzölçümünün hemen hemen 30 bin kilometre kare, yani yaklaşık olarak 30 milyon dönüm olduğu düşünülürse, 19. yüzyılın bitiminde Yahudilerin elindeki 219 bin dönümlük toprak, tüm yüz ölçüm ancak % 0.73'ten ibarettir. Yani Filistin Osmanlı devrinde satılmamıştır. Ancak Filistin 1916 yılında, birinci dünya savaşını kaybeden Osmanlı hakimiyetinden İngiliz mandası altına girdikten sonra, arazi kayıpları başladı. İngilizler devlet, vakıf ve metruk arazilerinin büyük bir kısmını Yahudilere vermişlerdir. İngiliz işgali sırasında Irgun, Haganah ve Avraham Stern'in kurduğu Lehi Yahudi terör örgütlerinin Filistinlilere karşı başlattıkları katliamlar, İsrail devleti kurulunca daha kanlı bir şekilde devam etmişti. Öyle ki Filistin halkının büyük bir kısmı komşu ülkelere sığınmıştı ve hala mülteci olarak Suriye, Lübnan ve Ürdün'de yaşamaktadırlar. Eğer Filistinliler söylenildiği gibi topraklarını satmış olsalardı, ne Gazze ve Batı Şeria'da mülteci kamplarında ne de komşu ülkelerde Filistinli mültecilerin fakir ve sefil durumdaki yaşadıklarını göremezdik.

Osmanlı devleti, özellikle Kudüs Mutasarrıflığında her türlü gayrimenkulün yabancı Yahudilere satılmasını yasaklamıştı.

AHI-SOY 2023 Kırşehir Sağlık Okuryazarlığı Çalıştayı

DR. HÜSEYİN İLTER

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Öğretim Üyesi

İnsanoğlunun varoluşundan bugüne kadar sağlık alanında ihtiyaçlar doğrultusunda çeşitli gelişmeler yaşanmış ve yaşanmaya devam etmektedir. Geçmişten günümüze birçok hastalığın tedavisi bulunmuş, birçoğunun ise ilerleyişinin önüne geçilmiş ya da yavaşlatılmıştır. Bireylerin, hayatlarını sağlıklı olarak sürdürebilmeleri için hastalık süreçlerinde uygun şekilde sağlık bilgisine ulaşmaları, anlamaları ve bu bilgiye uygun davranabilmeleri önem kazanmış, bu alanda yapılan çalışmalarla da “sağlık okuryazarlığı” kavramı ortaya çıkmıştır.

“Sağlık okuryazarlığı; bireylerin iyi sağlık halinin sürdürülmesi ve geliştirilmesi amacıyla doğru bilgiye erişmek, anlamak ve kullanmak için gerekli olan bilişsel-sosyal beceri kapasitesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, sağlık alanında hizmet sunum kalitesinin artırılmasına, maliyetlerin azaltılmasına ve toplum sağlığının iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Bir toplumda Sağlık Okuryazarlığı yetersiz ise;

- Gereksiz hastane masrafları ile sağlık harcamalarının artmasına,
- Koruyucu sağlık hizmetlerinin kullanımının azalmasına, toplum sağlığının bozulmasına,
- Kronik hastalıkların (böbrek hastalıkları, akciğer hastalıkları, şeker hastalığı, romatizmal hastalıklar, depresyon vs.) yönetiminde güçlüklerle,

*“Sağlık okuryazarlığı;
bireylerin iyi sağlık
halinin sürdürülmesi ve
geliştirilmesi amacıyla
doğru bilgiye erişmek,
anlamak ve kullanmak için
gerekli olan bilişsel-sosyal
beceri kapasitesi” şeklinde
tanımlanmaktadır.*

- Tedaviye uyumun azalmasına,
- Yanlış ilaç kullanımına bağlı antibiyotik direncinin artmasına,
- Sağlık hizmetlerine başvurunun artmasına,
- Hastane yatış sürelerinin uzamasına,
- Gereksiz tetkik yaptırma oranlarının artmasına,
- Gereksiz acil servis kullanımlarının artmasına,
- Gereksiz işgücü kayıplarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Sağlık Okuryazarlığının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının; sağlık alanında hizmet sunum kalitesinin artırılmasına, maliyetlerin azaltılmasına ve toplum sağlığının iyileştirilmesine katkı sağlayacağı bilinmektedir.

Bir toplumda Sağlık Okuryazarlığının gelişmiş olması;

- Koruyucu sağlık hizmetlerinin yeterince kullanılmasına ve çoğu hastalığın oluşmadan önlenmesine,
- Tarama testlerinin kullanılmasına, kanserlerin erken teşhisine ve ilerlemesinin durdurulmasına ve buna bağlı ölümlerin azalmasına,
- Hangi bilgiye nasıl ulaşacağını bilen kişinin; internet, sosyal medya veya basında her söylenen ya da yazılanı dikkate almamasına ve sağlığını tehlikeye atacak uygulamalara yönelmemesine,
- Hangi sağlık tesisine, hangi hekime başvurması gerektiğinin bilinmesiyle birlikte sağlık hizmetine binen yükün azalmasına, acillerin gereksiz kullanımının önüne geçilmesine, işgücü kaybının önlenmesine, sağlık maliyetlerinin azalmasına,
- Reçeteleri okumayı, ilaçları kullanmayı bilen toplumda yanlış ilaç kullanımına bağlı sağlık riskleri azalmasına ve antibiyotik direnci gelişiminin önlenmesine,
- Sağlığın ekonomiye getirdiği yükün azalmasına, kaynakların başka alanlara veya toplum refahının gelişmesine aktarılmasına olanak sağlamaktadır.

Çalıştay Kırşehir’de Gerçekleştirildi

Sağlıkta Okuryazarlık bilincine katkıda bulunmak amacıyla, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ile Cihannüma Dayanışma ve İşbirliği Derneği uhdesinde, Kırşehir Valiliği, Dünya Sağlık Örgütü, Gazi Üniversitesi, Sağlık ve Medeniyet Derneği’nin katkıları ile 17-18 Kasım 2023 tarihinde “AHI-SOY 2023 Kırşehir Sağlık Okuryazarlığı Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir.

Sağlık Okuryazarlığının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının; sağlık alanında hizmet sunum kalitesinin artırılmasına, maliyetlerin azaltılmasına ve toplum sağlığının iyileştirilmesine katkı sağlayacağı bilinmektedir.

Birçok çalıştaydan farklı olarak, üniversite öğrencilerinin de katıldığı bu çalışma grubunda; sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin konuya dair fikir ve önerileri ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Koruyucu sağlık hizmetlerinin ön plana çıkarılmasında son derece kritik bir öneme sahip olan Sağlık Okuryazarlığı konusundaki akademik alanda oluşan bilgi birikiminin, alanda çalışan uzman deneyimleri ile birleştirilerek ilgili sorunların tartışıldığı “AHI-SOY 2023 Kırşehir Sağlık Okuryazarlığı Çalıştayı” ülkemizin değişik bölgelerinden 150’ye yakın akademisyen, alan uzmanı ve öğrencinin katılımı ile tamamlanmıştır. Çalıştayda benzer çalışmalardan farklı olarak Nevşehir, Kayseri, Sivas ve Aksaray illerindeki üniversitelerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin katılımı ile özel bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

Çalıştayın açılış bölümünde Organizasyon Komitesi adına Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali GÜNEŞ, Sağlık ve Medeniyet Derneği adına Prof. Dr. Özkan ÜNAL, Cihannuma Dayanışma ve İşbirliği Derneği adına Genel Başkan Yardımcısı Dr. Yusuf EREN, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdür Yardımcısı Dr. Köksal HAMZAOĞLU, Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ofisi Başkanı Batyr BERDYKLYCHEV, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Mustafa Kasım KARAHOCAGİL, Kırşehir Valisi Sayın Hidayar Mete BUHARA konuşmalarını gerçekleştirmişlerdir. Açılış konuşmalarında tüm konuşmacılar tarafından, İsrail’in Filistin vatandaşlarına yönelik 07 Ekim 2023 tarihinde başlattığı insanlık tarihinin en büyük soykırımlarından birisi olan “Gazze Soykırımı”na değinilerek tüm ulusal ve uluslararası taraflar bu vahşetin durdurulmasına yönelik çağrıda bulunulmuştur.

Açılış konuşmaları sonrası Prof. Dr. Ali GÜNEŞ moderatörlüğünde gerçekleştirilen panelde Prof. Dr. Orhan KOÇAK “Örnek Saha Çalışmalarının Sonuçları”, Gazi Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Seçil ÖZKAN “Sağlık Davranışı Değişiminde Sağlık Okuryazarlığının Rolü”, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Daire Başkanı Burak ULUBAY tarafından “Sosyal Medya ve Sağlık Okuryazarlığı”, Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ofisinden Prof. Dr. Toker ERGÜDER “Afetlerde Dünya Sağlık Örgütünün Yaklaşımı ve Uluslararası Örgütler”, Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Dr. Mustafa ÖRNEK “Sağlık Bakanlığı Sağlık Okuryazarlığı Politikaları” konulu sunumlarını yapmışlardır.

Çalıştay her biri Sağlık Okuryazarlığı ile ilişkili farklı konulara değinen 4 grup halinde gerçekleştirilmiştir. Grup çalışmalarında ilgili konular

- i) Dünyada ve ülkemizde mevcut durum ve iyi uygulama örnekleri,
- ii) Ülkemizde sahada ve özellikle deprem bölgelerinde sağlık okuryazarlığı açısından yapılması gerekenler,
- iii) Kurum, kuruluş ve paydaşlarımızın yapması gerekenler şeklinde üç başlık halinde tartışılmıştır.

Çalıştayda oluşturulan çalışma grupları şu şekildedir:

1. **Sosyal politika açısından sağlık okuryazarlığı:** Sosyal politika açısından sağlık okuryazarlığı konusundaki sorunlar ortaya konularak, etkili bir sağlık okuryazarlığı sisteminin inşa edilmesi için bu alanda atılması gereken adımlar üzerinde müzakere edilmiştir.
2. **Eğitim açısından sağlık okuryazarlığı:** Sağlık okuryazarlığı konusunda eğitim alanındaki sorunlar ve atılması gereken adımlar üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.
3. **İletişim açısından sağlık okuryazarlığı:** Toplumda sağlık okuryazarlığının gelişimi sürecinde; iletişimin önemi ile iletişim sorunlarının nitelikli sağlık hizmetine erişim ve sağlıkta yaşanan şiddet olaylarının önüne geçilmesi konularında sorun ve çözüm önerileri müzakere edilmiştir.
4. **Üniversite öğrencileri açısından sağlık okuryazarlığı:** Birçok çalıştaydan farklı olarak, üniversite öğrencilerinin de katıldığı bu çalışma grubunda; sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin konuya dair fikir ve önerileri ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Kapadokya Üniversitesi, Kayseri Erciyes Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi'nden Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Hemşirelik, Çocuk Gelişimi, İlk yardım ve Acil Sağlık Hizmetleri gibi bölüm öğrencilerinin katılımı ile Yüksek Öğretimde öğrenim gören öğrencilerin gözünden sağlık okuryazarlığı ile ilgili sorunların ortaya konulması amaçlanmıştır.

Sağlık okuryazarlığı ile ilgili tüm paydaşların bir araya getirilerek, ülkemizde sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi için atılacak adımların masaya yatırıldığı çalıştayda, grup raporlarının tamamlanma süreci devam etmektedir. Raporların tamamlanması ile elde edilen çıktıların ülkemizde sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi adına ilgili tüm kurum, kuruluş ve kamuoyu ile paylaşılması planlanmaktadır.

“Ey Müslümanlar Neredesiniz?”

TURAN KIŞLAKÇI

Gazeteci

Hemen her gün İsrail’in bombaladığı Gazze’den; “Araplar ve Müslümanlar nerede? İnsan hakları savunucuları nerede? Filistin halkını acı, açlık ve yok oluşa terk ettiniz” diye haykırışlar duyuluyor. Gazze’de insanlık tarihinin en zalim saldırılarına tanık oluyoruz. İnsanlar açlık, susuzluk, ilaçsızlık ve derme çatma çadırlarda yaşamak zorunda bırakıldı. Bu vahşi ambargo ve bombardımana rağmen, yıllardır devletler ve uluslararası kurumlar çaresiz bir bekleyiş içinde.

“Va Mutasımah!”

Geçmiş yıllarda, işgalci İsrail’in Mescid-i Aksa’da yaraladığı Filistinli kadınlar, Müslüman dünyanın çaresizliğine isyan ediyordu. “Va Mutasımah” ve “Va İslamah” (*Mutasım neredesin? Müslümanlar neredesiniz?*) diye haykırıyorlardı. Bu çılgınlık, adeta Müslüman dünyanın çaresizliğini özetliyordu. Filistinli kadınlar bu cümleleri bilinçli bir şekilde kullanıyorlardı çünkü tarihi bir olaya atıfta bulunuyorlardı.

Filistinlilerin atıfta bulunduğu tarihi olay, Abbasiler döneminde gerçekleşmişti. Rivayete göre, Halife Mutasım döneminde, Rum valisi tarafından esir alınan bir Müslüman kadın, “Va Mutasımah! Neredesin ey Mutasım! Va İslamah! Neredesiniz ey Müslümanlar!” diye bağırırken işkence görüyordu. Bu haber, Halife Mutasım’a ulaştınca, o, kadını kurtarmadan yemek ve içmek istememiş, büyük bir süvari birliğiyle harekete geçmiş ve kadını kurtarmıştır.

Batı’da bile Filistin için sokaklara çıkan gayri-Müslimler, bu zulme ve katliama sert tepki gösteriyor ve “Müslümanlar nerede?” diye soruyor.

Günümüzde, 60'a yakın Müslüman ülke ve 2 milyarı aşan Müslüman nüfus var. Ancak bu potansiyele rağmen, Filistin'de her gün onlarca çocuk şehit ediliyor. Batı'da bile Filistin için sokaklara çıkan gayri-Müslimler, bu zulme ve katliama sert tepki gösteriyor ve "Müslümanlar nerede?" diye soruyor. Hadi Filistinliler çaresiz, ümmet de bu kadar çaresiz olabilir mi? Bu soru, fertlerden cemaatlara, STK'lardan Müslüman devletlere kadar herkese yöneltilmeli. Çünkü bu çaresizlik hali hayra alamet değil. Kur'an-ı Kerim'in ve Hz. Peygamber (sav)'in bize öğrettikleri, Yüce Allah'ın bu tür çaresizlik hallerinde büyük siyasi ve sosyolojik tebdilleri Sünnetullah gereği devreye soktuğunu anlatıyor.

"Ne Yapmalı?"

Bu tür durumlarda, samimi Müslümanların yüreğini parçalayan "Ne yapmalı?" sorusu, imanın bir parıltısı olarak doğar. Müslüman olmayanlardaki isyan ise vicdanın bir ışıltısı olarak belirir. İsrail saldırılarının arkasında zalim ve ikiyüzlü ABD ve Batı rejimleri olduğu biliniyor. Peki! Müslümanlar ne zaman tepki verecek?

Hız. Peygamber (sav), "Müminler birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, bir organın rahatsızlanması sonucu diğer organların da bu acıyı paylaşırcasına uykusuz kalması ve ateşlenmesi gibidir." demiştir. Yine bir başka Hadis'te Hz. Peygamber (sav) İslam ümmetinin birlik ve kardeşlik vurgusunu şu şekilde ifade etmiştir: "Müslümanların işleriyle ilgilenmeyen ve Allah, Peygamberi, kitabı ve bütün Müslümanlar adına nasihatte bulunmayan kimse onlardan değildir!"

İslam ümmeti, bir organı şikayet ettiğinde, geri kalanının ateş ve uykusuzlukla karşılık vermesi gibi, Filistin'de yaşanan acıyı hissetmelidir. Eğer Filistin'deki zulme kayıtsız kalınıyorsa, o kişi İslam ümmetinin bir ferdi olamaz. Aydınlarımız, STK'larımız, öğrencilerimiz ve işçilerimiz,

Filistinli kardeşlerimize destek olmak, onlarla dayanışmak, gösteri düzenlemek, ABD ve Batı ürünlerini boykot etmek, dua etmek ve bu direnişte yanlarında olmak için yetenek ve kabiliyetlerini ortaya koymalıdır.

Yalnız Gazzeliler Ölmedi!

11 Eylül sonrası ABD'nin Afganistan'a iki yıl içinde attığı bombaların iki katı, bir hafta içinde Gazze'ye atıldı. Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan bombalardan daha fazlası Gazze'de denendi. Sivil yerleşim alanları, çocuklar, kadınlar hedef alındı, binlercesi dünyanın gözü önünde öldürüldü. Gazze'de ölenler sadece Gazzeliler değil, tüm Müslüman dünyanın şerefi, onuru, haysiyeti ve özgürlüğüydü. Dünya, Müslümanların kanının, canının ve malının bu kadar ucuz olduğunu, insani suçların hiçbir yargılamayı gerektirmeyen bir iş olduğunu gösteren bir meydan okumaya tanık oldu. Bu meydan okumaya karşı 2 milyardan fazla Müslüman dünyanın sessizliği ise utanç verici.

Gazze'den dünya kameralarına yansıyan bir başka olayda, ailesini kaybeden bir Filistinli gencin "Müslümanlar nerede?" diye feryadı, yalnızca kendi için değil, sessiz kalan ve çaresiz olan ümmet için ağlamasını gösteriyordu. "Ben kendimiz için değil, ümmetimizin sessizliği ve çaresizliği için ağlıyorum. Ölüm kaçınılmaz, ancak asıl mesele nasıl öldüğümüz" diye belirtti.

Bazıları, "Eğer onlar dinleseydi ve bu savaşa girmeselerdi, belki hayatta olabilirlerdi," diyor. Ancak bu, yıllarca işgal edilen Filistin topraklarını ve her gün öldürülen Filistinlileri görmezden gelenlerin sorumluluğunu gizleme çabasıdır. Kur'an'da, "Yataklarınızda bile olsanız, ölüm sizi bulmaz mıydı?" denir. Özgürlük, onur ve haysiyet mücadelesi, ölüm riskini içerir. Gerçek şehitlik, geri adım atmayı korkaklık ve hapis olarak görenler için geçerlidir. Gazzeli cesur genç, sevdikleriyle yaşadığı acı verici deneyimden, ümmetin içinde bulundu-

Hint alt kıtasının ünlü Müslüman şairlerinden Dr. Muhammed İkbâl, tıpkı diğer Müslüman düşünürler gibi Filistin sorununun yalnızca bir dini mesele değil, aynı zamanda uluslararası bir politik mesele olduğunu vurgulamıştır.

ğu zor durumu ve tehlikeleri görüyor. Kendi hayatını birkaç gün veya yıl daha uzatacak yardım istemiyor. Onun gözünde, gerçek gücü göremeyen ve dünyevi zenginliklere dalan insanların durumu daha tehlikeli.

“Müslümanların Kendi Uluslararası Birliğini Oluşturmalıdır”

Hint alt kıtasının ünlü Müslüman şairlerinden Dr. Muhammed İkbâl, tıpkı diğer Müslüman düşünürler gibi Filistin sorununun yalnızca bir dini mesele değil, aynı zamanda uluslararası bir politik mesele olduğunu vurgulamıştır. O, Milletler Cemiyeti'nin Anglo-Fransız ve Siyonist çıkarlara hizmet ettiğini, bu kurumun Filistin topraklarında bir Siyonist devletin kurulmasına izin vermesi halinde, Müslümanların kendi uluslararası birliğini oluşturmaları gerektiğini belirtir. İstanbul veya Tahran'ın bu yeni birliğin merkezi olabileceğini önerir. İkbâl, “Milletler Cemiyeti” adlı şiirinde şöyle der:

*“Günlerdir can çekişmektedir zavallı birlik
Korkum, ağızından çıkmasın o kötü haber.
Kaderi aslında kaçınılmaz görünmekte ancak
Kilise pirleri, o kurtulsun diye duadalar.
Avrupa yaşlılarının kurduğu bu şey belki
İblis'in muskalarıyla bir süre daha hayatta kalır.”*

Yine bir mektubunda, emperyalistlerin yıllardır İslam coğrafyasında sürdürdükleri ucuz oyunlara dikkat çeken Üstad İkbâl, “Yahudilere münbit, Araplara ise dağlık çöllerden bir parça toprak ve para verme teklifi, Arapların politik tavrı terk etmelerine sebep olmuştur.” Diye yazdı. İkbâl, Yahudilerin Filistin topraklarını 2 bin yıl sonra gelip burası bizimdir demelerine şöyle göndermede bulunur:

*“Filistin topraklarında eğer Yahudilerin hakkı varsa
Neden İspanya'da hakkı yok Arap milletinin?
İngiliz emperyalizminin amacı bambaşkadır,
Mesele dışındadır narenciye, bal, hurma ticaretinin.”*

Ortadoğu'da neler olup bittiğini anlayan herkes Filistinlilere yapılan haksızlığı ikrar edecektir, diyen Muhammed İkbâl, Batılı devletlere Arapların onurlarını zedeleyen davranışlardan uzak durmalarını öğütler ve bu oyunlarını sürdürmeleri halinde kendi mezarlarını kazacaklarını kaydeder. İkbâl, Filistinli Araplara seslenir, onları direnişe ve kendi kaderlerini belirlemeye çağırır.

*“Biliyorum, o ateş senin bedeninde mevcut
Dünya hâlâ onun yangısından kurtulmuş değildir.
Senin ilacın ne Cenevre’de ne Londra’da,
Zira Avrupa’nın şah damarı Yahudi’nin elindedir.
Duydum ki ulusların esaretten kurtuluşu
Benliği geliştirmek ve ortaya çıkarma isteğindedir.”*

Muhammed İktbal mektubunda Müslüman devletleri de Ortadoğu’da oynanan oyunlar konusunda uyanık olmaya davet eder ve bundan ders çıkarmaları konusunda tavsiyede bulunduktan sonra da son olarak şunları not düşer, “Yaşananlar çok açık şekilde göstermiştir ki, Yakın Doğu’daki halkların siyasi birliği, Türklerin ve Arapların yeniden bir araya gelmesine bağlıdır. Türkleri, Müslüman dünyadan uzak tutma politikası hâlâ uygulanmaktadır. Türklerin İslamiyet’ten çıktıklarını o zaman da duyardık; şimdi de duyuyoruz. Bundan daha büyük bir yalan yoktur. Bu şeytani propagandanın ağına ancak, İslam hukukunun geçmişi hakkında hiçbir fikri olmayanlar düşer. Dini bilinçleriyle Asya milletlerini birleştirerek İslam’ın yayılmasını sağlayan Araplar, Türkler bölgeden çekildikten sonra başlarına gelenleri asla unutmamalıdır.” İktbal, “Arap Şeyhlerine” adlı şiirinde de Arap liderlere şöyle seslenir:

*“Arap şeyhleri saygısızlık olarak görmezse
Bu Hint kâfiri de kelam etme isteğindedir.
Muhammedî birlik veya Ebu Lehebî ayrışma;
Bu nokta ilk önce hangi ulusa öğretilmiştir?
Sizin varlığınız coğrafi sınırlarla değil
Arap dünyası, Arap Muhammed sayesinde.”*

Sonuç olarak, Müslüman dünyanın artık uyanıp kendine gelme zamanı geldi. Batı’nın yıllardır Müslüman dünyanın sorunları karşısında gösterdiği ikiyüzlülük ve Müslümanlara karşı uygulanan soykırım karşısındaki sessizliği, Müslüman dünyanın kendi durumunu gözden geçirmesi gerektiğini açıkça ortaya koyuyor. Dünyada yeni bir küresel sistem kurulurken, Müslümanlar Gazze’deki olaylar üzerinden yeni bir güç inşa edip, küresel sisteme güçlü bir şekilde katılmalıdır. Yoksa benzeri soykırımlara kendileri de maruz kalabilirler. Dünya halklarının yüzde 95’i Filistin halkının yanında olduğunu gösteriyor, bu da dünya vicdanının uyandığının açık bir işaretidir. Bundan dolayı Müslüman halklar, hem yeni bir güç olarak ortaya çıkmalı hem de dünya halklarını Siyonizm ve Batı’nın ikiyüzlülüğüne karşı korumalıdır.

Dünyada yeni bir küresel sistem kurulurken, Müslümanlar Gazze’deki olaylar üzerinden yeni bir güç inşa edip, küresel sisteme güçlü bir şekilde katılmalıdır. Yoksa benzeri soykırımlara kendileri de maruz kalabilirler.

Buğday ile Koyun, Gerisi Oyun: Niğde Tarım Çalıştayı

DR. ÖĞT. ÜYESİ CİHAT ÖZTÜRK
RECEP TEZGEL

Cihannüma Derneği ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi iş birliğinde “Tarımın Geleceği Çalıştayı” 13-14 Ekim 2023 tarihleri arasında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde yapıldı. Akademi, bürokrasi, STK, yerel yönetim, üreticiler, yatırımcıları sektör temsilcileri ve öğrencilerin yoğun katılımıyla gerçekleştirildi. “Buğday ile Koyun Gerisi Oyun” temasının kullanıldığı çalıştayda, değişen dünya düzeni ve salgın hastalık tehditleri nedeniyle tarımsal alana yönelik artan ilginin sistemleştirilmesi, sorunlar, çözüm önerileri ve başarılı örnekler masaya yatırıldı.

Günümüzde gıdaya erişim küresel gündemin ilk sırasında yer almaktadır. Tarım sektörünün yeni boyutlar kazandığı, finansal ve bölgesel krizlerin, kuraklığın ve gıda fiyatlarındaki dalgalanmaların en yoğun hissedildiği son zamanlarda tüm dünyada gıda fiyatlarında yaşanan karsız ve dalgalı görüntü bizlere gıda sektörünün şoklara ve krizlere ne denli açık olduğunu göstermektedir. Sektörün büyük oyuncularını krizlere karşı stratejiler geliştirirken, bir anlamda krizlere karşı savunmasız olan yerel küçük işletmeler ve kırsal alanlar için de stratejiler geliştirmesi gerekliliği uluslararası kamuoyu tarafından tartışılan bir konudur. Çalıştay kapsamında bu ve benzer konular kapsamlı bir şekilde ele alındı.

Tarım sektörünün önemi yeni boyutlar kazanmıştır, finansal ve bölgesel krizler, kuraklık ve gıda fiyatlarındaki dalgalanmalar, tüm dünyanın şoklara ve krizlere ne denli açık olduğunu göstermektedir.

Niğde Valisi Cahit Çelik, Şehit Ömer Halisdemir Kongre ve Kültür Merkezi'ndeki programın açılışında, tarımın dünya nüfusundaki artışla daha da önemli ve stratejik bir sektör haline geldiğini söyledi.

Tarımın öneminin Kovid-19 salgını ve Rusya-Ukrayna Savaşı'nda daha da iyi anlaşıldığını belirten Çelik, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye'nin bu krizleri sorunsuz geride bıraktığını ifade etti.

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hasan Uslu da üniversitelerinin, TÜBİTAK'ın "2023 Üniversitelerin Alan Bazında Yetkinlik Analizi Raporu"na göre tarım alanındaki çalışmalarda 208 üniversite arasında birinci sırada yer aldığına dikkati çekti.

Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi ve Ayhan Şahenk Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde yürüttükleri eğitim, öğretim, bilim ve araştırma, geliştirme çalışmalarının meyvelerini ulusal düzeyde elde ettikleri başarılarla toplamaya başladıklarını dile getiren Uslu, şunları kaydetti:

"Son iki yılda 940 dönüm araziyi üniversitemizin tarım üretimine kazandırarak bilimsel araştırmalarımızı çok daha geniş bir sahada uyguluyoruz. Böylece merkezimiz aracılığıyla bilimsel çalışmalarımızı tarımsal üretim ve teknoloji uygulamalarıyla katma değerli ürün çıktılara dönüştürebiliyoruz. Bizleri bir araya getiren çalıştay da üniversitemizin sivil toplumla işbirliği anlayışı temelinde bölgesel ve ulusal sorunlara çözüm getirme ve gelecek vizyona katkı sunma çalışmalarına bir örnek niteliği taşımaktadır."

Cihannüma Derneği Genel Başkanı Rıza Yorulmaz da çalıştay "Buğday ile koyun, gerisi oyun" temasıyla düzenlediklerini söyledi. Çalıştayda tarımsal yapının güçlü ve zayıf yönlerinin analizini yapmayı hedeflediklerini belirten Yorulmaz, *"Konu, değişik boyutlarıyla 6 başlık halinde iki gün boyunca müzakere edilecek. Ortaya konulacak görüşlerin önemli olacağını düşünüyorum. Çünkü iyi niyet ve samimi bir gayret ortaya konuldu. Bu çözümlere bugün değil ama 100 sene sonra ihtiyacımız olacak ve uygulanacaktır. Çalıştayın bölgeye, ülkeye ve tüm insanlığa fayda sağlamasını diliyorum."* diye konuştu.

Çalıştay başkanı, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Nevzat Aydın, çalıştayın ardından gelecekte iklim değişikliği nedeniyle ciddi kuraklıklar yaşanacağını öngördüğünü söyledi. Aydın, programda ayrıca hayvancılık, mera, tohum, tarımda dijitalleşme üzerinde durulduğunu ifade etti. Aydın, akademisyen, bürokrat ve tarımın paydaş olduğu birçok sektörü bir araya getirmeyi hedeflediklerini anlatarak, şunları kaydetti: *"Çok verimli 2 gün geçirdik. Önemli iş birlikleri ve tanışıklıklar da oluşturduk."*

Çalıştayda tarımsal yapının güçlü ve zayıf yönlerinin analizini yapmayı hedeflediklerini belirten Yorulmaz, "Konu, değişik boyutlarıyla 6 başlık halinde iki gün boyunca müzakere edilecektir. Çalıştayın bölgeye, ülkeye ve tüm insanlığa fayda sağlamasını diliyorum." diye konuştu.

Çalıştay başkanı Aydın; “Akademisyen, bürokrat ve tarımın paydaş olduğu birçok sektörü bir araya getirdiklerini belirterek çok verimli 2 gün geçirdiklerini ve önemli iş birlikleri oluşturduklarını” dile getirdi.

Çalıştayın Çalışma Masaları, Vizyonu ve Kazanımları

Çalıştayda; çalışma masaları disiplinler arası bir bakışla, çözüm önerileri ve fikirler üretilmesi perspektifinden şu şekilde oluşturuldu.

Çalıştay Konu Başlıkları/ Masaları:

- Gıda Temini ve Güvenliği İçin Tarımsal Kuraklık Tehdidi
- Hayvancılık ve Mera
- Tarımda Kırsal Kalkınma Yatırımları ve Destekleri
- Tarımda Dijital Dönüşüm
- Tarımsal Pazarlama ve Sorunları
- Gelecekteki Tarımsal Riskler ve Sorunlar

Çalıştay Vizyonu:

- Tarımsal yapımızın güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditlerin analizinin yapılması ve gelecek için projeksiyonlar üretilmesi,
- Diğer sektörlerdeki daralma nedeniyle tarımsal alanda yatırımın cazipliğinin vurgulanması,
- Değişen dünya düzeni ve salgın hastalık tehditleri nedeniyle tarımsal alana yönelik artan ilginin sistemleştirilmesi ve tarıma olan ilgi ve güvenin artırılması,
- Sorunlara çözüm önerisi yanında başarıların da gündem olmasının sağlanması.

Çalıştay Kazanımları:

- Kamu kurum ve kuruluşları, akademi, Sivil Toplum Kuruluşları (STK), yerel yönetimler ve özel sektör bileşenlerinin deneyimlerini paylaşma fırsatı sağlanması,
- Geleneksel geçimlik/yarı-geçimlik üretim yapan küçük aile işletmelerini korumak ve yaşatmak,
- Farklı iş birliği ve ortak çalışma imkanlarının sağlanması,
- Türkiye tarımına katkı sağlayacak uzun soluklu bir Akademi çalışmasının başlaması.

Temel mefkûresi, yakınlıkları itibariyle yerel, sözünün kuşatıcılığı itibariyle cihanşümul hedefler ile yola çıkan Cihannüma, kendi medeniyet birikiminden beslenerek ülkemiz ve insanlık için daha adil, daha güvenilir gıda üretimi ve temini için organize ettiği “*Tarımın Geleceği Çalıştayı*” ile sektöre katkı sağlamayı hedeflemiştir. Çalıştay masalarında ortaya çıkan öneriler bir kitap haline getirilip, başta sektörün karar vericileri olmak üzere tüm kamuoyu ile paylaşılacaktır.

İsrail'in Yalan İmparatorluğu Çöktü

YVONNE RIDLEY

İngiliz Gazeteci

Gazze'de süregelen savaşın bana derinden rahatsızlık veren ve sağcı medyanın eline malzeme veren yönü, 7 Ekim saldırılarından sonra ortaya çıkan tecavüz hikayelerinin çoğalmasındır.

Kadın dostu biri olarak, bir erkek tarafından tecavüze uğradığımı veya istismara uğradığımı söyleyen tüm kadınlara inanmak her daim içgüdüsel olarak önceliğim olmuştur. Kanımca, Gazze'den yanı başındaki İsrail'e yapılan askerî açıdan çarpıcı saldırıların ardından medyadaki dostlarımdan Hamas'ı kınamadığım için beni topa tutmaları kaçınılmazdı.

Bir hafta sonra müzik festivalinde ve yakınlardaki Kibbutz'larda İsraili kadınların tecavüze uğradığına dair söylentiler çıkmaya başladığında, itiraf etmeliyim ki bir köşeye çekilip bu makaleyi yazmaya çalıştım. Ortaya çıkan elim anlatıları sorguladığım için bile kendimden utandım ve Siyonist kamuoyu oluşturucularına ve İsrail ordusunun iğrenç ordusunun menfur borazancılarına veryansın ettim.

“Aldatma yoluyla savaşacaksınız!”

Ancak kendimi müdafaa etmem gerekirse, İsrail'in aldatmalarla dolu kabarık bir defteri var ve Benjamin Netanyahu da nadir görülen bir boşluk anında, yalan söylediğini itiraf etti ve gerçeğe dair bu itirafı en ufak bir ironi barındırmıyordu. Dünyaya söylediği apaçık yalanları İncil'den bir alıntıyla gerekçelendirerek “Söylendiği gibi ‘aldatma yoluyla savaşacaksınız’ biz böyle çalışıyoruz” dedi.

İsrail'in aldatmalarla dolu kabarık bir defteri var ve Benjamin Netanyahu da nadir görülen bir boşluk anında, yalan söylediğini itiraf etti. Dünyaya söylediği apaçık yalanları İncil'den bir alıntıyla gerekçelendirerek; “Söylendiği gibi ‘aldatma yoluyla savaşacaksınız’ biz böyle çalışıyoruz” dedi.

Dolayısıyla ikilemde kalmamı anlamanız mümkün, özellikle de Hamas'ın yaptığından evvel -ve muhtemelen onları tetikleyen- birçok vahşeti gerçekleştirmişken bu adamın söylediklerini sorgulamamak elde değil. Netanyahu, İsrail istihbarat servisi MOSSAD'ın sloganından ve İncil'deki bir emirden alıntı yapıyordu. Öyle ki, Amerika'nın seri yalancısı Colin Powell ona kıyasla adeta bir işportacı gibi kalır!

Tüm bunlar olurken, tıpkı Burma/Myanmar ordusunun bu barışsever insanlara karşı yürüttüğü soykırım kampanyasında maruz kaldıkları tecavüz ve işkenceye dair bana özenli, ayrıntılı ve acı verici kanıtlar sunan Rohingya'larla yaptığım röportajlarda olduğu gibi Srebrenitsa Soykırımı ile birlikte Bosna'daki çatışmalardan endüstriyel ölçekli tecavüz hikayeleri hafızamda tekrarlanmaya devam etti. İsrail'in soykırımcı devlete milyonlarca dolar değerinde silah satması bizi şaşırtır mı?

Birkaç ay sonra yorgunluk, alkol ve diğer yasadışı uyuşturuculardan kaynaklanan bozuklukları önlemek için Viagra tipi ilaçların kullanımıyla desteklenen, Esad rejiminin işkence zindanlarında yapılan sadece tecavüz partileri olarak tanımlayabileceğim benzer hikayeler duymaya başlamıştım.

Her bir kahraman kurban, bu savaş canilerinin elinden çektiği çileyi anlatırken ayrıntılar o kadar korkunçtu ki, neredeyse onlar kadar travmatize oldum ve daha sonra TSSB'nin (*Travma Sonrası Stres Bozukluğu*) görünmez yaralarından muzdarip oldum.

Tecavüz sıklıkla savaşın kalıcı bir felaketi olarak öne çıktığından ve toplumların mağdurlardan uzak durması gibi çifte felaketi durdurmak için yüksek profilli kampanyalar başlatıldığından, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin eski savunma bakanlarından Jean-Pierre Bemba Gombo'yu tecavüz ve diğer suç eylemlerinden mahkûm etmesi neredeyse bir lütuftu. Kararlar, UCM'nin ilk kez bir sanığı tecavüz ya da "kendi birliklerinin eylemlerine dair komuta sorumluluğu" suçlarından mahkûm etmesi nedeniyle hukuki bir dönüm noktası olarak kabul edildi.

Bununla birlikte, 18 yıllık hapis cezası daha sonra temyizde bozuldu. Ancak bu yine de UCM için önemli bir olaydı. Çünkü diğer BM mahkemeleri tarafından oluşturulan yasal bir ilkeye göre, bir komutan astları tarafından işlendiğini bildiği suçları durdurmak için harekete geçmekten sorumlu tutulabilmekteydi.

Bemba davası, bugüne kadar UCM'de görülen davalar arasında cinsel şiddetle ilgili en fazla sayıda tanığın yer aldığı dava oldu. 40 Savcılık tanığından 14'ü, askeri diktatörün emrindeki askerler tarafından işlendiği iddia edilen tecavüz ve diğer cinsel şiddet türleri hakkında ifade verdi.

Günün ilerleyen saatlerinde deneyimli araştırmacı gazeteci Max Blumenthal'in haberi dikkatimi çektiğinde, Tel Aviv'den utanmazca endüstriyel ölçekte yalan haberler üreten yalan makinesi tarafından bir kez daha manipüle edildiğimizi fark ettim.

Hayret verici bir şekilde mektubunda şu ifadeleri de kullanmıştı Aloni: “İçinde bulunduğunuz zorlu duruma rağmen burada gösterdiğiniz nazik davranış... Burada, Gazze’de başınıza gelen acı kayıplara rağmen. Keşke bu dünyada dost olabilseydik.”

Bosna savaşı, Suriye iç savaşı ve Rohingya soykırımının ortaya çıkardığı tüm araştırma ve çalışmalara rağmen, tecavüzün savaşlarda sıklıkla ortaya çıkmasının nedenleri hakkında hala çok az şey biliyoruz. Psikolojik olarak tesirli bir savaş silahı olabilir, ancak alandaki akademisyenlere göre tecavüz eylemleri, son derece organize ve sistematik görünenlerden daha düzensiz ve spontane olanlara kadar çeşitli şekillerde gerçekleşebilir.

Yazar ve Birmingham Üniversitesi’nde akademisyen olan Janine Natalya Clark 2016’da şöyle demişti: “Askerler, savaş stratejisiyle ilgisi olmayan nedenlerle tecavüz edebilirler. Tam da bu nedenle, bireysel bir çatışma içerisinde bile tecavüz eylemleri son derece organize ve sistematik görünenlerden daha düzensiz ve anlık olanlara kadar çeşitli biçimler alabilir.”

London School of Economics (LSE) için yazdığı online makalede şunları da eklemiştir: “Bosna savaşında çok çeşitli tecavüz modellerinin sergilenmiş olması, çatışmayla ilgili olarak Bosnalı Sırp askerlerin bir politikanın parçası olarak tecavüz ettiği şeklindeki üst anlatıyı sorunsallaştırmaktadır. Bu anlatı, sahada neler olup bittiğine dair temelde eksik bir tablo sunmaktadır”.

Peki Hamas İsraili Kadınlara Zarar Verdi mi?

Faaliyetlerini üstlenmekten nadiren çekinen Hamas, rehinelere aldığını kabul etti ve Tel Aviv’i kızdıracak şekilde, tüm dünyanın gözü önünde, kendilerini esir alanlara gülümseyerek ve minnettarlık duyarak ortaya çıktıkları son derece görünür takaslarla rehinelere serbest bıraktı.

Ayrıca, İsraili görgü tanıklarının ifadeleri sayesinde, İsrail ordusu nihayet işgale karşılık verdiği, tüm bu karmaşanın ortasında bir miktar dost ateşi olduğunu da biliyoruz. Bir diğer deyişle, savaşın sisi içinde, yaklaşan tankların ve Apaçi taarruz helikopterlerinin bir kısmı Hamas savaşçılarının yanı sıra sivilleri de hedef aldı.

Bu aynı zamanda helikopterlerin Hellfire füzelerinin neredeyse yerle bir ettiği aile evlerinin neden olduğu yıkımı da açıklığa kavuşturmuştur. Ancak bunların hiçbiri, kendi kendilerine uyguladıkları sansürün kimseye bir faydası olmayan İsrail ya da Batı medyası tarafından sorgulanmamıştır.

Pazartesi sabahı BBC radyosunda Profesör Ruth Halperin-Kaddari’yi dinledim. 7 Ekim’de birçok yerde İsraili kadınların görüntülerini izlediğini ve bu kadınların tecavüze uğradıklarından “hiç şüphe duymadığını” söyledi. Ona inanmamak için hiçbir nedenim yoktu.

Kanıtlarının en ikna edici tarafı ise, vahşice tecavüze uğramış ölü bir kadının fotoğrafıydı. Yırtılmış çamaşırı bir bacağından sarkıyordu ve belinden aşağısı çıplaktı. Profesör Ruth Halperin-Kaddari, Hamas zulmüne (!)

sessiz kaldıkları için benim gibi kadın dostu olanlara ateş püskürürken kendimi suçlu hissettim. “Sadece biz İsraili kadınları yüzüstü bırakmakla kalmıyorlar, tüm sistemin altını oyuyorlar. Güvenilirliklerini kaybettiler.” Kız kardeşliğe böyle bir ihanet düşüncesi beni çok sarsmıştı.

Ancak günün ilerleyen saatlerinde deneyimli araştırmacı gazeteci Max Blumenthal’ın haberi dikkatimi çektiğinde, Tel Aviv’den utanmazca endüstriyel ölçekte yalan haberler üreten yalan makinesi tarafından bir kez daha manipüle edildiğimizi fark ettim.

Tel Aviv’in söylemini geçersiz kılan açıklamaların çoğunu gerçekleştiren The Grayzone’un editörü Blumenthal şöyle yazdı: “İsrail hükümeti ve uluslararası propagandacılar ordusu, 7 Ekim’deki bir dizi tüyler ürpertici cinayetten ve asılsız tecavüz, işkence ve bebeklerin kafalarının kesilmesi iddialarından yalnızca Hamas’ı sorumlu tutarken, N12’nin TV raporundaki yorumlar, İsrail Kibbutz’larında meydana gelen kayıpların çoğundan İsrail tanklarının bombardımanının sorumlu olduğunu gösteren kanıtların giderek artmasına neden oluyor. Görüşülen askerlere göre, söz konusu tank bölüğünün öldürdüğü diğer kişiler arasında, araçlarıyla ezerek öldürdüklerini söyledikleri sözde Filistinli militanlar da var.”

Geçtiğimiz hafta The Grayzone, bir İsrail tankının 7 Ekim’de Kibbutz Be’eri’deki bir eve ateş açarak aralarında Tel Aviv’in uluslararası Hamas karşıtı propaganda kampanyasının poster çocuğu Liel Hetzroni’nin de bulunduğu 12 İsraili sivilin ölümüne neden olduğunu belgeleyen görgü tanıklarının ifadelerini yayımladı.

Dost ateşi sonucu ölümlerin 7 Ekim’de gerçekleştiğine dair kanıtlar da İsrail medyasının İsrail saldırı helikopterlerinin Nova elektronik müzik festivaline katılan çok sayıda kişiyi öldürmüş olabileceğini ve Hamas’ın o sırada festivalin yapıldığından habersiz olduğunu açıklamasıyla ortaya çıktı.

Vefasız Dünya Yoluna Devam Edecek

Ne yazık ki tüm rehineler serbest bırakıldığında ve Hamas’ın ellerinde gördükleri muamele hakkında konuşabildiklerinde, vefasız dünya yoluna devam etmiş olacak. Serbest bırakıldığında kendi pahama keşfettiğim gibi, Taliban direnişçileri ve misafirperverlikleri hakkındaki iyi haberler ve güzel hikayeler çabucak söndürüldü. Benzer şekilde, kendisini esir alan Hamas üyelerine; “Bana ve kızım Emilia’ya karşı gösterdiğiniz doğal olmayan insanlık için teşekkür ederim. Onun için anne baba gibiydiniz, istediği her fırsatta onu odanıza davet ediyordunuz.” dediği bir mektup bırakan İsraili esir Danielle Aloni’den de haber alabilecek miyiz merak ediyorum.

Belki de en zarar verici sahte söylenti, tüm dünyada endişe verici bir hızla yayılan başı kesilmiş bebekler söylentisiydi.

*Ne yazık ki başı kesilen
bebekler söylentisi ABD
Başkanını da kandırmış ve
Netanyahu ile çok sayıda
hevesli Batılı medya kuruluşu
tarafından yayılmıştır.*

Hayret verici bir şekilde mektubunda şu ifadeleri de kullanmıştı Aloni; “İçinde bulunduğunuz zorlu duruma rağmen burada gösterdiğiniz nazik davranış... Burada, Gazze’de başınıza gelen acı kayıplara rağmen. Keşke bu dünyada dost olabilseydik.”

Netanyahu’yu, kendisinin ve diğer rehinelere serbest bırakılması için müzakere etmemesi nedeniyle ‘yaşam kanıtı’ videosunda eleştiren ordunun, Aloni’nin baskıcı kontrolün kurbanı olduğunu iddia edeceğinden hiç şüphem yok. Belki de öyledir ama Allah aşkına bırakın da kadın medyaya konuşsun ve bize kendi anlatsın! Henüz Gazze’de yaşadıkları hakkında kamuoyu önünde konuştuğunu duymadık ama o ve serbest bırakılan diğer rehinelere, medya söylemlerini kontrol etmek isteyen ordu tarafından susturulmuş gibi görünüyor.

Belki de en zarar verici sahte söylenti, tüm dünyada endişe verici bir hızla yayılan başı kesilmiş bebekler söylentisiydi. Haber, İsrail’in i24News sitesinde muhabir Nicole Zedeck’in İsraili yedek asker David Ben Zion ile yaptığı röportajdan hareketle ortaya çıktı. Gazeteciler Blumenthal ve Alexander Rubinstein araştırmaya başladıklarında 11 Ekim’e kadar kaynak Ben-Zion’un İsrail’in yasadışı Batı Şeria yerleşimci hareketindeki aşırı radikaller arasında kötü şöhrete sahip yasadışı bir yerleşimci lideri olduğunu ortaya çıkarmışlardı. Öte yandan bu kişi, bu yılın başlarında öfkeli silahlı yerleşimcilere, yasadışı yerleşimcilerin birkaç kez saldırdığı ve yaktığı Filistin köyü Harawa’yı yok etmeleri çağrısında bulunmuştu.

Ne yazık ki başı kesilen bebekler söylentisi ABD Başkanını da kandırmış ve Netanyahu ile çok sayıda hevesli Batılı medya kuruluşu tarafından yayılmıştır. Tembel gazeteciler artık İsrail’den gelen haberleri doğrulamadan yayınlamak konusunda daha temkinli davranıyor. Ancak 7 Ekim’deki tecavüz iddiaları bu kez bilgi için görünüşte saygın bir akademisyen ve adli tıp uzmanı kullanılarak bir kez daha ortaya çıktı.

Öte yandan, Mondoweiss tarafından ortaya çıkarıldığı üzere bu isim, “İsrail hükümetiyle açıklanmayan bağları olan güvenilir olmayan bir “tanık”tı.

Mondoweiss’ten anonim bir kaynak CNN’i “tecavüz uzmanı” Dr. Cocahav Elkayam-Levy’yi “insan hakları uzmanı” olarak tanıttığı için eleştirdi ve şunları ifade etti: “Elkayam-Levy, CNN raporunu açan röportajında, kanıt ve gerçeklerin yokluğuna dair gerekçelerden başka bir şey sunmuyor. Elkayam-Levy “sivil komite” himayesinde konuştuğunu iddia ederken CNN, Elkayam-Levy ile İsrail Başbakanı’nın Ulusal Güvenlik Konseyi arasındaki sıkı bağlantıları gizliyor.” Elkayam-Levy aynı zamanda İsrail başbakanının “Ulusal Güvenlik Konseyi’ne” yakın bir danışma organı olarak çalışan “Dvora Enstitüsü’nün” kurucusu ve yöneticisidir. Dvora Enstitüsü

danışma komitesinde İsrail Başbakanlığı'nın eski bir müdürü ve Ulusal Güvenlik Konseyi'ndeki üç eski yetkili yer alıyor" dedi. Umarız CNN sunucusu Jake Tapper, yayına çıkmadan önce konuklarını kapsamlı bir şekilde kontrol eden daha iyi araştırma ekiplerine yatırım yapar.

Güdümlü Üçkağıtçılık

Daha önce de söylediğim gibi, saldırıların sorumluluğunu üstlenmekten asla çekinmeyen Hamas, askerlerinden herhangi birinin tecavüze karıştığı iddiasını şiddetle reddetti. Gerçek, herhangi bir savaşın ilk zayıyatıdır. Ne yazık ki, endüstriyel ölçekte yalanları yayan İsrail savaş makinesi için durum böyle değil. Dünyanın dört bir yanından 7 Ekim'de elde ettiği tüm iyi niyeti ziyan etmeye devam ediyor.

Dün gece, Blumenthal araştırmaya devamı neticesinde bize Elkayam-Levy'nin tecavüz kurbanlarının fotoğraflarını kullandığını ve tecavüz saldırılarının gerçekliğini kanıtlıyormuşçasına titrek bir sesle konuştuğunu söyleyebildi. İtiraf etmeliyim ki, Blumenthal'ın araştırma çalışmaları olmasa Siyonistlerin güdümlü bu üçkağıtçılığına kanardım.

Elkayam-Levy (*bilerek ya da bilmeyerek*), ölü kadın militanların eski bir görüntüsünü Nova müzik Festivali'nde cinsel saldırıya uğrayan kadınlar gibi sunarak utanç defterine kaydetti.

Pazartesi sabahı BBC'nin Today programında "Nova müzik festivali alanında belden aşağısı soyulmuş... fotoğrafı çekilmiş" bir kadının tecavüz görüntüsü hakkında konuşulanları dinledim.

Görsel ilk olarak İsrail hükümeti tarafından desteklenen anonim Hamas-Katliam web sitesinde yayınlanmış ancak Blumenthal'in görselin ilk olarak 2022 yılında bu Japon sitesinde yayınlandığını ve ölü kadın militanları gösterdiğini ortaya koymasının ardından herhangi bir açıklama yapılmadan hızla kaldırılmıştır.

İsrail'in dünyanın başka bir yerindeki başka bir savaş bölgesinden tecavüz kurbanlarının görüntülerini kullanmaya teşebbüs etmesi aşağılık bir durumdur. Bu da haydut devletin herkesi Hamas'ın şeytanın tohumu olduğuna ikna etmek için ne kadar ileri gidebileceğini göstermektedir.

Aslolan şu ki, mağdur kartını oynarken kalpleri ve zihinleri kazanma yarışında bu kadar dikkatsiz ve pervasız hale geldiği için Tel Aviv'deki bu rejimin vadesini doldurup doldurmadığını sorgulamak durumundayız.

Gerçek, herhangi bir savaşın ilk zayıyatıdır. Ne yazık ki, endüstriyel ölçekte yalanları yayan İsrail savaş makinesi için durum böyle değil. Dünyanın dört bir yanından 7 Ekim'de elde ettiği tüm iyi niyeti ziyan etmeye devam ediyor.

Bulgaristan Gezi Notları: “Kökü Mazide Atiyiz”

PROF. DR. ADNAN ÇALIK

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Öğretim Üyesi

İZLENİM

CİHANNÜMA Dayanışma ve İşbirliği Derneğimizin geleneksel hale getirdiği gönül coğrafyamızla ilgili ziyaretlerinden birisi olan Bulgaristan gezisi ile yine birlikteyiz.

Derneğimizin amaçlarından biri de merkezden çevreye, Anadolu'dan gönül dünyamıza doğru yeryüzünün neresinde olursa olsun soydaşlarımızla, ırkdaşlarımızla ve din kardeşlerimizle dayanışma ve iş birliği içinde olmaktır. Cihannüma derneğimizin daha önce yapmış olduğu Azerbaycan'a ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne dayanışma ve iş birliği amacıyla ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Derneğimiz, gerçekleştirdiği her ziyareti ve gezilerini sılayı rahîm ibadetini yerine getiriyormuş gibi icra eder; hayatı ibadet aşkı ile yaşar. Her anını ehl-i sünnet inancına göre düzenler ve sürdürür.

Cihannüma Derneği olarak, İstanbul'umuzun manevi sahibi Ebu Eyyûb el-Ensârî Hazretlerinin mekânında yatsı namazını eda ettikten sonra Eyüp'te bulunan İlim Yayma Cemiyeti'mizin genel merkezinde toplanarak yola çıkıyoruz.

Gerek kamu hizmetinde gerekse sivil toplum kuruluşlarında bir görevi hakkıyla yerine getirmeye çalıştığınızda o görev artık sizin ayrılmaz bir parçanız hale gelir. İncancımız gereği hangi işi yaparsak

yapalım en iyisini yapmakla mükellef olduğumuz için biz de büyük bir aidiyetle yolculuğumuzu takip ederken bu gezimizin raporlandırılması ve kaleme alınması için daha önceki Kıbrıs gezisinde olduğu gibi şahsım görevlendirildi.

Kafilemizde yurdumuzun hemen her bölgesinden dostlarımız vardı. Ekibimizde Anadolu'muzun; Isparta'sından Kırklareli'sine, İzmir'inden Samsun'a, Adana'sından Tokat'a, Giresun'unundan Edirne'sine, Cihannüma Derneğimizin çok kıymetli yöneticilerinden oluşan 15 kişilik heyetimizle birlikte gönül coğrafyamıza doğru yola revan olduk.

Nüvvab Mektebi

Bulgaristan'a Edirne Hamzabey sınır kapısından geçerek girdik ve Cuma sabahı Şumnu Şerif Halil Paşa Camii'ne ulaştık. Caminin yanında, 101. yılını kutlayan tarihi Nüvvab İmam Hatip Mektebi'ni ziyaret ettik. Bu okul, Osmanlı'dan bu yana kesintisiz eğitim vererek, dünya çapında ünlü güreşçi Koca Yusuf ve büyük âlim Ahmet Davutoğlu gibi isimleri yetiştirmiş. Önemli bir eğitim kurumu olan bu mektep, Bulgaristan genelinde Müslüman din görevlileri yetiştirmekle görevli. Mektepte 14 kadrolu ve 5 sözleşmeli öğretmen bulunuyor ve eğitim faaliyetleri Başmüftülüğe bağlı olarak yürütülüyor. Bu durum, Türk ve Müslüman toplulukları için avantajlı bir özellik olarak görülüyor.

Bulgaristan'ın Avrupa Birliği üyeliğiyle birlikte genç nüfusu sürekli azalmakta. Bu azalmanın nedenleri arasında doğurganlık oranının düşüklüğü ve genç nüfusun büyük bir kısmının Avrupa ülkelerine göç etmesi bulunuyor. Cihannüma Derneği, Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçü olumlu yönde etkileyebilecek faaliyetlerde bulunma potansiyeline sahip. Türkiye'den Bulgaristan'a girdiğimizde gördüğümüz geniş araziler ve uçsuz bucaksız ovalar, Osmanlı döneminde bölgenin tahıl ihtiyacını karşıladığını gösteriyor. Bulgaristan nüfusunun yaklaşık 6,5 milyon olduğunu ve bunun dörtte birinin Türklere ait olduğunu gözlemledik; Türklerin çoğunlukla kırsal bölgelerde yaşadıklarını fark ettik.

Rıfat Paşa Cami

Osmanlı İmparatorluğu, I. Dünya Savaşı sonrasında Bulgaristan'dan çekilmek zorunda kaldığında, bölgedeki tarihi camiler, medreseler ve hanlar yerlerine ya da yakınlarına yapılan kiliselerle değiştirildiğini görüyoruz. Ziyaretimiz, 1851'de Rıfat Tatar Paşa tarafından yaptırılan Rıfat Paşa Camii ile devam

Bulgaristan Avrupa Birliği'ne üye olduğu için genç nüfus sürekli azalmaktadır. Bunun nedeni hem ülkedeki doğurganlık oranının azalması hem de yetişen genç nüfusun çoğunluğunun gelişmiş Avrupa ülkelerine göç ediyor olmasıdır. Bizim açımızdan eğer Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçü tersine çevirebilirsek yeniden gönül coğrafyamızda daha etkin ve güçlü olabiliriz.

Bulgaristan nüfusu yaklaşık 6,5 milyon, neredeyse bunun dörtte biri Türklerden oluşmaktadır. Türklerin Bulgaristan'da çoğunlukla kırsal kasaba ve köylerde yaşadığına şahit olduk.

etti. Bu camii, Osmanlı döneminde askeri bir bölgeye hizmet vermiş ve Rıfat Paşa, kızlarının çeyiz parasını kullanarak camiyi inşa etmiş. Osmanlı'nın cihan devleti olma yolundaki fedakarlıklarını burada bir kez daha görüyoruz. Tophane olarak bilinen bölge, hastaneler, aşevleri ve tedavi merkezleri olarak da hizmet vermiş.

Bulgaristan'ın Şumnu bölgesi, aynı zamanda Deliorman olarak da bilinir ve yaşanabilir en iyi bölgelerden biri olarak kabul edilir. Ziyaretimiz sırasında, camide 15 yıldır görev yapan bir imamla tanıştık. Bulgaristan Türkleri ve Müslümanlarının sorunlarına duyarlı olan bu imam, Avrupa'dan aldığı cazip iş tekliflerine rağmen görevine devam etmeyi tercih etmiş. Beş dil bilen, profesyonel aşçı ve uluslararası turizm rehberi olan bu imamın, maddi olarak daha iyi şartlarda Avrupa'da yaşama şansı olmasına rağmen kendi topraklarında kalmayı seçmesi, manevi kimliğini koruma mücadelesiyle dikkat çekiyor. Caminin yeniden boyanması, İtalya'dan getirilen özel kök boyalarla restorasyonu ve cemaati canlı tutma çabaları, Bulgaristan'daki Müslüman topluluğu için umut verici bir gelişme olarak görülüyor.

Bulgaristan'da kahve kültürü, toplumsal yaşamın önemli bir parçasıdır. Türkiye'deki gibi çaydan ziyade kahve tüketimi yaygındır ve bölgede "Mehmet Efendi Kahvesi", "İmam Efendi Kahvesi" veya "Espresso" olarak bilinen çeşitler içiliyor. Balkanlar'da Türkiye'den farklı olarak çay kültürü değil, kahve kültürünün hakim olduğunu gözlemledik.

Türklerin En Çok Yaşadığı Bölge

Bölge müftüsü Mesut Mehmet Hasan Hoca ile yaptığımız ziyarette, Türkiye'nin TİKA ve Diyanet Vakfı'nın desteğini ve Nüvvab okulunun 100. yıl kutlamalarını öğrendik. Şumnu bölgesindeki imam hatip mezunlarının Bulgaristan genelinde dini hizmetlerde görev aldıklarını anlattı. Bulgaristan coğrafi olarak Kuzey ve Güney olarak iki bölgeye ayrılıyor. Hacı Mustafa Çıtlak Kur'an Kursu'nda imam ve din gönüllüleri yetiştiriliyor. En yoğun Türk nüfusu Şumnu, Kırcaali ve Filibe bölgelerinde bulunuyor. Şumnu bölgesinde, 180.000 Türk yaşıyor ve 145 camiden sadece üçü aktif. Bu durum bizleri üzdü.

Bulgaristan'da resmi ve gayri resmi olarak yaklaşık 1.5 milyon Türk ve Müslüman yaşadığı ve bunların çoğunluğunu Türklerin oluşturduğu görülüyor. Özellikle 1978 ve 1989 yıllarında Türkiye'ye yoğun göç yaşanmış, Türk Bölgesi'ndeki nüfus azalmıştır. Şumnu bölge müftülüğüne bağlı Şerif Halil Paşa Camii'nde Diyanet İşleri Başkanlığı görevlisi Hafız Abdullah Dağ görev yapıyor.

Cihannüma olarak Şumnu'dan Plevne'ye doğru seyahatimize devam ederken, Bulgaristan'ın tarım ve hayvancılık açısından zengin, bakir topraklara sahip olduğunu gördük. Türkiye'nin şehircilikteki ilerlemesi karşısında Bulgaristan'ın yaklaşık 30 yıl geride olduğunu müşahade ettik. Yollar, binalar ve şehir planlaması açısından bu gerilik gözle görülür düzeydeydi. Her yurt dışı seyahatimde ülkeme hizmet etme azmim artıyor ve Bulgaristan'ın Akdeniz ile Karadeniz ikliminin birleştiği, farklı bir iklim yapısına sahip olduğunu görüyorum. Ancak Bulgaristan'da trafik konusu oldukça zorlayıcıydı. Özellikle, yol vergisi ödemek ve seyahat detaylarını önceden bildirmek gerektiği için, trafikteki oto kontrol düzeyi oldukça yüksekti.

Balkanlar ve Bulgaristan'da "Türk" kelimesi genellikle "Müslüman" ile eşanlamlı kullanılıyor. Bulgaristan'daki Türkler, Pomak, Türk ve Millet (Roman) kökenli olmak üzere üç ana kökene ayrılıyor. Selefi ve Şia akımlarının, farklı ülkeler tarafından desteklenerek Bulgaristan Türk Müslüman toplumuna yönelik faaliyetlerde bulunduğunu gözlemlemek düşündürücüydü. Kazanlık bölgesi gül, Şumnu bölgesi ise lavanta işleme ve yetiştirme alanında; Mestanlı ise bal üretiminde öne çıkıyordu.

Bulgaristan'da dikkat çeken diğer hususlar arasında tuvaletlerde suyun bulunmaması, eski ve tek şeritli yollar ve Rus kültürünün hâlâ etkili olması yer alıyordu. Ülkede binaların yarısının boş, eskimiş ve çürümeye terk edilmiş olduğunu, nüfusun ve insan kaynağının azaldığını gördük. Plevne'de komünist ordunun merkezini ziyaret ederken, Bulgaristan'ın 7. büyük şehri olduğunu öğrendik. Dr. Mustafa Semih Bey'in rehberliğinde gezdiğimiz Plevne, eğitim ve tarih açısından zengin bir şehir. Semih Bey'in cildiye uzmanlığı ve Bulgaristan'da alınan diploma-

Türklerin en yoğun olarak yaşadığı bölge Şumnu, Kırcaali ve Filibe Bölgesi. Şumnu bölgesinin 5 milletvekilinden dördünün Türk kökenli olduğunu bu bölgede 180.000 Türk'ün yaşadığını 145 caminin bulunduğunu fakat bu camilerden sadece üçünün aktif olduğunu öğrenmemiz heyetimizi derinden yaralamıştır.

Maalesef Plevne Savaşı'nın olduğu yerde hiçbir Türk izini bırakmamışlar, kazımışlar. Panorama Müzesi'ni gezerek Osmanlı döneminde kullanılan topların sergilendiği savaşın olduğu bölgeyi ziyaret ettik ve burada yaklaşık 80 bin şehidimizin meftun olduğunu fakat hiçbir izlerinin kalmadığına şahitlik ettik.

ların Avrupa Birliği'nde geçerli olduğunu öğrenmek ilginçti. Savaş müzesini ziyaret ederken, gençlerin Türkiye'nin aksine daha muhafazakâr ve kontrollü yaşadıklarına şahit olduk.

Plevne Savaşı'nın olduğu yerde hiçbir Türk izi bırakılmadığını, tarihin silindiğini gördük. Panorama Müzesi'nde Osmanlı dönemine ait toplar sergileniyor, ancak 80 bin şehidimizin hiçbir izi kalmamış. Plevne Savaşı'nda Gaziosmanpaşa'nın kritik bir dönemeç yaşadığını, Ruslarla süren savaşın, bir Bulgar Yahudi kadının ajan olarak Rus komutanına bilgi vermesiyle seyrini değiştirdiğini öğrendik. Gazi Osman Paşa'nın 147 gün süren direnişinin ardından Plevne'yi terk etmek zorunda kaldığını ve o zamandan beri Türk ve Müslümanların izinin silinmeye çalışıldığına tanık olduk.

1974'e kadar Plevne'de faal olan 6 camiden şimdi sadece biri kaldı. Çifte Kahveler Camii'nde akşam namazını eda ettikten sonra Sofya'ya doğru yola çıktık. Her adımımızda atalarımızın gönül coğrafyamızda bıraktığı derin izlere şahitlik ediyor, "Kökü mazide atıyoruz" ifadesinin anlamını daha iyi kavriyorduk.

Sofya

Sofya'ya yatsı namazının ardından ulaştık ve Sofya Yüksek İslam Enstitüsü'nde akşam yemeği ile namazı eda ettikten sonra dinlenmeye çekildik. Şehir ulaşımının demiryolu ağı ile örülü olduğunu ve başkent olarak Sofya'nın öne çıktığını gördük. Trolleybüs ve tramvay gibi eski ulaşım araçları burada hala yaygın kullanılıyordu. Sofya'nın panoramik manzarasında dikkat çeken unsurlar insanlar, parklar ve heykellerdi. Geceleyin ise sokaklar ve caddeler oldukça karanlık bir görünüm sergiliyordu.

Sofya Yüksek İslam Enstitüsü'nün yeni inşa edilen binasını ziyaret ettik ve burada bir İslam Üniversitesi'nin temellerinin atıldığına şahit olduk. Bu durum, önümüzdeki hem kolay hem de zorlu işlerin göstergesiydi. Enstitünün eğitim öğretime bir an önce başlamasını arzuladık.

Sofya'da sadece bir caminin aktif olarak kullanıldığını görmek dikkat çekiciydi; Bulgaristan'ın başkentinde tek bir cami bulunuyordu. Sofya'nın merkezinde parlamento, devlet başkanlığı ve bakanlıkların bir arada bulunduğu bir meydan bulunuyordu.

Bulgaristan'da Rus kültürünün ve etkisinin belirgin olduğunu gözlemledik. Meydanda, Siyavuş Paşa Camii olarak bilinen bir yapı, kiliseye dönüştürülmüştü ve yanında meçhul asker anıtı sürekli yanıyordu. Türkiye'nin Sofya'daki din hizmetleri ve eğitim müşavirlerini ziyaret ettik, müşavirlerimizin çabalarını ve samimiyetini takdir ettik. Eğitim müşavirimizden Bulgaristan'daki eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkında bilgi aldık.

Avrupa Birliği ülkeleri içinde en çok nüfus kaybına uğrayan ülke olarak Bulgaristan öne çıkıyordu. Bulgaristan'daki yaklaşık 150.000 vatandaşımızın oy kullanabileceği belirtiliyordu. Ekim ayında yapılacak yerel seçimlerde, sahada sakin ve gösterişsiz bir seçim kampanyasına şahit olduk. Bulgaristan'daki seçim çalışmaları, bizdeki gibi canlı ve hareketli olmaktan ziyade daha sakin ve gösterişten uzaktı. Bulgaristan'da, Türklerin ardından en yüksek nüfusa sahip ikinci topluluğun Arap toplulukları olduğu yetkililer tarafından ifade edildi.

Büyükşehirlerin Hiçbirinde Dışarıda Ezan Okutulmuyor

Bulgaristan'da Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı 34 din görevlisinin bulunduğunu ve Başmüftülüğe bağlı yaklaşık 1580 cami ve mescidin varlığını öğrendik. Bu camilerden 720'sinde imam var ve ezan sadece Türklerin yoğun yaşadığı bölgelerde okunabiliyor. Büyük şehirlerde ezanın dışarıda okunmadığını ve bazı camilerin tapularının belediyele- re ait olduğunu gördük.

Bulgaristan'da Başmüftü ve İslam Şurası, 1200 delegenin katılımıyla yapılan seçimlerle belirleniyor. İslam Şurası, 25 kişilik bir grup tarafından oluşturuluyor ve dini şura başkanını seçiyor. Bulgaristan Yüksek İslam Şurası, fetva kurulu olarak değil, başmüftülüğün icraatlarına yönelik kararlar alan bir merci olarak görev yapıyor.

Sofya'da aktif tek bir cami söz konusu. Düşünebiliyor musunuz Bulgaristan'da, Başkent Sofya'da tek bir tane cami var.

Bulgaristan'da İngiliz ve Alman okulları aktif olarak hizmet verirken, FETÖ'nün Sofya ve Filibe'de hâlâ okulları bulunuyor. 3 üniversitede Türkoloji bölümü olan Bulgaristan'da, Türkiye'den gelen yaklaşık 1.500 öğrenci, özellikle tıp, eczacılık ve mühendislik programlarını tercih ediyor. Türkiye'deki özel üniversitelerden daha uygun fiyatlarla eğitim alıyorlar.

Cihannüma Derneği'nin yurtdışı seyahatleri, Azerbaycan, Kıbrıs ve Bulgaristan gibi gönül coğrafyamızdaki kardeşlerimizle iş birliği ve dayanışmanın önemini vurguluyor. Bulgaristan Müslümanlarının dini ve sosyal hizmetleri, Başmüftülük tarafından yürütülüyor ve İslam Şura Başkanlığı iç işleri koordine ediyor. Başmüftülüğün Türkiye ile sıcak ilişkiler içerisinde olduğunu ve Osmanlı sonrası dini ve milli hizmetlerle Müslümanların hukukunu koruduğunu gördük.

Bulgaristan, 1909 yılına kadar Osmanlı'ya bağlı iken, 1. Dünya Savaşı sonrası Rusya'nın etkisine girmiş. Türkiye Diyanet Vakfı ve TİKA'nın Bulgaristan'daki hizmetlerine maddi ve manevi destek sağladığı görülüyor. Bulgaristan'da her yıl hac ibadeti için ayrılan 1000 kişilik kontenjandan bir kısmı boş kalıyor.

Kadı Seyfullah Efendi Camii'nde öğle namazı kıldık. Osmanlı döneminde Sofya'da 44 cami varken, şu anda sadece bir cami ibadete açık. Sofya bölge müftülüğü, Türkiye'deki bazı belediyeler, STK ve Diyanet Vakfı'nın destekleriyle Ramazan ayı boyunca iftar programları düzenliyor. 1567'de inşa edilen Kadı Seyfullah Camii, günümüze kadar ibadet için kullanılıyor olması sevindirici. Başmüftülüğe ait İkrâm Türk Lokantası'nda yemek yedikten sonra Filibe'ye doğru hareket ettik.

Filibe Bölgesi

Filibe'ye doğru yola çıkarak ikinci vaktinde oraya vardık. İlk ziyaretimiz, Balkanların en büyük ve ilk padişah camisi olan Murat Hüdavidigar, diğer adıyla Muradiye Camii'ne oldu. 1364 yılında inşa edilen bu tarihi caminin etrafının kafelerle çevrili olması üzücü bir manzaraydı. Caminin özellikle Hünkâr mahfili dikkat çekiciydi; bu mahfili, Padişahların ibadetlerini huşu ve güven içinde eda etmeleri için yapılmış ve tarihi kayıtlara göre halk görüşmeleri için de kullanılmıştır.

Caminin 9 kubbeli, 40 metre uzunluğunda ve 30 metre genişliğinde olduğunu öğrendik. Filibe'de şu anda aktif olarak sadece 3 cami bulunuyor. Bu cami, İstanbul'un fethinden 89 yıl önce inşa edilmiş ve çevresinde 100 sahabenin metfun olduğu söyleniyor.

Osmanlı dönemi sonrasında Rusların Bulgaristan'daki etkisinin arttığı, komünist ve sosyalist rejimlerin Türklere baskı, asimilasyon ve

soykırım uyguladıklarını gördük. Osmanlı ve Türklere ait ne varsa yok edilmeye çalışıldığını görmek kafitemizi derinden etkiledi. Yeni cami açılmasına engel olunuyor veya kapatılmaya çalışılıyor. Avrupa Birliği üyesi olmasına rağmen, eğitimden kültüre, dini ve sosyal yaşantıya kadar özgürlüklerin tam olarak yaşanmadığını görmek, Müslümanlar için son derece üzücü bir durum.

Mestanlı

Filibe'den ayrıldıktan sonra Türklerin yoğunlukta olduğu Mestanlı'ya geçtik ve buradaki İmam Hatip Lisesi'nin pansiyonunda konakladık. Lisenin müdürü Ahmet Bozov Bey, 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunuydu. Ülkemizde eğitim almış birisinin bölgelerinde hizmet vermesi bizi mutlu etti. Bölge müftüsü Basri Emin Efendi'yi ziyaret ettiğimizde de bu mutluluğu yeniden yaşadık.

Pazar sabahı yolculuğumuz, dünya ve olimpiyat şampiyonu haltercilerimiz Naim Süleymanoğlu ve Halil Mutlu'nun memleketi olan, halter ve sporun yaygın olduğu Mestanlı'ya devam etti. Burada, Naim Süleymanoğlu'nun tarihi başarılarını tekrar hatırladık.

1990 yılından itibaren komünizmin çöküşüyle, Bulgaristan'daki İslami eğitim merkezleri ve camiler ancak işlevsel hale gelmişti. 1997'ye kadar FETÖ'nün hâkim olduğu Bulgaristan'da, 1998'den itibaren Türki-

ye Diyanet İşleri Başkanlığı ile Bulgaristan Din İşleri Başkanlığı arasında yapılan protokolle, Türkiye Diyanet Vakfı 1998-2021 yılları arasında bölgedeki üç İmam Hatip Lisesi ve Sofya Yüksek İslam Enstitüsü'nün bütün masraflarını üstlenmişti.

Mestanlı'daki İmam Hatip lisesinde 144 öğrenci bulunduğunu, bu öğrencilerin Güney Bulgaristan'dan geldiğini, 61'i kız, 79'u erkek olduğunu öğrendik. Bulgaristan'da lise eğitimi iki kademedен oluşuyor ve ikinci kademeyi bitiren öğrenciler yükseköğretime devam edebiliyorlar. Komünizm döneminde dünyanın en iyi eğitim bölgelerinden biri olan Bulgaristan'da, Rus eğitim sisteminin hala hakim olduğunu ve gençlerin büyük bir kısmının Avrupa Birliği'nin diğer ülkelerine geçme eğiliminde olduğunu gördük.

İmam Hatip lisesindeki kahvaltı sonrasında, Türkmen köylerinin birlik ve beraberliğini sağlayan mevlit okuma geleneğine şahit olduk. Mestanlı'da Yukarı Su Kaynağı köyünü ziyaret edip, burada düzenlenen mevlit programına katıldık. Osmanlı döneminde kervanların geçiş noktası olan bu köyde, Osmanlı döneminden kalma kervansaray ve mezarlığı ziyaret ettik. İslam'ın ve Müslümanların inanç ve dini değerlerinin canlı tutulmasında mevlidin önemli bir fonksiyon gördüğüne

*Türkiye'miz İslam'ın,
tevhit ilkesinin gölgesinde
ve çizgisinde bütün
farklılıkları aynı diriltici
ruhla donatarak
yaşatmasını bilen tek
medeniyet tecrübesinin
kaynağıdır.*

tanık olduk. Mevlid sonrası ikram edilen pilavı köylülerle birlikte yedik. Cebel bölgesi olarak da bilinen bu yerde, Osmanlı döneminden kalma İshak Dede Türbesi'ni ziyaret ettik ve dualar ettik.

Yedi Kızlar Mescidi'ne doğru yola çıktık ve bu tamamen ahşaptan inşa edilmiş tarihi yapıyı gördük. Mescit, 1428'de savaşta nişanlıları şehit olan yedi kız tarafından inşa edilmişti. Kırcaali'ye geçerek, çiçek balı ile meşhur olan Mestanlı'da bal satın aldık. Kırcaali Yeni Camii'nde öğle namazını kıldıktan sonra bölge müftüsünü ziyaret ettik ve cami ve külliyesinin inşasında Türkiye'nin maddi desteğinin önemini öğrendik. Kırcaali bölgesinde 430 cami ve mescid olduğunu, 230'unda görevli imam ve müezzinlerin bulunduğunu öğrendik. Bulgaristan'da yol ve güzergâh olarak zorlansak da bu ziyaretin gönül coğrafyamız ve Türk ve Müslüman milletimiz adına kaynaşmamıza vesile olduğunu gördük.

Gezi Sorumluluklarımızı Artırdı

Cihannüma Bulgaristan temsilcisi Dr. Abdullah Tırabzon hocamızın bu gezideki önemi, ilim ve alimin takdir edilmediği yerlerden göç ettiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda büyük bir değer taşıyor. Marifet iltifata tabidir ve hocamıza duyduğumuz saygıyı ifade etmek, onun ömrünü ve hizmetlerini uzun ve bereketli kılmak için dua ediyoruz. Bu gezinin bize yüklediği sorumlulukların farkında olarak yaptığımız genel değerlendirme sonucunda, gezimizi tamamladık ve Cennet vatanımıza döndük. Cihannüma ekibini ailelerine kavuşturmak için Edirne üzerinden Türkiye'ye dönüş yaptık.

Cihannüma Derneği'nin üçüncü ziyareti olarak Bulgaristan'a gerçekleştirdiğimiz bu seyahat, Osmanlı dönemindeki kardeşlik ve fedakarlıklarla dolu tarihi izleri taşıyan bir bölgeye yapılan bir ziyaretti. Türk ve Müslüman kelimelerinin eşanlamlı olarak kullanıldığına ve bu kimliklere yönelik yoğun baskılara şahit olduk. Bulgaristan'ın zorluklarla dolu tarihine tanık olmak, üzüntü vericiydi.

Anadolu medeniyetinin uçbeyleri olan Bulgaristan, özellikle Osmanlı döneminde tüm coğrafyayı besleyen tahıl ambarı fonksiyonu görmüştür. Ancak şimdi bu verimli toprakların ekilmediğini görmek, günümüz tahıl krizinin çözümünün yeniden gönül coğrafyamıza ve Anadolu medeniyetine ihtiyaç duyduğunu gösteriyor. Cihannüma Dayanışma ve İş Birliği Derneği'ne düşen sorumlulukların farkındayız ve bu bilinç ve motivasyonla hareket ediyoruz.

Bulgaristan'daki medeniyet ve inanç eserlerimizin neredeyse yok olması, Kominizm ve sosyalizmin derin izlerinin devam etmesi, yüreklerimizi burktu. Sınırı geçer geçmez Türklere ve Türkiye'ye karşı olumsuz tavır ve değerlerimize engel olma çabalarını gözlemledik. Rusya'nın etkisi ve hakimiyetinin devamı, Türkler ve Müslümanlar için endişe vericiydi.

Son yüzyılda Türkler ve Müslümanlar siyasetten ekonomiye, kültürden eğitime her alanda marjinalleşirken, tarihten ve coğrafyadan çekilmemiz, mazlum ve mağdur pozisyona düşmemize neden oldu. Osmanlı'nın yıkılışıyla birlikte, tarihten çekilince, gönül coğrafyamızda sürekli kan ve gözyaşı eksik olmadı. Filistin'den Bosna'ya, Karabağ'dan Uygur'a, Bulgaristan'dan Cezayir'e kadar acıların hikayesi sürüyor.

Türk ve Müslüman coğrafyaların acılarının, yoklukların pençesinde olduğunu gördük. Türk ve İslam dünyası, hatta tüm insanlık, yeniden Anadolu merkezli bir barış ve kardeşlik medeniyetini özlüyor. Siyonizm ve üst akıl, Türkiye'yi kuşatma altına almak için planlar yapıyor. İslamsız bir Türklüğün Türkler için intihar anlamına geleceğini, Türklerin İslam'dan koştukça Türklüklerini de unuttuklarını, Macarlar ve Bulgarlar üzerinden gözlemledik. Türkiye, farklılıklarını koruyup, aynı ruhu soluyarak, aynı şarkıya herkesin kendi yorumuyla eşlik edeceği bir medeniyeti yaşatabilir. Anadolu, tarihin ve talihin yeniden bizden yana olduğunu gösteriyor.

Tarih ve insanlık, yeniden bizi bekliyor ve çağırıyor.

*Birinci Dünya
Savaşı'ndan yani
Bulgaristan'ın
Osmanlıdan
ayrılmasından
bugüne kadar
Rusya'nın etkisinin
ve hakimiyetinin her
alanda devam ediyor
olması Türkler ve
Müslümanlar açısından
endişe vericiydi.*

Ölmem Gerekirse

*Eğer benim ölmem gerekiyorsa,
Sen yaşamalısın,
Hikayemi anlatmak için.
Ve eşyalarımı satıp,
Bir parça kumaş satın almak için,
Ve bir parça ip,
Beyaz uzun kuyruklu bir uçurtma yapmak için,
Ki Gazze'deki bir çocuk,
Cennetin gözlerinin içine bakarken,
Ateşe bırakılmış babasını beklerken,
Henüz kimseyle vedalaşmamışken,
Kendi bedeniyle bile,
Görmeli bu uçurtmayı.
Bana yaptığın o uçurtmayı, yükseklerde uçarken,
Bir an bir melek olduğunu düşünmeli onun,
Sevgiyi geri getiren.
Eğer ölmem gerekiyorsa,
Umut vermeli,
Destan olmalı...*

Rıfat el-Arir

*Filistinli şair Rıfat el-Arir'in şehadetinden evvel
kaleme aldığı son şiiridir.*

CİHANNÜMA DERGİ

www.cihannuma.org

Hacı Bayram Mah. Haşimi (Kutlu) Sokak No. 12 Altındağ - ANKARA

@Cihannumader - Twitter / @cihannumader - Facebook / @cihannumader - Instagram / CİHANNÜMA DERNEĞİ- YouTube